

अनुक्रमणिका.

		पृष्ठ
पुरुषाणां लक्षणांस्तु स्वरूप १-२०
स्त्रीणां लक्षणांस्तु स्वरूप २१-५०
अश्वीनां लक्षणांस्तु स्वरूप ५१-७५
दम्भीनां लक्षणांस्तु स्वरूप ७७-१३१
वसदनां लक्षणांस्तु स्वरूप १३१-२११
यशस्वी मयना मंत्रांश्च उल्लेख २१२-२१३
मन्त्र विचार २१४-२२४

पुस्तक मन्त्रानुं तेषां

श्रावक नीमसिंह माणक,

ज्येष्ठ पुस्तकालय अने नीमसिंह माणक प्रसिद्ध करणार तथा वेधनाग.

मार्गची नाकगल्ली, मुंबई.

॥ श्रीजिनाय नमः ॥

अथ श्री ऋषवाहुस्वामिविरचित
सामुद्रिक शास्त्रनुं गुजराती भाषांतर.

श्रीवर्धमान प्रभुने नमस्कार करीने लोकोनां
हित माटे हुं श्री सामुद्रिक शास्त्रनुं स्वरूप कहुं हुं.
सामुद्रिक शास्त्र चौद पूर्वमांहेला विद्यापूर्वमांथी
उद्गरीने सूत्ररूपे गुंथेलुं ठे.

आ सामुद्रिक शास्त्रनी जघन्या अने उत्कृष्टा
एवा वे प्रकारनी वाचना ठे.

आ सामुद्रिक शास्त्रनुं प्रथम टुंकामां स्वरूप क-
हीने पाठलथी विस्तारपूर्वक स्वरूप कहेशुं तथा तेवां
लक्षणोने आधारे जेउने शुभ अथवा अशुभ फलो
मलेलां, तेउनी कथाउं पण ऋषिक जीवना बोध माटे
टुंकामां कहीशुं तथा पाठलथी दीक्षा आदिकनां
मुहूर्त विगेरेनुं पण स्वरूप कहीशुं.

शरीरमां वे नेत्र, वे हांथ, तथा नासिका ए पांच
वस्तुउं लांबी होय, तथा कंठ, लिंग, जंघा अने

પીઠ એ ચાર વસ્તુઝં જો ટુંકી હોય, તો તે ઉત્તમ માણસને ઘેર ઘણું ડ્રવ્ય હોય.

વલી જેઝની આંગલીઝનાં સઘલાં પર્વો, ત્વચા, દાંત, નખ અને કેશ એ પાંચે સૂક્ષ્મ હોય, તે માણસ ઘણાં વર્ષો સુધી જીવે.

વલી જેઝની કુહિ, પેટ, ઠાતી, નાસિકા, શાંધ અને લલાટ એ ઠ વસ્તુઝં ઝંચી હોય, તે માણસને ઉત્તમ કર્મોવાળો જાણવો, એમ સામુદ્રિક શાસ્ત્ર કહે છે.

વલી જેઝના હાથ, પગ, આંખોનાં છુણા, નખોનાં અગ્રજાગો, શરીર, તાલવું, જીજ અને હોઠ એ સાત વસ્તુઝં લાલ હોય, તે અત્યંત સુખ ઝોગવે.

વલી હૃદય, મસ્તક અને લલાટ એ ત્રણે વસ્તુઝં વિસ્તારવાલી ઝોડે.

તથા નાદ, હાસ્ય અને નાજી એ ત્રણે ગંઝીર જેને હોય, તે માણસ ઉત્તમ કહેવાય. જેની આંખો લાલ હોય, તેને તરુણ સ્ત્રી તજે નહિ, અને તેને ઘેર લક્ષ્મી આવીને ક્રીડા કરે છે.

જેની ઠાતી વિશાલ હોય, તે ઘણા ડ્રવ્યનો માલિક થાય, તથા જેનું મસ્તક વિશાલ હોય, તે રાજા થાય, તથા જેની કેરુ વિશાલ હોય, તેને ઘણા પુત્રો

थाय, जेना पगो विशाल होय, तेने घणुं सुख मळे.

जेनी आंखो तेजवाली होय, तेने सौभाग्यपणुं मळे, जेना दांतो तेजवाला होय, तेने उत्तम नोजन मळे, जेनी त्वचा (चासरी) तेजवाली होय, ते मोटां नाग्योनो सालीक थाय, तथा जेना पगो तेजवाला होय, ते वाहनो पर बेसीने चाले. कामकाज विना जेना हाथ कठिन होय, तथा पंथ करतां थका पण जेना पगो कोमल होय एवो कदाच साधु होय, तोपण ते अत्यंत सुखने नोगवे ठे.

जेनुं लिंग लांबुं होय, ते दरिद्री होय, तथा जेनुं लिंग जाडुं होय, ते लोकमां दूषणवालो होय, तथा जेनुं लिंग टुंकुं होय, ते राजा थाय.

जेनो खर गंजीर होय, ते सघला कुटुंबमां जेम ताराडमां चंद्र तेम अधिपति थाय.

जेना हाथ ठेक घुंटाण सुधी लांबा होय, ते माणस लडाइमां अत्यंत शूरवीर होय, तथा जेनी नासिका लांबी होय, ते आखा कुलमां मोटो कहेवाय, तथा पोते जाते कमाइने सघला कुटुंबनुं पोषण करीने तेमने सुखी करे.

जेमनो कंठ कुंज सरखो होय, तथा तेमां व्रण

રેખાઈ હોય, તે માણસ રાજા થાય, તથા તેને અત્યંત લક્ષ્મી મલે.

જે પુરુષનું લિંગ જાડાઈમાં ચાર આંગુલ હોય, તે માણસ રાજા થાય, તથા તેની લોકોમાં કીર્તિ ફેલાય.

જેની વસ્ત્રે જંઘાઈ નાની હોય, તે માણસ ધનવાન થાય, તથા તે રાજ્યકારનારમાં જોનાય અને રાજા પણ તેને ઘણું માન આપે.

જે પુરુષની પીઠ નાની હોય, તેને મહાગુણવાન જાણવો; અને તે વહુજ ધનવાન થાય, તથા તે લોકોના ઉપકાર માટે ઘણું ધન खરચે.

જેઝના હાથ પગોની આંગલીઝ પાતલી હોય, તે માણસ અત્યંત પ્રશંસા પામે, તથા તેનામાં અત્યંત ચતુરાઈ હોય, અને તે ધનવાન થઈને દાનેશ્વરી થાય.

જેઝની ત્વચા (ચામડી) કોમલ હોય, તેને જીવતાં થકા ઘણો યશ મલે, તથા તે પોતે પણ અત્યંત સુખી થઈને ઉત્તમ ઉત્તમ કાર્યો આ ડુનિયામાં કરે.

જેઝના દાંત સૂદમ હોય, તેઝનું મુખ અત્યંત શોભે છે, તથા તેને જોજન માટે ઘણાં સેવા મિઠાઈ ત્રિગેરે મલે છે, તથા તેનું આયુષ્ય અને વલ પણ ઘણું હોય છે, અને તેથી તે અત્યંત સુખ મેલવે છે.

જેઝના નરો પાતલા હોય, તે ગુણવાન્ એવો રાજા થાય છે, તથા તેને આયુષ્ય અને બલ ઘણું હોય છે, તથા તેને જોડને સઘલા સંત પુરુષો પોતાને સુખી માને છે.

જેઝના વાલો સૂદમ તથા મનોહર હોય છે, તે માણસ સઘલાઝનો સરદાર થાય છે એમ સામુદ્રિક શાસ્ત્ર જણાવે છે.

જેઝના સ્કંધો (ખજાઝ) ઝંચા હોય, તેને રાજા શ્રીકી અત્યંત માન મળે છે, તથા તેનાં પગલે પગલે ઘણાં વચાણ થાય છે.

જેઝની નાસિકા ઝંચી હોય, તે માણસ અત્યંત જાક્તિમાન્ હોય, તથા તે કોડનું બુરું કરે નહિ, અને તેને સઘલું જગત્ યાહે.

જેનું મસ્તક ઝંચું હોય, તે માણસ શૂરો હોય, તથા તે કલ્યાણ અને સૌજાગ્યપણું મેલવી શકે છે, તથા તે પોતાના કુલનું હિત યાહે છે, અને સર્વની સાથે સ્નેહ સહિત વર્તે છે.

જેઝનું લલાટ ઝંચું હોય, તે ઝંચ પદવીને પામે છે, તથા સઘલા માણસો તેનું હિત કરે છે, અને શત્રુઝ તો તેનાથી ધરધર કંપે છે.

જે પુરુષના હાથ અને પગનાં તલીયાં લાલ હોય,

તે માણસને સુખ અને જોગ મલે છે તથા તેને અચા-
નક ધન દોલત આદિક મલે છે.

વલી જેઝનું શરીર લાલ હોય તેને રાજા ઘણું
માન આપે તથા તેના પર તે ઘણોજ પ્યાર લાવે.

જેઝની આંખોના खुणाં લાલ હોય, તે મોટા
જાગ્યનો ધણી હોય, તથા તે સઘલી કલાઈમાં પાર-
ગામી થાય, અને તેની સાથે સઘલાઈ પ્રેમ રાખે.
તેમજ જે માણસોના નખો લાલ રંગના હોય, તે માણસ
સઘલું સુખ જોગવે છે, તથા તે જે ઇચ્છે તે થઈ શકે છે.

જે માણસોનું તાલવું લાલ રંગનું હોય, તે માણસ
પ્રગટ રીતે ઉત્તમ હોય, તથા તેનું પંચમાં ઘણું માન હોય,
તથા તે જગત્માં દાનેશ્વરી કહેવાય.

જે માણસોની જીંજ લાલ રંગની હોય, તે સમગ્ર સુ-
ખોને જોગવનારો થાય, એમ સામુદ્રિક શાસ્ત્રનો મત છે.

જેઝના હોઠ વિંવફલ (પાકેલાં ઘોલાં) સરખા
લાલ રંગના હોય, તે અનેક પ્રકારના જોગોને જો-
ગવી શકે છે, તથા પૈસા વિના પણ તેના સઘલાં કાર્યો
સિદ્ધ થઈ શકે છે.

જે માણસનું હૃદય વિશાલ હોય, તે રાજા થઈને અનેક
રસ સહિત જોગોને જોગવે, તથા મહાદાનેશ્વરી થાય.

જેનું મસ્તક વિશાલ હોય, તે મોટો રાજા થાય, તથા જ્ઞાન અને ધ્યાનમાં લીન થઈને તે ईશ્વરનો જ્ઞાત થાય.

જે માણસનું લલાટ વિશાલ હોય, તેની સેવામાં સમસ્ત જગત્ રહે છે.

જેનો સ્વર (નાદ) મહાગંજીર હોય, તે માણસ જ્ઞાની, દાતાર, શૂરો તથા સુખી હોય એમ સામુદ્રિક શાસ્ત્ર કહે છે.

જેનું હાસ્ય ગંજીર હોય, તે રાજાઈમાં શિરોમણિ થાય, તથા તેનો જગત્માં અત્યંત યશ ફેલાય.

વલી જેઝની નાજી ગંજીર છે તે માણસ દાનેશ્વરી તથા ગુણોનો જાણનારો છે, તથા તે પંચમાં પૂઠાય છે, અજે રાજા પણ તેને ઘણું માન આપે છે.

જેઝના પગની આંગલીઝ અનુક્રમે ચઢતી થકી રહે, તે માણસો સઘલા પ્રકારનું સુખ મેલવી શકે છે, તથા તેને રાજા પણ અત્યંત આદર માન આપે છે.

જેઝની પહેલી, કનિષ્ઠા (ટચલી) અને અનામિકા એ ત્રણે આંગલીઝ સરખી હોય, તેને વિધવાથી સુખ મળે છે, એમ સામુદ્રિક શાસ્ત્રનો મત છે.

વલી જેની વચલી આંગલીથી અનામિકા જો મોટી હોય, તો તે માણસ વિદ્યાના ગુણોને

જાણનારો થાય, તથા પરમેશ્વરનું યજન કરે.

જો ટચલી આંગલી કરતાં પણ અનામિકા નાની હોય, તો તે માણસ લંપટ અને લોજી હોય, અને પૃથ્વી પર તેનું માન બિલકુલ હોતું નથી.

જો પહેલી અને ટચલી આંગલીથી પણ અંગુઠો ઘઢીઆતો હોય, તો તે અત્યંત જય પામે છે.

જો તર્જની આંગલી વહુ લાંબી હોય, તો તેમોટો રાજા થાય તથા તેને ઘણી સ્ત્રીઝ થાય, તથા તેના શરીરમાં અત્યંત ક્રોધ હોય, તથા તેને દેહમાં રોગોની ઉત્પત્તિ થાય.

જેની મધ્ય (વચલી) આંગલી અંગુઠાથી પણ મોટી હોય, તેને જીવિત પર્યંત પણ સ્ત્રી મલે નહીં, એમ સામુદ્રિક શાસ્ત્ર કહે છે.

જે પુરુષના પગના અંગુઠા ગોલ હોય, તેના હુકમનો કોઈ પણ અનાદર કરી શકે નહિ.

જેના પગના અંગુઠા પર ફાટા ઝુટા તથા વાંકા નખ હોય, તે માણસ ઘણાંજ હુષ્ટ કાર્યો કરે.

જેના પગની પેની પાતલી તથા પ્રગટ રીતે મલી જાતી હોય, તથા સઘલી આંગલીઝ સીધી હોય, તે માણસ વહુજ દાનેશ્વરી હોય.

(९)

जेना पगनी आंगलीउं लांबी तथा उत्तम घाट-
वाली होय, ते माणस विद्या विगेरेनो जोग मेलवे,
तथा तेने घणीज संपदा मले.

जेना पगनी आंगलीउंना नखो काळा रंगना
होय, ते माणस चोर तथा चामीउं होय, अने
तेनी वात कोइए साची मानवी नहि, तथा ते
पृथ्वी पर मान पण मेलवी शके नहि.

हवे हाथनी रेखाउंनुं वर्णन करेठे. टचली, अना-
मिका, वचली, तर्जनी अने अंगुठो ए पांचे आंग-
लीउं आयुरेखाना विश्रामरूप ठे.

हवे आयुष्यरेखा ठे ते कनिष्ठिका (टचली)
आंगली पासैथी नीकलीने जेटली आंगलीउं उलंघी
जाय, तेटला पचीश पचीश वर्षोनुं आयुष्य जाणवुं,
अर्थात् ते रेखा जो ठेक तर्जनी सुधीचाली जाय
तो एकसो वर्षनुं आयुष्य जाणवुं.

जेना हाथमां घणीरेखाउं होय, ते दरिद्री होय,
तथा जेना हाथमां थोमी रेखाउं होय, ते पण धन
विनाना होय तथा जेना हाथमां चारज रेखाउं
होय, तेने उत्तम कहेलो ठे.

जेना अंगुठाना मूलमां जवनी श्रेणि (पंक्ति)

હોય, તેને સમસ્ત જગત્ પોતાનો સ્વામી કરી માને, તથા તે અત્યંત સુખસંપદા મેલવી શકે.

જેના હાથમાં નવ ચક્રો હોય, તે મોટો રાજા થાય, તથા દશ ચક્ર હોય, તે સિદ્ધ થાય, દશ જમરા હોય, તે જોગી અને ધનવાન્ થાય તથા તે મહા-દાનેશ્વરી થાય.

વલી વચલી તથા ટચલી આંગલીમાં જમરો હોય, તો તે ઉત્તમ જાણવો, અને તર્જનીમાં જો ચક્ર હોય, તોપણ તે ઉત્તમ જાણવું.

જેના પગો પોહોલા હોય, તથા આંગલીઝં ઘાટી હોય, તથા સુંદર કાચવાના આકાર સરખી હોય, તથા તે પરના નખો અત્યંત સુંદર લાલ રંગના હોય, તે માણસને ઉત્તમ લક્ષણવાલો જાણવો.

જે માણસની વન્ને પગોની તર્જની આંગલીઝં અંગુઠાથી વધી ગયેલી હોય, તેને ઘણી સ્ત્રીઝંથી સુખ મલે.

વલી અંગુઠાથી જો અનામિકા મોટી હોય, તો તેને વિદ્યા ઘણી મલે, તથા તે મહાજોગી થાય, અને વલી અત્યંત સુખને મેલવે.

જેની વચલી આંગલી અંગુઠાથી વધી ગયેલી હોય, તેને કોઈ પણ સ્ત્રી ન હોય, એમ સામુદ્રિક શાસ્ત્રમાં કહેલું :

જેની અનામિકા નાની હોય, તે માણસ લંપટ હોય, તથા જો જામ્ની હોય, તો તે માણસ પુરુષના સંગને ઇથેથે.

જો પગની સઘલી આંગલીઝ નાની હોય, તો તે જો કે રાજાને ઘેર જન્મ્યો હોય, તોપણ તેને દા-સોનું કાર્ય કરવું પડે છે.

જેના પગની આંગલીઝ સરલ, ઘાટી, લાંવી તથા મનોહર આકારની હોય, તેને ઉત્તમ લક્ષણવાળો જાણવો, તથા તેને ઘેર સઘલી સંપદાઝનો નિવાસ થાય.

ઘલી પગની નીચે જો એક અથવા વે તલ હોય, તો ઉત્તમ જાણવા, અને તેથી વાલપણામાં તેને પાલણું મલે છે, તથા પઠી તેને વેસવા માટે પાલખી મલે છે.

જેના પગના નખો ઠેમેથી વાંકા હોય, તે માણસ કામજોગનાં સુખથી રહિત હોય, ડુષ્ટ આચરણવાળો, અપજશવાળો, તથા અતિ કઠોર હોય છે.

ઘલી જેના નખો વાંકા, ફાટેલા તથા જામ્ના હોય, તે વહુજ દરિદ્રી હોય, અને તેનું દરિદ્રીપણું કદિ પણ મટે નહીં; તથા જેના નખો લીલા રંગના હોય, તે ડુષ્ટ પાપકાર્યોમાંજ આસક્ત હોય છે.

જેના નખોનો રંગ અત્યંત સુંદર ગુલાબ જેવો હોય,

તે માણસ હમેશાં અજંગ રીતે રાજ્યને ઝોગવી શકે છે, તથા જેના નખો ત્રાંવાના રંગ સરખા હોય છે, તે અત્યંત ધનવાન થાય છે, તથા તેનામાં ઘણા ગુણો આવીને નિવાસ કરે છે.

હવે જંઘાનાં લાંઠનોનું સ્વરૂપ કહે છે.

જેની જંઘાઉં ધોન્ના સરખી હોય છે, તે માણસ અત્યંત ધનવાન થાય છે, તથા જેની જંઘાઉં હરિણ સરખી હોય છે, તે મોટો રાજા થાય છે, તથા જેની જંઘાઉં જામ્બી હોય છે, તે વલવાન હોય છે, તથા તેને અકાલે પરદેશ જવું પડે છે.

જેની જંઘાઉં સિંહ અને વાઘ જેવી હોય છે, તે માણસના સંગને ધન, કીર્તિ અને સુખ તજતાં નથી; તથા જેની જંઘાઉં રોમ વિનાની હોય છે, તે માણસ જન્મથીજ દરિદ્રી હોય છે.

જેની જંઘાઉં વીલાડી જેવી હોય, તેને ઘેર કંદુ પણ સંપદા હોય નહિ; વલી જેની જંઘાઉં મત્સ્યના આકાર સરખી હોય, તે લક્ષ્મીના સ્થાનકરૂપ હોય, તથા જેની જંઘા ઉંટ સરખી હોય, તે ઝોગોથી નિરાશ થાય છે.

જેની જંઘાઉં ઝેંસ જેવી હોય, તેને મૃદ જાણવો,

તથા જેની જંઘાઝં ગધેમા સરખી હોય, તેને પણ ડુષ્ટ જાણવો, તથા જેની જંઘા કાગમા સરખી હોય, તે રાજા થાય, એમ સામુદ્રિક શાસ્ત્ર કહે છે.

હવે રોમનું લક્ષણ કહે છે.

જો એક રોમ હોય, તો તે રાજ્યજોગ જોગવે છે, તથા બે રોમ હોય તો ઘણું ધન મેલવે છે, ત્રણ રોમ હોય તો બહુજ વિદ્વાન્ થાય, તથા ઘણાં રોમ હોય, તો દરિદ્રી થાય.

હવે ગતિનું લક્ષણ કહે છે.

જેની જંઘાઝં લાંબી હોઈને, ઉત્તાલ ગતિવાલો જે હોય, તેને રાજા સરખો જાણવો; તથા જેની સિંહ સરખી જંઘા હોય અને ઉતાવલી ગતિએ ચાલતો હોય, તે ધનવાન્ તથા રાજા થાય, તથા તેની કીર્તિ જગત્માં ફેલાય, અને સહુ કોઈ તેની ચાહના રાખે. જેની ગતિ વાંદરા સરખી હોય, તે માણસ રાજાનો પ્રધાન થાય, તથા જેની મત્સ્યના જેવી ગતિ હોય, તે રાજા થાય, તથા તેનું પરાક્રમ પણ અતિ ઉત્કૃષ્ટ થાય. જેની જંઘાઝં રોમ રહિત અને જામી હોય, તે માણસ ડુઃખી અને દીન હોય, તથા તે દાણે દાણે રોગી થાય, અને વલી તે બુદ્ધિ વિનાનો થાય.

જેની જંઘાઝં રોમ સહિત હોય છે, તે સઘલાઝં
 ઉત્તમ કહેવાય; તથા રોમ રહિત જંઘાવાલાઝં દુઃખ-
 ની ટાણ સમાન છે, વલી જેઝંની જંઘા પર અનંતાં રોમ
 છે; તેને અનંતું દુઃખ હોય છે.

હવે જેવી હાથીની, હંસની તથા વૃષજની ગતિ
 હોય, તેવી ગતિ જેઝંની હોય તે માણસ અતિ ઉત્ત-
 મ કહેવાય છે.

જે માણસ પાણી, હરણ અને અશ્વ સરખી ગતિથી
 ચાલે છે, તે માણસને જાગ્યહીન જાણવો.

વકરા, ઝંટ અને સસલા જેવી ગતિથી જે માણસ
 ચાલે તેને પણ જાગ્યહીન જાણવો.

પાણીનાં મોંજાં, કાગડા અને ઘુવડ સરખી જેની
 ગતિ હોય, તેને દ્રવ્યહીન તથા ગુણહીન માણસ
 જાણવો તથા તે અત્યંત દુઃખી થાય.

કુતરા, ઝંટ અને ઝેંસ સરખી જેની ગતિ હોય
 તથા ગધેડા અને સુઅર સરખી જેની ગતિ હોય,
 તેને પણ સુખ અને જાગ્યથી હીન માણસ જાણવો.

વલી જેઝંની ગતિ કુકડાઝં સરખી હોય, તેઝંના
 પર કલંક ચડે છે, તથા તેઝંનું માન બિલકુલ વૃદ્ધિ
 પામતું નથી.

વલી જેઝની ગતિ સૂકર સરખી હોય, તે માણસ કુ-
કર્મો કરે, અને તેને કોઈની પણ સાથે પ્યાર હોય નહિ.

હવે લિંગનાં લક્ષણો કહે છે.

લક્ષણ વિનાનું જેનું લિંગ હોય, તેને ઘણા પુત્રો
હોય, તથા કાઠી વાજુણ જેનું લિંગ ગોલ આકારનું
હોય, તેને ઘણી પુત્રીઝં હોય.

જેઝનું લિંગ ઠ આંગુલનું હોય, તે માણસ રાજા
અથવા પ્રધાન થાય; અથવા તે ધનવાન અથવા વહુ
માને પામે.

જેનું લિંગ જરા કર્કશ હોય, તે અત્યંત સુખ
મેલવે, તથા જેનું લિંગ લાંબું અને જાડું હોય, તે
દરિદ્રી અથવા અત્યંત દુઃખ પામે.

જેઝનું લિંગ સિંહના લિંગ જેવું હોય, તે માણસ
રાજા, યોગી, ધનવાન અને ઘણાને વહાલો થાય.

વિષમ આસને વેઠાં થકા જેનું લિંગ જૂમિ પર
સ્પર્શ કરે, તેને દરિદ્રી તથા લોચી જાણવો.

હવે ધારાનાં લક્ષણો કહે છે.

એક ધારાથી વલવાન રાજા થાય, બે ધારાથી
ધનવાન થાય, તથા ત્રણ ધારાથી તે માણસ ધન-
હીન થાય, એમ મોટા માણસોનો વિચાર છે.

શ્રી હરિવંશી ઉપનિષદ.

હવે વીર્યગંધનાં લક્ષણો કહે છે.

જે વીર્ય મત્સ્યના સરખી ગંધવાલું હોય, તે ઉત્તમ જાણવું અને તેથી પુત્ર તથા ધનનો સમૂહ મલે છે, અને ઘી સરખી ગંધવાલું જો વીર્ય હોય તો પશુ અને ધન મલે છે, તથા જો હસ્તિમદના સરખી ગંધવાલું વીર્ય હોય, તો તે માણસ શૂરો થાય. કમલના સરખી ગંધવાલું જો વીર્ય હોય તો લક્ષ્મીવાન્ થાય, તથા મધ સરખી ગંધવાલું હોય તો મહાન્ થાય, અને લાલના સરખી ગંધવાલું જો હોય, તો તે માણસ નિર્લજ્જા અને નિર્ધન થાય, અને માંસ સરખી ગંધવાલું હોય, તો તે ડુર્બુદ્ધિ થાય; જો રુધિરના સરખી ગંધવાલું હોય, તો તે વ્યસની અજે વિષથી હોય, અને વિષ્ટા સરખી ગંધવાલું જો વીર્ય હોય, તો તે નિશ્ચે કરીને નિર્ગુણી અને દુઃખી હોય. વલી જેના વીર્યની ગંધ કરુવી હોય, તે માણસ કપટી તથા અપજશવાલો હોય, તથા જેનું વીર્ય રાલ સરખી ગંધવાલું હોય, તે માણસ ધન રહિત થાય.

હવે માણસોના રંગનું સ્વરૂપ કહે છે.

જેનો રંગ દૂધ સરખો સફેદ હોય, તે મહાન્ રાજા થાય, તથા જેનો રંગ શ્યામ હોય, તે સુખોનો જો-

ગવનારો થાય, અને પીલા રંગવાલો દરિદ્રી તથા રોગી થાય.

હવે રુધિરનું સ્વરૂપ કહે છે.

જેનું રુધિર પ્રવાલાના રંગ સરખું હોય છે, તે માણસ હમેશાં સુખોમાં મગ્ન એવો રાજા થાય છે, તથા જેના રુધિરનો રંગ અલતા સરખો હોય, તે માણસ ઉત્તમ રૂપવાન્ હોય, તથા ઘણી કન્યાઈને જન્મ આપે, તથા તે દાનેશ્વરી અને મોટી સંપદાવાલો થાય; વલી જેઠનું રુધિર કુતરા તથા સસલા સરખું હોય, તે માણસ નિર્જાગી જાણવો, તથા જેનું રુધિર કમલપત્ર સરખું હોય, તેને કોઈ સાથે પણ પ્રીતિ ન હોય.

હવે કેમનાં લંઠનોનું સ્વરૂપ કહે છે.

જેની કેમ વિશાલ હોય, તે માણસને પુત્રોથી સુખ મળે છે, તથા જેની કેમ માંસથી રહિત હોય, તેને પણ વહુ સુખ મળે છે; તથા જેની કટિનો લંક કેસરીસિંહ સમાન હોય, તે ચતુર એવો નાયક થાય; અને જેની કેમ વાંદરા સરખી હોય, તે માણસને અત્યંત દુઃખ થાય છે.

અને બલ વૃદ્ધિ પામે છે, અને રાજા તરફથી પણ તેને ઘણું માન મળે છે.

વલી જેનું હૃદય વિશાલ હોય તેને ધન ઘણું મળે, તથા તે રાજા થાય, અને તેને ઘણા પુત્રો પણ થાય.

હવે પીઠનાં લક્ષણોનું સ્વરૂપ કહે છે.

જેની પીઠ સિંહના સરખી હોય છે, તે દરિદ્રી થાય અને જેની પીઠ કાચવા સરખી હોય છે, તેને ઘણા ચાકર નફરો હોય છે, તથા તે અત્યંત ગુણી કહેવાય છે.

હવે હાથનાં લક્ષણોનું સ્વરૂપ કહે છે.

જે માણસના હાથ ઠેક ઘુંટણ સુધી લાંબા અને દરવાજાની ઝોગલ સરખા સીધા હોય છે, તે માણસને અત્યંત ગુણી જાણવો, તથા જેના હાથ ટુંકા હોય, તેને ધન રહિત જાણવો.

હવે કંઠનાં લક્ષણોનું સ્વરૂપ કહે છે.

જેનો કંઠ શંખના આકાર સરખો હોય, તેને ઉત્તમ જાણવો; તથા જેનો કંઠ મયૂર, ઊંટ અને વગલાના કંઠ જેવો હોય, તેને અનિષ્ટ જાણવો તથા તે માણસ હમેશાં પરાધીનપણું ઝોગવે છે.

વલી જેનો કંઠ ટુંકો તથા ઝરેલા કુંજ સરખો હોય, તેને પણ ઉજાણવો; વલી જેનો કંઠ વધુ

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

100

ઝલથી ડુઃખી થાય, અને પહેલાં ડુઃખી હોય, તો પાઠલથી સુખી થાય છે.

હવે દાંતનાં લક્ષણોનું સ્વરૂપ કહે છે.

જેના મુખમાં વત્રીશે દાંત હોય, તે માણસ રાજા થાય છે, તથા જેના મુખમાં એકત્રીશ દાંત હોય, તે મંત્રી થાય છે, ત્રીશ દાંત જેના મુખમાં હોય, તે સુખી થાય છે; તથા તેથી જેમ ઝંઘા ઝંઘા દાંત હોય તેમ તેમ તેને અનિષ્ટ ફલો મળે છે. જેના દાંત ટુટા ટુટા હોય, તે માણસ વિદ્વાન્ થાય છે, જેના દાંત અત્યંત મલેલા હોય, તે મૂર્ખ રહે છે, જેના દાંત સફેદ રંગના હોય, તે લોકોમાં ઘણું માન મેલવે છે તથા જેના દાંત લાલ રંગના હોય, તે માણસ લંપટ હોય છે, જેના આગલના દાંત વહાર નીકલેલા હોય, તે માણસને જાગ્યશાલી જાણવો.

વલી જેના દાંતની નીચલી હાર ઉપરના દાંતની હારથી દૂર જતી હોય, તેને ધન રહિત જાણવો; જેના દાંત પર હમેશાં ધુર્ગધી મેલ જાય, તેને અત્યંત દરિદ્રી જાણવો; જેના દાંતનો રંગ પીલો હોય, તેને કપટી જાણવો.

તથા જેનું તાલબું હમેશાં જીનું રહે, તે સુખી થાય; વલી જેને મુખમાં ગણા ઉષ્ણ આદિ પદાર્થો તાલુને લાગ્યાથી પણ તેનો સ્પર્શ ન જણાય, તે માણસનું તત્કાલ મૃત્યુ થાય.

હવે નાસિકાનાં લક્ષણોનું સ્વરૂપ કહે છે.

જેની નાસિકા વાંકી તથા વિષમ હોય, તે માણસ જાગ્યહીન તથા ધનહીન થાય છે, અને અંતે તે અત્યંત દુઃખી થાય છે.

જેની નાસિકા પીઢી હોય, તેને કાર્યોમાં ધીરો જાણવો, તથા જેની નાસિકા હાથીની સરખી હોય તેને અત્યંત જ્ઞાતિજાવવાલો જાણવો.

વલી જેની નાસિકા પોપટની ચાંચ સરખી હોય, તેને મોટો જાગ્યશાહી રાજા જાણવો, તથા જેની નાસિકા દીપકની શિખા સરખી હોય, તેને પણ ઉત્તમ જાણવો.

વલી જેની નાસિકા સિંહની નાસિકા સરખી હોય, તેને ધનવાન અથવા શૂરો જાણવો.

હવે નેત્રોનાં લક્ષણનું સ્વરૂપ કહે છે.

જેનાં નેત્રો વિશાલ હોય, તે મોટો જાગ્યશાહી રાજા થાય; વલી જેની આંખોનાં ખુણાં લાલ રંગના

હોય, તે માણસ કુટુંબમાં વહુ રાગ (પ્રીતિ)વાલો હોય; વલી જેની આંખો લાંવી હોય, તે મંત્રી થાય, તથા જેની આંખો ગોલ આકારવાલી હોય, તે શૂરો થાય; વલી જેની આંખો કુટિલ હોય, તે માણસ દુરાચારી હોય, પીલી આંખોવાલો રોગી હોય, કમલ સરખી આંખોવાલો ધનવાન્ અને ધ્યાન ધરનારો થાય; વલી જેની આંખો વિલામ્બા જેવી હોય, તેને લંપટ જાણવો, તથા જેની આંખો સુવર્ણ સરખી હોય, તે ધનવાન્ થાય, તથા તેને રાજા તરફથી ઘણું માન મળે; વલી જેની આંખો પારા સરખી હોય, તેને પણ ઉત્તમ જાણવો, તથા જેની આંખો મત્સ્ય સરખી હોય, તેને રાજા જાણવો; વલી જેની આંખો માંજરી હોય, તેને પણ ઉત્તમ નહિ જાણવો, જેની આંખો ત્રાંસી હોય, તે પણ દરિદ્રી થાય, તથા જેની એક આંખ ગણ્ડી હોય, તે કેપટી અને નિર્બુદ્ધિ હોય.

હવે જમરોનું સ્વરૂપ કહે છે.

જેની જમરો રોમવાલી તથા તલવાર જેવી વાંકી હોય, તેને ગુણવાન્ માણસ જાણવો, તથા જેની જમર સીધી અને બુટાં બુટાં રોમવાલી હોય, તેને દરિદ્રી જાણવો; વલી જેની જમર તમામ નીચી હોય,

तेने धन गुंमावनारो तथा निर्बुद्धि जाणवो; वली जेनी जमरना वालो जूरा रंगना होय, तेने लंपट जाणवो; वली जेनी जमरो बहुज जामी होय, तेनुं आयुष्य टुंकुं होय ठे.

हवे कपालनां लक्षणोनुं स्वरूप कहें ठे.

जेनुं कपाल विशाल होय, ते मोटी पदवीने मेलवी शके ठे, तथा जेनुं कपाल नानुं होय, तेनुं आयुष्य तथा बल हीन थाय ठे; वली जेनुं ललाट विषम होय, ते धनहीन थाय, तथा जेनुं ललाट वांकुं होय, ते अपमान पामे तथा धननो नाश करे, जेना ललाट पर केशो उगे, तेने कुलनो नाश करनारो जाणवो; वली जेना कपाल पर हाथ फेरववार्थी जो ते खर-वचकुं लागे, तो तेने जाग्यशाली जाणवो तथा जो तमाम लीसुं लागे, तो तेने दरिद्री जाणवो; वली जो कपाल अर्धचंद्र सरखुं होय, तो तेने घणा सुखजोगनो विलासी जाणवो, तथा जेनुं जाल ह-मेशां तेज करतुं होय, तेने धनवान् जाणवो, जेनुं जाल हमेशां शीतल रहेतुं होय, तथा दुःख्या करतुं होय, तेने दुःखी तथा रोगी जाणवो.

होय वे, ते राजा तरफथी पण मान मेलवी शके वे.
हवे हाथनी रेखाजनुं विस्तारथी स्वरूप कहे वे.
पडेनी पायावे

પહેલી આયુષ્ય રેખા કરત આગલથી શરુ થઈને જેટલી આંગલીનું ઊલંગી જાય, તેટલાં પચીસ પચીસ વર્ષોનું આયુષ્ય જાણવું. પઠી વીજી રેખા તેની જોડેથી કરત આગલથી નીકલીને અંગુઠા તથા તર્જનીની વચ્ચે જાય છે, તે જો સંપૂર્ણ રીતે પસાર થઈ જાય, તો તેને ઘણું ધન મળે છે. હવે મણિવંધથી એક રેખા ચાલીને જો તે ઉપર કહેલી રેખા સાથે મળેલી હોય, તોપણ તે વહુજ ધનવાન થાય, પણ તે લોચિષ્ઠ થાય. તથા મણિવંધથી નીકળેલી વીજી રેખા નીકલીને પણ જો તેનીજ સાથે મળી જાય, તો તે ધનવાન થાય છે, પણ જો ઉપરની રેખા સાથે મળી ન જાય, તો ધન મળે, અને પાહું તે ચાલ્યું જાય તે; વલી રેખાવાળો માણસ પોતે કમાવેલું ધન પોતેજ જોગવે છે.

વલી તે રેખાજની વચ્ચે ચામર, શ્રીવત્સ, ધ્વજ, ઠત્ર, અંકુશ, સિંહ, કમલ, ધનુષ્ય, દંડ, ચક્ર અને ગદાના આકારો હોય, તે માણસ ચક્રવર્તી રાજા થાય; વલી ટચલી આંગલીના ટેરવા પર જો ચક્રનું ચિહ્ન હોય, તો

(૨૯)

જેના હાથમાં ડબ્બૂંચલું અને મુશલની રેખા હોય, તેને સામુદ્રિક શાસ્ત્ર પ્રમાણે કૃપણ જાણવો.

હવે પુરુષના પગની રેખાડુંનું સ્વરૂપ કહે છે;

જેના પગમાં ઝઘ્ઘરેખા હોય, તે માણસ અત્યંત ધનવાલો તથા જાગ્યશાલી થાય, પણ જો તે ઝુટેલી હોય, તો તે નિર્જાગી થાય.

વલી જેના પગમાં રથ, ઠત્ર, વાણ અને ચક્ર હોય, તે મોટા રાજાની પદવી મેલવી શકે; વલી જેના પગમાં અંકુશ અને કુંડલનો આકાર હોય, તે દિવાનની પદવી લઈને રાજા તરફનું અત્યંત માન પામે છે.

હવે સ્ત્રીનાં લક્ષણોનું સ્વરૂપ કહે છે.

જે સ્ત્રીના પગનાં તલીયાંડ લાલ હોય, તેને ઉત્તમ જાણવી અને તે પતિવ્રતા હોય, તથા રાજાને યોગ્ય હોય છે.

વલી જે સ્ત્રીના પગની આંગલીડે એક વીંજી સાથે મલી ગયેલી હોય, તે સ્ત્રી રાજદ્વારને શોજાવે, તથા પુત્રવતી થાય છે.

૧ ટાંડળીયો. ૨ સાંઘેલા આકારની.

वली जे स्त्रीनी पगनी तर्जनी आंगली वीजी आंगली उं करतां वधती होय, ते ससरा, सासु अने पतिने पण प्रिय लागे ठे.

जो तर्जनी आंगली करतां तेनी पगनी मध्य आंगली वधेली होय, तो ते बहुज अहंकारी थाय.

वली जे स्त्रीनी पगनी अनामिका आंगली सर्वथी मोटी होय, तेने अत्यंत उत्तम फल मले ठे.

तथा जे स्त्रीनी पगनी टचली आंगली सर्वथी मोटी होय, ते स्त्री स्वजन संबंधी उमां अत्यंत मान मेलवे ठे.

वली जे स्त्रीना पगनी सघली आंगली उं नानी होय, ते स्त्री मर्यादासां रही शकती नथी. जो पगनी टचली आंगली थी पण अनामिका आंगली नानी होय, तो तेवी स्त्री कदाच रूपाली होय, तोपण तेणीने परण्या पठी पण तजवी; केमके तेवी स्त्री अंतें दगो दइने पतिने तजीने चाली जाय ठे.

वली जे स्त्रीनी पगनी वचली आंगली सर्वथी नानी होय, ते स्त्री कोइ पण पर पुरुषनो संग करे नहि.

वली जे स्त्रीना पगनी तर्जनी आंगली सर्वथी नानी होय, तोपण तेने परण्या वाद पण तजवी, केमके तेवी स्त्री हमेशां पर पुरुष साथे विलास करी करे ठे.

હવે સ્ત્રીની જંઘાનું સ્વરૂપ કહે છે.

જે સ્ત્રીના પગની જંઘાઉં ગોલ, અરિસા જેવી ચલકતી તથા માંસયુક્ત હોય, તે સ્ત્રી ઉત્તમ જાણવી; તથા જે સ્ત્રીની જંઘા પાતલી અને વિષમ હોય, તેને નગરી જાણવી; જે સ્ત્રીની જંઘા પર ઘણા કેશો હોય, તેને પતિ તથા ધનનો હ્ય કરનારી જાણવી.

હવે સ્ત્રીની પીઠનું સ્વરૂપ કહે છે.

જે સ્ત્રીની પીઠનો જાગ સરખો હોય છે, તે સ્ત્રી પોતાના પતિ પર અત્યંત પ્યાર રાખે છે; જે સ્ત્રીનાં નિતંબસ્થલો અત્યંત નિવિરુ હોય, તે સ્ત્રી પોતાના જરતારનો પ્રેમ મેલવી શકે નહિ, તથા સ્વેચ્છાચારિણી થાય.

જે સ્ત્રીની નાજી ગંજીર હોતી નથી તથા જેનું ઉદર ઘસાને આકારે હોય છે, તેની સાથે કદિ પણ વ્યવહાર કરવો નહિ. જે સ્ત્રીનાં કુચ (સ્તનો) ઠાતીમાં વેસી ગયેલાં હોય, તથા ઉપરથી વરાવર દેખાતાં ન હોય, તે સ્ત્રીને અનિષ્ટ જાણવી; તથા તેને વંધ્યાપણાનો દોષ હોય; વલી જે સ્ત્રીનો કંઠ લાંબો હોય તથા જેણીની ગતિ વધુ ઉતાવલી હોય, તેને નિર્જાગિણી જાણવી, તથા તે હમેશાં પરઘરે જન્મ્યા કરે છે, અને નીચ પુરુષ સાથે પણ કામક્રીડા કરે છે.

વલી જે સ્ત્રીના હાથ લાંવા હોય, તે દરિદ્રી હોય, તથા જેણીના હાથ ટુંકા હોય, તે ગુણોથી હીન હોય; વલી જે સ્ત્રીના હોઠ કાલા હોય, તે સ્ત્રી પતિરહિત થાય; વલી જે સ્ત્રીના ગાલ કૂવા જેવા ઝંઘા હોય, તે સ્ત્રી વહુજ ગુસ્સાવાલી થાય, તથા તે પરપુરુષ સાથે પ્રેમમાં પડે; વલી જે સ્ત્રીના ગાલ ઝંઘા અને જામા હોય, તે સ્ત્રી પતિને દગાથી મારે, અને પર પુરુષ સાથે પ્રેમમાં પડે; જે સ્ત્રીના દાંત હોઠની વહાર નીકલેલા હોય, તે સ્ત્રી અંતે વિધવા થાય; જે સ્ત્રીની નાસિકા વાંકી હોય, તે સ્ત્રી જર-તારને બિલકુલ વહાલી લાગતી નથી; વલી જે સ્ત્રીની નાસિકા નાનકડી અને ચીપટી હોય, તે સ્ત્રી તુરત વિધવા થાય છે, તથા પર પુરુષની સાથે ચાલે છે; વલી જે સ્ત્રીની જીજ્ઞ શ્યામ રંગની હોય, તે શંખણી કહે-વાય, તથા જેણીની જીજ્ઞ શ્વેત રંગની હોય, તે દાસી થાય; વલી જે સ્ત્રીનું તાલબું શ્યામ રંગનું હોય, તે જરતારને કષ્ટકારી થાય; જે સ્ત્રીની આંખો પીલા રંગની હોય, તે મહાપાપિષ્ઠ હોય; વલી જે સ્ત્રી શરીર-માં તમામ પાતલી હોય, તે જત્તાને ડુઃખદાયી થાય, અને તેને પતિ સાથે વને નહિ; જે સ્ત્રીની જમર

સીધી હોય, તે સ્ત્રી પતિ પર પ્રેમ કરે નહિ. જે સ્ત્રી-
ના કાન નાના હોય, તે સ્ત્રી ડુર્જાગિણી તથા
ધનને નાશ કરનારી થાય. જે સ્ત્રીનું કપાલ વહુજ
નાનું હોય, તે સ્ત્રીને અપશકુનયુક્ત જાણવી; વલી
જે સ્ત્રીનું લલાટ વહુજ પોહોલું હોય, તે વ્યજિચારિ-
ણી હોય, માટે તેણીની સાથે વ્યવહાર કરવો નહિ;
વલી જે સ્ત્રીનું મસ્તક વહુજ નાનું હોય, તે સ્ત્રીને
ડુર્જાગિણી જાણવી; તથા જે સ્ત્રીનું મસ્તક અત્યંત
સોટું હોય, તેને મૂર્ખ જાણવી. જે સ્ત્રીના વાલ ચૂરા
રંગના, કઠોર, જાડા અને ટુંકા હોય, તે સ્ત્રી ડુરા-
ચારી તથા પરિવારનો નાશ કરનારી, અને પતિને
દુઃખ આપનારી જાણવી; વલી જે સ્ત્રીના મસ્તકમાં
કેશો તમામ ટુટા ટુટા હોય, તે પણ ધન ધાન્ય
આદિકનો નાશ કરે છે; વલી જે સ્ત્રીના કેશો કા-
વરચિતરા હોય, તે અત્યંત વ્યજિચારી હોય; તથા
જેના કેશો જરા રતાશ પર તથા જાડા હોય, તે તુ-
રત વિધવા થાય છે.

જે સ્ત્રીના કેશો સીધા, સૂક્ષ્મ અને ચીકાશવાલા
હોય, તે તિવ્રતા તથા મહાસતી અને પિ
પર પ્રેમ જાણવી.

જગોણ માન વધે છે, અને તે વહુજ દાનેશ્વરી થાય છે; વલી જે સ્ત્રીનું તાલવું હમેશાં લુચું રહ્યા કરે છે, તે નિર્વલ સંતાનોને જન્મ આપે છે; વલી જે સ્ત્રીનું તાલવું खरवचडું હોય, તે અત્યંત વિષયી હોય, અને ઘણા પુરુષો સેવવાથી પણ તેણીને સંતોષ થતો નથી. જે સ્ત્રીને ત્રીશ દાંતો હોય, તે મોટા જાગ્યવાલી થઈને જરતારને અત્યંત પ્યારી થઈ પડે છે, તથા જે સ્ત્રીના દાંતો હુટા હુટા હોય, તેણીના પર જરતારનો અત્યંત પ્રેમ હોય. જે સ્ત્રીના દાંતો દાઢીમની કલી સરખા હોય છે, તે સ્ત્રીને પતિવ્રત પાલનારી જાણવી. જે સ્ત્રીના દાંતોની ઉપલી હાર નીચલી હારની ઉપર આવતી હોય, તે સ્ત્રીને સૌજાગ્યવાલી જાણવી. જે સ્ત્રીના દાંતો ઝંચા તથા એકવીજા સાથે વહુજ મલીને રહેલા હોય, તેણીને વીકળ અને બુદ્ધિ વિનાની જાણવી. જે સ્ત્રીના વત્રીશે દાંતો એક સરખા લાંબા હોય, તે રાજાની રાણી થઈને, પતિ તરફનો પ્રેમ સંપાદન કરે. જે સ્ત્રીનો નીચ ઘરમાં અવતાર થયો હોય, પણ જેણીના દાંતો સ્વજાવથીજ ગુલાવી રંગની જાંચ મારતા હોય, તેણીને અત્યંત ગુણવાલી તથા ધર્મજાનનારી જાણીને તુરત પરણવી. જે

લોકોમાં તેની કીર્તિ ફેલાય છે. જે સ્ત્રીના ગાલ કુ-
 વા જેવાં ઝંઝા હોય, તે પર પુરુષ સાથે વિલાસ કર-
 રવાની વહુજ અજિલાષા રાખે છે અને પતિને અ-
 ત્યંત કષ્ટકારી થઈ પડે છે. જે સ્ત્રીના ગાલની ચામડી
 કર્કશ અને વહુજ જામી હોય, તે ધનનો અને કુ-
 ટુંબનો પણ નાશ કરે છે, માટે તેવી સ્ત્રીને પરણ્યા
 વાદ પણ ઘરમાં રાખવી નહિ; વલ્લી જે સ્ત્રીના ગાલો
 અરિસા સરખા તેજયુક્ત કાંતિવાલા હોય, તે સ્ત્રી
 ઘરની સંપદા વધારે છે, તથા પુત્રાદિકને પણ સુખ-
 દાયક થાય છે. જે સ્ત્રીના હોઠ લાલ રંગના હોય,
 તથા ધનુષ્ય સરખા અર્ધ ગોલ આકારવાલા હોય,
 તે સ્ત્રી સુખ સંપદાને વિસ્તારે છે, તથા જરતારને પણ
 અત્યંત સુખ આપે છે. જે સ્ત્રીના હોઠ જામ્યા તથા
 થોડાં યોડ્યા રહે છે, તે સ્ત્રી કુટુંબને દુઃખદાયક નિ-
 વડે છે. જે સ્ત્રીના યજ્ઞા પર શંખ અથવા ચક્રની નિ-
 શાની હોય, તે સ્ત્રીને પદ્મિની જાણવી. જે સ્ત્રીના
 યજ્ઞાની નીચેના જાગના વાહુ પર સ્વસ્તિકનું ચિહ્ન
 હોય, તે સ્ત્રીને હમેશાં લક્ષ્મી લાવનારી, તથા સુપુ-
 ત્રોને ઉત્પન્ન કરનારી જાણવી. જે સ્ત્રીના કંઠમાં
 ત્રણ રેખાઈ હોય, તેને ઉત્તમ જાગ્યવાલી જાણવી;

ઠન હોય, તે સ્ત્રીને પોતાના ચરતાર તરફથી અતિ-
શય સુખ મલે છે. જે સ્ત્રીના માવા સ્તન ઉપર ડાહ્યા
અથવા મુશલનું ચિહ્ન હોય, તે સ્ત્રીને દુરાચારિણી,
વ્યજિચારિણી તથા કુલનો નાશ કરનારી જાણવી.
જે સ્ત્રીનાં સ્તનોની ડોંટફીંડ તમામ શ્યામ રંગની હોય,
તે ધનનો નાશ કરે, પણ જે સ્ત્રીનાં સ્તનોની ડોંટફીંડ જ-
રા કાલી અને રતાશની જાંચ મારતી હોય, તે સ્ત્રીને ઉ-
ત્તમ જાણવી. જે સ્ત્રીનાં સ્તનોની ડોંટફીંડમાંથી પ્ર-
સવ વાગે પણ દૂધ વહેતું નથી, તે સ્ત્રીને પુત્રાદિ-
કનો દ્વય કરનારી જાણવી. જે સ્ત્રીનાં વસ્ત્રે સ્તનોની
વચ્ચેના જાગમાં દેવમંદિરનું ચિહ્ન હોય, તેણીને ચ-
ક્રવર્તીની પટ્ટરાણી જાણવી. જે સ્ત્રીનાં સ્તનો ચપટાં
હોય, તેણીને વાંજણી જાણવી.

હવે જે સ્ત્રીના ઉદર પર ત્રણ વલીંડ હોય, તેણીને
ઉત્તમ જાણવી; પણ જો તેડમાંથી એક પણ ધ્વજિત
થયેલી હોય, તો તેણીને તુરત વિધવાપણું મલે છે. જે
સ્ત્રીનું પેટ ઘડા સરખું ઝંચું તથા સ્તનોની અને પેટ-
ની ઝંચાઈ સરખી હોય, તેણીને શંખિની તથા હુર્ના-
ગિણી જાણવી. જે સ્ત્રીનો ઉદરનો જાગ ગંજીર અને
ઉપરથી જણાય તેવો ન હોય, તે સ્ત્રીને ઉત્તમ . .

જાણવી. જે સ્ત્રીના ઉદરની જમણી વાજુએ ધનુષ્યનું ચિહ્ન
 હોય, તેણીને રાણી સરખું સુખ જોગવનારી જાણવી.
 જે સ્ત્રીના ઉદર પર ઘણાજ વાલ ઊગેલા હોય, તેને
 રાક્ષસી સમાન જાણવી, અને તે સ્ત્રી કુટુંબનો નાશ
 કરીને પોતે એકલી કોઈ પર પુરુષ સાથે અત્યંત વિ-
 લાસ જોગવવામાં વ્યજિચારિણી થાય છે, પણ જે સ્ત્રી-
 ના ઉદર પર સૂક્ષ્મ અને ન જણાય તેવાં રોમ હોય, તે
 સ્ત્રીને ઉત્તમ જાણવી. જે સ્ત્રીના ઉદરનો જાગ અત્યંત
 કુવાની પેઠે અંદર ઉતરી ગયેલો હોય, તેણીને ડુ-
 ર્જાગિણી તથા પતિનો દ્વેષ કરનારી જાણવી. જે સ્ત્રી-
 નો ઉદરનો જાગ ધામા ધબકવાવાલો હોય, તેણીને
 ધનમાલનો નાશ કરનારી જાણવી. જે સ્ત્રીના ઉદરમાં
 હમેશાં વ્યાધિ રહેતી હોય, તે સ્ત્રીને વાંઝણી જાણવી.

હવે જે સ્ત્રીની નાજી ગંજીર હોય, તેણીને અ-
 ત્યંત ઉત્તમ જાણવી. જે સ્ત્રીની નાજી માંહેથી કમલ-
 પુષ્પ જેવો મનોહર સુગંધ નીકલતો હોય, અથવા
 કસ્તુરીના જેવી અત્યંત સુગંધવાદાર સુગંધી નીકલતી
 હોય, તે સ્ત્રીને પદ્મિની જાણવી, કે જેવી સ્ત્રી હાલ-
 ના વખતમાં મલવી વહુજ ડુર્લભ છે. જે સ્ત્રીની નાજી
 ગોલ આકારની તથા લીલા રંગની જાંચ મારતી

હોય, તે સ્ત્રીને નીચ કુલમાં ઉત્પન્ન થયેલી જાણવી. જે સ્ત્રીની નાજી માંહેથી વાલ નીકલેલા હોય, તે સ્ત્રીને રાક્ષસી સરખી કુલ તથા ધનનો નાશ કરનારી જાણવી. જે સ્ત્રીની કટિ પાતલી તથા મનોહર હોય, તે સ્ત્રીને ઉત્તમ જાણવી. જે સ્ત્રીની કેરુ વહુજ વિસ્તારવાલી હોય, તેણીને વાંજણી જાણવી. જે સ્ત્રીની કેરુ વત્રીશથી માંસીને ચાલીશ આંગલના પરિઘના વિસ્તારની હોય, તે સ્ત્રીને અત્યંત ઉત્તમ જાણવી. જે સ્ત્રીની કેરુ તેથી ઊંઠી પાતલી હોય, તેણીને અત્યંત વ્યજિચારિણી જાણવી. જે સ્ત્રીની કેડ ઉપરના પ્રમાણથી વહુજ મોટી હોય, તે સ્ત્રીને ધન વિગેરેનો નાશ કરનારી જાણવી. જે સ્ત્રીની કેરુ નિતંત્ર જાગને (કેરુની પાઠલના જાગને) જુદા કરી શકતી નથી, તે સ્ત્રીને મૂર્ખ તથા સર્વ સાથે કંકાસ કરનારી જાણવી. જે સ્ત્રીની કેરુ પર અત્યંત માંસ જામેલું રહેતું હોય, તે સ્ત્રીને પુત્રોનો નાશ કરનારી જાણવી. જે સ્ત્રીની કેરુ પર હાડકાંઝના ઢેકરાંઝ નીકલેલા હોય, તે સ્ત્રીને પતિનો તથા કુલનો પણ નાશ કરનારી જાણવી. જે સ્ત્રીના પેરુના જાગ પર વિલકુલ વાલ ઉગતા ન હોય, તે સ્ત્રીને વાંજણી જાણવી. જે સ્ત્રીનું

पेहुं उंचुं नीचुं टेकरावाहुं होय, ते स्त्रीने दरिद्री जाणवी. जे स्त्रीनुं पेहुं सपाट तथा कोमल होय, ते स्त्रीने राजानी पट्टराणी जाणवी. जे स्त्रीना पेहु परना वालोमां चक्रनो आकार होय, तेणीने वासुदेवनी मुख्य स्त्री जाणवी. जे स्त्रीना पेहुना वालमां जमरानो आकार होय, तेणीने कुलनुं जक्षण करनारी राक्षसी सरखी जाणवी. जे स्त्रीना पेहुना वालमां शंखनी निशानी होय, तेणीने चक्रवर्तीनी पट्टराणी जाणवी. जे स्त्रीनुं पेहुं अत्यंत कठिन अने मांस विनानुं होय, तेणीने दुर्भागिणी जाणवी. जे स्त्रीनी योनि कमलनी पीठना आकारनी होय, ते स्त्रीने धननी तथा पुत्रोनी वृद्धि करनारी जाणवी; वढी जे स्त्रीनी योनि कोमल होय, ते स्त्रीने पण उत्तम जाणवी. जे स्त्रीनी योनि लांबी होय तेणीने दुर्भागिणी तथा कुलनो नाश करनारी जाणवी. जे स्त्रीनी योनिनो जमणो जाग उंचो होय, ते स्त्री घणा पुत्रोने जन्म आपे, तथा जे स्त्रीनी योनिनो ऋवो जाग उंचो होय, ते घणी पुत्रीउने जन्म आपे. जे स्त्रीनी योनि बहुज उंरी होय, ते स्त्री वंध्या होय. जे स्त्रीनी योनि पर दक्षिणावर्त जमरो होय, ते स्त्री

પુત્રવતી, ધનવતી તથા ગુણવતી હોય. જે સ્ત્રીની યોનિ કઠોર હોય, તે સ્ત્રી હુર્નાગિણી જાણવી. જે સ્ત્રીની યોનિ નીચેના જાગસા વધારે ગયેલી હોય, તે સ્ત્રીને અત્યંત વ્યજિચારિણી જાણવી. જે સ્ત્રીની યોનિનો રંગ ગુલાબ સરખો હોય, તે સ્ત્રીને ઉત્તમ પદ્મિની સરખી જાણવી. જે સ્ત્રીની યોનિનો રંગ શ્વેત હોય, તે સ્ત્રીને મૂર્ખ જાણવી. જે સ્ત્રીની યોનિનો રંગ કાલો હોય, તે સ્ત્રીને ધનનો નાશ કરનારી જાણવી.

હવે જે સ્ત્રીનાં નિતંબસ્થલો (કેરુની પાઠલના જાગો) અત્યંત વિસ્તારવાલાં અને માંસથી વહુજ ઝરેલાં હોય, તે સ્ત્રીને પ્રાયઃ વાંઝણી જાણવી. જે સ્ત્રીનાં નિતંબસ્થલો તમાસ ઉદર તથા પીઠની સાથે જ મલી ગયેલાં હોય, અને પીઠ તથા તેડનો તફાવત દેખાતો ન હોય, તે સ્ત્રીને ધન ધાન્યનો નાશ કરનારી જાણવી. જે સ્ત્રીના નિતંબો પર વાલ ઝગેલા હોય, તેને રાક્ષસી જાણીને ઘરમાં રાખવી જ નહિ. જે સ્ત્રીના નિતંબો પર કરચલી પડતી હોય, તે સ્ત્રીનો તુરત ત્યાગ કરવો, કેમકે તે સ્ત્રી ઘરમાં હોવાથી ધનની હાનિ થાય છે. જે સ્ત્રીના નિતંબો ગોલ અને માંસથી પુષ્ટ તથા શામા યવુચમા વિનાના હોય, તે સ્ત્રીને

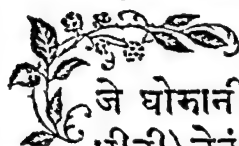
शंखिनी जाणवी. जे स्त्रीना साथलो बहुज कठिन
 होय, ते स्त्रीने राक्षसी समान जाणवी, अने तेथी
 ते कुलनो नाश करे. जे स्त्रीना साथलो हमेशां प-
 सीनाथी चीना रहेता होय, तेणीने उत्तम जाणवी.
 जे स्त्रीना साथलो पर विलकुल रोम न होय, ते-
 णीने धन तथा विद्यानो पण नाश करनारी जाणवी.
 जे स्त्रीना घुंटाणो मावळा सरखा तथा गोल आका-
 रना होय, ते स्त्रीने उत्तम जाणवी. जे स्त्रीना घुंटाण
 पर वाल उगेला होय, तेणीने डाकण समान जाणवी
 अने तेथी तेणीनो तुरत त्याग करवो, नहिर कु-
 टुंबनो नाश थाय ठे. जे स्त्रीना घुंटाण पर बहुज
 मांस होय, ते स्त्रीने लक्ष्मीनो नाश करनारी जाणवी.
 जे स्त्रीना घुंटाणोनो जाग विलकुल जणातोज न
 होय, अने ते साथलना जागो साथे मली गयेलो
 होय ते स्त्री पत्तिनो नाश करे. जे स्त्रीना घुंटाणोनी
 वच्चे मत्स्यनुं चिह्न होय, ते स्त्रीने पद्मिनी जाणवी.
 जे स्त्रीना घुंटाण पर नकुल (नोळीयानुं) लंठन
 होय, ते स्त्रीने शंखिनी जाणवी. जे स्त्रीना घुंटाणी
 जमणी वाजुए रणस्तंजनं चिह्न होय, ते स्त्री रा-
 जाने घेर जश्ने रणसंग्राममां पोताना स्वामीनो

જય કરાવે. જે સ્ત્રીના ઘુંટણની માવી વાજુએ રણસ્તં-
 ઝનું ચિહ્ન હોય, તે સ્ત્રી રાજાને ઘેર જઈને રણસંઘા-
 મમાં તે રાજાનો નાશ કરાવે. જે સ્ત્રીના ઘુંટણમાં
 વચ્ચે સ્વામી હોય, તે સ્ત્રીને તુરત વિધવાપણું મળે. જે
 સ્ત્રીના ઘુંટણની જમણી વાજુએ હાડકાનો ઝાગ ઘ-
 ણોજ વહાર નીકલેલો હોય, તે પોતાના સ્વામીથી
 દૂર રહીને પર પુરુષને સેવવાની ઇચ્છા કરે છે. જે સ્ત્રીના
 ઘુંટણની માવી વાજુએ ઝમરાનું ચિહ્ન હોય, તે સ્ત્રીને
 દુર્જાગિણી જાણવી. જે સ્ત્રીના ઘુંટણો ઉપરથી અ-
 ણીવાલા હોય, તે સ્ત્રીને ચપલ જાણવી. જે સ્ત્રીના
 ઘુંટણમાં ઝર્ધ્વ રેખા હોય, તે સ્ત્રીને કુલનો નાશ
 કરનારી જાણવી.

હવે જે સ્ત્રીની પગની જંઘા આંવાની ગોઠલીના
 આકાર જેવી તથા ચલકતા આરિસા સરખી હોય,
 તેણીને ઉત્તમ જાણવી. જે સ્ત્રીની જંઘા પર વાલ ઘણા
 ઊગેલા હોય, તેણીને માતપિતા તથા સસરાના કુ-
 લનો પણ નાશ કરનારી અને લક્ષ્મીનો પણ નાશ
 કરનારી જાણવી. જે સ્ત્રીની જંઘાઝંમાં ચક્રનું, ધનુ-
 પ્યનું અને શ્રીવત્સનું ચિહ્ન હોય, તેણીને અત્યંત ઉ-

वच्चे ठिडो देखातां होय, अने ते एक वीजाथी
 घणांज ठेटां ठेटां होय, तो तेणीने जरतार तथा स-
 सराना समस्त कुटुंबनो नाश करनारी जाणवी. जे
 स्त्रीना गुढफो (घुंटीज) गूढ अने वाल विनाना होय,
 तेणीने अत्यंत उत्तम जाणवी. जे स्त्रीना गुढफो पर
 वाल उगेला होय, अने तेनो आकार जो जमराना
 जेवो होय, तो तेणीने पिशाचणी सरखी जाणीने
 दूर तजवी. जे स्त्रीना पगना अंगुठा पर घणा वालो
 उगेला होय, ते वच्चे कुलोनो नाश करनारी थाय.
 जे स्त्रीनी टचढी आंगढी सुंदर अने लाल नखोवा-
 ढी होय, ते स्त्री उत्तम जाणवी. जे स्त्रीना मावा
 पगने तढीये ऊर्ध्व रेखा होय, अने ते पगनी पींकी
 पासेथी चाढीने वचमां फाट पड्या विना अंगुठा
 अने तर्जनी आंगढीनी वच्चे आवेढी होय, तो ते
 स्त्रीने पद्मिनी जाणवी. जे स्त्रीना पगनुं तढीयुं खर-
 वचडुं अने कठोर होय, ते स्त्रीने अत्यंत व्यभिचा-
 रिणी जाणवी. जे स्त्रीना पगनां तढीयां पर जमरानो
 आकार होय, तेणीने पुत्र तथा पतिनो नाश कर-
 नारी जाणवी. जे स्त्रीना पगनां तढीयां सुकुमाल
 होय, ते स्त्री हमेशां सौभाग्यवंती तथा पति विगेरे

હવે અશ્વોનાં ચિહ્નોનું સ્વરૂપ કહે છે-

જે ઘોડાની ડંચાઈ (આગલા પગથી પીઠ સુધીની) નેવુંથી પંચાણું આંગલ સુધીની હોય, તેને ઉત્તમ જાતિનો ઘોડો જાણવો; તથા જેની ડંચાઈ તેથી અધિક હોય, તો તેને લક્ષ્મીનો નાશ કરનારો જાણવો. વળી જે ઘોડાની ડંચાઈ પંચાશીથી નેવું આંગલ હોય, તેને મધ્યમ જાતિનો અશ્વ જાણવો; અને જે ઘોડાની ડંચાઈ તેથી પણ ડંઠી હોય, તેને કનિષ્ઠ જાતિનો એટલે હલકી જાતિનો ઘોડો જાણવો. જે ઘોડાની લંવાઈ લાંગૂલ (પુંઠમા) સહિત એકસો ને બે આંગુલની હોય, તેને ઉત્તમ જાતિનો ઘોડો જાણવો. તથા પંચાણું આંગલથી માંડીને એકસો ને એક આંગુલની જે ઘોડાની લંવાઈ હોય, તેને મધ્યમ જાતિનો ઘોડો માનવો. જે ઘોડાની લંવાઈ તેથી પણ ડંઠી અથવા વધારે હોય, તેને લક્ષ્મીનો નાશ કરનારો જાણવો. જે ઘોડાના મધ્ય જાગનો (પેટનો) ઘેરાવો એંશીથી પંચાશી આંગલ સુધીનો હોય, તેને ધનની વૃદ્ધિ કરનારો ઉત્તમ ઘોડો જાણવો, તથા જે ઘોડાના મધ્ય જાગનો ઘેરાવો તેથી

जे घोमाना जमणा कानमां जमरानुं चिह्न होय, तेने पण तेना स्वामीना कुलनो नाश करनारो जाणवो, पण जो तेना जमणा कानमां दक्षिणावर्त्त चक्रनुं चिह्न होय, तो तेना स्वामीने ते राज्य आदिक लक्ष्मीने मेलवनारो जाणवो. जे घोमाना जमणा काननी अंदरनी वाजुए सफेद चातुं होय, तेने उत्तम जातिनो घोडो जाणवो; पण ते सफेद चाठानी वच्चे लाल अथवा कालो माघ होय, तो तेने तेना धणीना द्रव्यनो तथा कुलनो नाश करनारो जाणवो. जे घोमानो मावो कान जमणा कानथी जरा नानो मोटो होय, तेने देशमां पण दाखल थवा देवो नहीं, केमके तेवो घोडो डुकाल अथवा मारी (मरकी) आदिक जयने उत्पन्न करे ठे. जे घोमानो डावो कान जरा फाटेलो अने अंदरनी वाजुए सफेद माघवालो होय, तेने धन धान्यादिकनो नाश करनारो जाणवो. जे घोमाना डावा काननी उपरनी वाजुए शंखनुं चिह्न होय, ते घोमानो स्वामी वासुदेवपणाने नक्की पामे. जे घोडाना मावा काननी अंदरनी वाजुए घणा मसो होय, ते घोडो राज्यमां रहेवाथी राज्यनो नाश करे ठे, तथा शत्रु तरफना

જયને ઉપજાવે છે. જે ઘોડાનો ડાવો કાન ઉપરના
જાગમાં ંણીવાલો ન હોય, તથા ત્યાં કંઈ ફાટ
પડી હોય, તો તેવો ઘોમો ધનનો નાશ કરે છે, માટે
તેવા ઘોમ્મા પર સ્વારી વિલકુલ કરવી નહીં.

ંવી રીતે ઘોમ્માનાં કર્ણનાં લક્ષણો કહ્યાં.

હવે તેની આંખોનાં લક્ષણો કહે છે.

જે ઘોમ્માની આંખો પરની જમરો પર વિલકુલ કેશ
ન હોય, તે ઘોડાને કનિષ્ઠ ઘોમો જાણવો. જે ઘોમ્મા-
ની આંખો પરની જમરો પર ઘણાજ કેશો હોય, અને
તે લાંબા વધીને આંખોને પણ ઢાંકી દેતા હોય, તેને
ધનનો નાશ કરનારો જાણવો. જે ઘોમ્માની આંખો
ગોલ અને તેના મોલા વહાર ઉપસી આવેલા હોય,
તો તેને કુટુંબ તથા લક્ષ્મી આદિકનો નાશ કરનારો
જાણવો. જે ઘોમ્માની આંખો ંણીજવાલી તથા ચલ-
કતી અને સૌમ્ય હોય, તેને લક્ષ્મીનો વધારો ક-
રનારો જાણવો. જે ઘોમ્માની આંખોનો રંગ પીલાશ પર
હોય, તેજે રોગી જાણવો. જે ઘોમ્માની આંખો અત્યંત
સાંકડી તથા માંજર રંગની હોય, તેને પણ મરકી
આદિકનો ઉપદ્રવ કરનારો જાણવો. જે ઘોમ્માનો ંક
આંખ વીજી આંખ કરતાં મોટી અને જયાનક હોય,

(૨૨૨)

તેને રાજાણ પોતાના ઉપયોગમાં લેવો નહીં, કેમકે
 તેવો ઘોડો શત્રુજી તરફનો અત્યંત ધ્રુવ દેખાડે છે.
 જે ઘોડાની આંખોનો રંગ જરા રતાશ મારતો અને
 તેજવાલો હોય, તેને ઉત્તમ જાતિનો ઘોડો જાણવો;
 તે પર સ્વારી કર્યાથી લડાઈમાં શત્રુનો નાશ થાય છે,
 તથા ધનની વૃદ્ધિ થાય છે. જે ઘોડાની જમણી આં-
 ખમાં ચક્રનું ચિહ્ન હોય, તે ઘોડો તેના સ્વામીની કીર્તિ
 પૃથ્વી પર ફેલાવે છે. જે ઘોડાની જમણી આંખના પો-
 પચા પર શંખનું ચિહ્ન હોય, તે ઘોડો સ્વરી કરવા-
 થી રાજ્ય આદિકની સંપદા પોતાની મેલે આવીને
 પેટે છે. જે ઘોડાની જમણી આંખ ફુટેલી અથવા
 હમેશાં અત્યંત મેલવાલી (પીયાવાલી) રહેતી હોય,
 તેવો ઘોડો અત્યંત નુકશાનકારક હોય છે, માટે
 તેવો ઘોડો રાખવો નહીં. જે ઘોડાની વન્ને આંખોનાં
 પોપચાં પર વીજના ચંદ્રને આકારે ચિહ્ન હોય, તે
 ઘોડો ફક્ત ચક્રવર્તીને જ ઉપયોગમાં આવે છે; અર્થાત્
 તેવા ઘોડા પર વીજો કોઈ સ્વારી કરી શકે નહીં. જે
 ઘોડાની ડાબી આંખના પોપચા પર સફેદ ડાઘો હોય,
 તે ઘોડો ધનનો નાશ કરે છે. જે ઘોડાની વન્ને આંખો
 હમેશાં મલિન (પીયાવાલી) હોય છે, તે ઘોડો ચાલ

1

2

3

4

5

તત્ત્વિ છે. જે ઘોમ્હાની નાસિકાનું જમણું દ્વાર ઢાલી નાસિકા કરતાં જરા મોટું હોય, તે ઘોડો લક્ષ્મીનો નાશ કરે છે. જે ઘોમ્હાની જમણી નાસિકાના દ્વાર પર સફેદ ચાતું હોય, તેને ઉત્તમ જાતિનો તથા કુટુંબની વૃદ્ધિ કરનારો ઘોમ્હો જાણવો. જે ઘોમ્હાની જમણી નાસિકા પર કમલના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો ઘોડો તેના સ્વામીને રાજ્ય આદિક સંપદાનો લાજ મેલવી આપે છે. જે ઘોમ્હાની જમણી નાસિકા પર મત્સ્યના આકારનું ચિહ્ન હોય, તે ઘોમ્હો પાણીમાં પળ સુખેથી તરી શકે છે, તથા તેના સ્વામીને લક્ષ્મીની વૃદ્ધિ કરે છે. જે ઘોમ્હાની જમણી નાસિકા પર ચક્રનું લંબન હોય, તેવો ઘોમ્હો પુત્ર પરિવારની વૃદ્ધિ કરે છે. જે ઘોમ્હાની ઢાલી નાસિકા પર ત્રિશૂલના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો ઘોમ્હો લશ્કા આદિકમાં શત્રુને ઈર્જુનની પેઠે જય પમાડે છે. જે ઘોમ્હાની ઢાલી નાસિકા પર જમરાનું ચિહ્ન હોય, તેવો ઘોડો તેના સ્વામીનું સંશયરહિત વાર માસની અંદર મૃત્યુ ઉપજાવે છે. જે ઘોડાની ઢાલી નાસિકા પર વદામના આકારનું લંબગોલ સફેદ ચાતું હોય, તેવો ઘોમ્હો કીર્ત્તિનો નાશ કરે છે, માટે તેવા ઘોડાને સર્પ-

રવાની થાય છે, તથા તેથી લક્ષ્મી, કીર્તિ વિગેરેનો
 વધારો થાય છે. જે ઘોમાના મુલમાંથી કટુ (કમવો)
 શ્વાસ નીકલે છે, તે કુટુંબની તથા લક્ષ્મીની હાનિ કરે
 છે. જે ઘોમાનો શ્વાસ તમામ શીતલ હોય છે, તે
 લક્ષ્માં શત્રુ તરફનો પરાજય આપે છે. જે ઘોમાનો
 શ્વાસ કવોળ (ઓમો ઝળ) હોય છે, તે તેજી
 તથા ચિંતવેલું કાર્ય કરી આપનારો હોય છે. જે
 ઘોમાનો શ્વાસ અત્યંત ઝળ હોય છે, તે તેના સ્વા-
 રનું કોઈ વચ્ચે પળ મૃત્યુ કરે છે. જે ઘોમાના
 દાંતો દામીમની મોટી કલીઝ સરખા જરા લાલાશ
 રંગના અને સફેત હોય છે, તેવો ઘોમો તેના સ્વા-
 મીને સાર્વજન્યનું (ચક્રવર્તીનું) રાજ્ય અપાવે છે. જે
 ઘોડાના દાંતોનો રંગ પીલો હોય છે, તે ડુકાલ
 આદિકનું દેશમાં સંકટ ઉપજાવે છે, માટે તેવા
 ઘોમાને દેશમાંથી પણ હાંકી કાઢવો. જે ઘોડાના
 દાંતો એક વીજાનેમલીને રહેલા હોય છે, તેવો ઘોમો
 તેના સ્વામીને ધન આદિકનો લાભ કરે છે; પણ
 જેના દાંતો ઢુટા ઢુટા તથા યોયરા હોય છે, તેવો
 ઘોડો તેના સ્વામીનું મૃત્યુ ઉપજાવે છે. જે ઘોડાના
 દાંતોનો રંગ જરા આકાશના રંગ સરખો તથા તે-

ચિહ્ન હોય, તો તેને લડાઈમાં શત્રુનો નાશ કરનારો જાણીને રાજાએ તેને નિધાનની પેઠે ઘણીજ સાવ-ચેતીથી રાખવો. એવી રીતે તેના મુખ આદિકનું સામાન્ય લક્ષણ જાણવું.

હવે તેના કંઠનું લક્ષણ કહે છે.

જે ઘોમના કંઠ પર સોનેરી રંગનો આઝાસ મારતી ગુઢાદાર તથા કોમલ કેશવાલી હોય, તેને ઉત્તમ જાતિનો અશ્વ જાણવો. જે ઘોમના કંઠ પર કર્કશ (કઠોર) અને તેજ વિનાની કેશવાલી હોય, તેને કનિષ્ઠ (હલકી) જાતિનો અશ્વ જાણવો. જે ઘોમના કંઠ પર કેશવાલી વિલકુલ ન હોય, તેને ધનનો નાશ કરનારો જાણીને દૂરથીજ તજવો. જે ઘોમના કંઠ પર બુટી બુટી તથા વચ્ચે આંતરાવાલી કેશવાલી ઊગેલી હોય, તેને તેના ખામીનું મૃત્યુ સૂચવનારો જાણવો. જે ઘોમની કેશવાલી લીલા સોનેરી રંગનો આઝાસ મારનારી હોય, તેને દેવાંગી એટલે દેવતાઈ ઘોડો જાણવો. તેવો ઘોમો લક્ષ્મી, કીર્તિ તથા કુટુંબની અત્યંત વૃદ્ધિ કરે છે.

અત્રે પ્રસંગ હોવાથી તેવા ઘોમની કથા કહે છે. પૂર્વે શ્રીમૃગુકથ (જરૂચ) નામે નગરમાં સુરેન્દ્રદત્ત

लाग्या के दे राजन्! आ नगरमां पूर्वे सोमशर्म
 एक विप्र गृहेतो हतो, तेने म्वयञ्जति नामनी
 हती, ते ब्राह्मण वेदधर्मी हतो, तथा अनेक
 आदिक क्रियाउ करीने जीवहिंसा करतो. ते
 ममां तेनी स्त्री पण अनुमोदना करती. ते
 सघला ब्राह्मणोनो गुरु कहेवानो हतो, अने तेन
 प्रमाणे सघला ब्राह्मणो धर्मक्रिया करता हता.
 अनुक्रमे ते मृत्यु पामी नरके गयो, तथा तेनी
 ए मृत्यु पामीने नरके गइ. हवे ते ब्राह्मणनो
 शर्मा नामे पुत्र हतो; तेणे पोताना पिताना
 पढी ब्राह्मणोना आग्रहथी पोताना पितानुं क
 जाड्युं, तथा यज्ञादिक क्रिया करवा लाग्यो.
 दहामे तेणे अश्वमेध नामनो यज्ञ करवाने
 णोने समजाव्युं, अने ते माटे तेणे ब्राह्मणोने
 उत्तम जातिनो अश्व लाववाने कछुं, तेथी
 शोध करीने गंधार देशमांथी एक उत्तम ज
 अश्व शोधी काढ्यो, तथा तेने यज्ञमां ह
 नरकमां जवानो उपाय शोधी काढ्यो. पठ
 घला ब्राह्मणोए एकठा यइने आ रेवा नदीन
 ठा पर एक यज्ञमंरुप उजो कयों, ते वखते दे

ते सांजली अमोए ते शेठने कहुं के हे श्रेष्ठिन् ! ते अग्निशर्मा ब्राह्मण अजवी ठे; तथा आवी रीतनां हिंसक कार्यों करीने ते नरके जवानो ठे; बली आवती काले ते जे घोमानो होम करनारो ठे, तेनी रक्षा माटे तथा हिंसक ब्राह्मणोने प्रतिबोधवा माटे-ज अमारुं अहीं आवबुं थयुं ठे, ते घोमो देवांगी ठे, अने देवताएज ते अग्निशर्मानो नाश करवा माटे पोते घोमानुं स्वरूप धारण करेबुं ठे; ते घोमो देवताइ ठे, तेनुं चिह्न ए ठे के तेनी केशवाली लीला सोनेरी रंगनी चलकती ठे; अने तेवी केशवाली आ पृथ्वी परना घोमार्जमां होती नथी. तेम तेनां लक्ष्मणो पण सघलां उत्तम जातिना घोमानां ठे. तेनुं विशेष स्वरूप तमोने आवती काले प्रजातमां जणशे. एटबुं कही प्रभु मौन रह्या.

राजा तथा शेठ पोतपोताने स्थानके गया; शेठना मनमां तेज विचार घोलाया कयों, तथा क्या-रे प्रजात थाय ? तेनो विचार करतो ते निद्रावश थयो. रात्रिने पाठवे पोहोरे तेने स्वप्न आव्युं के ते घोमो पोताना द्वारमां बांधेलो ठे, तथा तेथी पोतानी लक्ष्मी आदिकमां बहुज वधारो थयो ठे.

करीने ते अग्निशर्माने चलता कुंभमां नाखी दीधो,
जेथी ते मृत्यु पामी ठठे नरके गयो, तथा त्यांथी
नीकली अनंतो संसार रखमशे.

आवी रीतनुं आश्चर्य जोइ सघला ब्राह्मणो तो
जयजीत थया, तथा अमारुं शरण लइने हाथ जो-
कीने वेठा. पठी ते घोमाए पोतानुं जयंकर रूप स-
सावी दीधुं; तथा त्यारथी ब्राह्मणो पण नरसिंहरू-
पने पूजवा लाग्या. ते वखते केटलाक ब्राह्मणोए अ-
मारी पासे दीक्षा दीधी, तथा केटलाकोए श्रावक-
व्रत अंगीकार कस्यां. पठी असो सघला परिवार
सहित अमारे स्थानके आव्या. पठी ते घोडो पण
कमलशा शेठने घेर तेमनी साथे गयो, तथा त्यां
केटलोक काल रहीने पाठो पोताने दिव्य स्थानके
गयो. ते घोमाना प्रजावथी ते शेठने घेर लक्ष्मी
आदिकनी अत्यंत वृद्धि थइ. अंते कमलशा शेठे
तथा चंद्रशेखर राजाए पण दीक्षा दीधी अने
घणो काल तपस्या करी स्वर्गे गया, तथा त्यांथी
चवी महाविदेहमां जइ मोक्षे जशे.

आवी रीतनुं वृत्तांत सांजलीने सुरेंद्रदत्त राजाए
तथा तेनी स्त्री चंद्रकांताए पोताना पुत्र सूर्यकांतने

राज्य सोंपीने दीक्षा दीधी, अने प्रभु पण विहार करीने अन्य स्थानके गया.

पाठलथी सूर्यकांते पण प्रभुए जे जगोए देशना दीधी हती, ते जगोए एक मनोहर स्तंभोथी सुशो-
जित वे मालवालुं रेवा नदीना जमणा कांठा पर एक
जिनमंदिर बंधाव्युं, तथा तेमां श्री मुनिसुव्रत स्वामी-
जीनी प्रतिमा बेसाडी; अने त्यारथी ते नगरना
घणा लोको जैनधर्म पालवा लाग्या. (आ ग्रंथना
कर्त्ता श्री जड्रवाहु स्वामी कहे ठे के) अमो पण ते
नगरमां जइ, ते जैनमंदिरनी यात्रा करीने पवित्र
थया ठीए, केमके त्यां रहीने श्री मुनिसुव्रत स्वामी-
जीए ते यइमां जाग लेनार ब्राह्मणोना आग्रहथी
तेउंना प्रायश्चित्त माटे केटलांक शास्त्रो प्ररूप्यां
हतां; अने तेथी श्रीवीर प्रभुए पण प्रायश्चित्त लेवा
माटे श्री ऋगुक्छ (ऋच) नगरमां जइ लेवानुं कहुं
ठे; अमोने पण एक वखते पाटलीपुत्रमां मलेला
संधे नेपालमांथी वोलाव्या हता, पण ते वखते
अमो त्यां चौदे पूर्व मुहूर्त्तवारमां गणी जवाय, एवी
विद्या साधता हता, तेथी त्यां पाटलीपुत्र आववांनी
अमोए संधनी आझानो जंग कर्यो हतो; अने तेना

(६९)

प्रायश्चित्त माटे अमोए पण एक वखत भृगुकव
 आवीने श्री मुनिसुव्रत प्रजुजीनी प्रतिमा समक्ष
 अठमना तप सहित प्रायश्चित्त लीधुं हतुं; ते वखते
 तेमना अधिष्ठायकजीए साक्षात् सीमंधर स्वामी-
 जीने पूठीने अमोने ते दोषरहित जणाव्या हता-
 ते विषेनुं विशेष वृत्तांत अमारा रचेली यात्राप्रबंध
 नामना ग्रंथथी जाणी लेवुं.

हवे घोमानां लंठनोनुं स्वरूप कहे ठे.

जे घोमाना आगला जमणा पगना साथलमां
 धोला रंगनुं दक्षिणावर्त चक्र होय, तेने तेना स्वा-
 मीनी लक्ष्मीनी वृद्धि करनारो जाणवो, पण जो ते वा-
 मावर्त होय, तो उलटो धननी हानि करनारो जाणवो.
 जे घोमाना आगला जमणा पगना घुंटाण पर वालोनो
 गुह्यो होय, तेने कुटुंबनो नाश करनारो जाणवो. जे
 घोमाना आगला जमणा पगना साथलमां मत्स्यना
 आकारनुं चिह्न होय, तेने धननी वृद्धि करनारो तथा
 जय मेलवनारो जाणवो. जे घोमाना आगला जमणा
 पगना साथल पर सफेद रंगनुं त्रिशूलनुं चिह्न
 होय, ते पर कदी पण स्वारी करवी नही, केमके
 तेवो घोमो वक्र चालनो होय ठे; अर्थात् जे जगोए

જવું હોય, તે જગોણ નહીં જતાં ઉલટી જગોણ તે જાય છે. જે ઘોઠાના આગલા જમણા પગના ગોઠણમાં વીંઢીના આકારનું શ્યામ રંગનું ચિહ્ન હોય, તેને રોગ આદિકનો ઉપદ્રવ કરનારો જાણવો. જે ઘોડાના આગલા જમણા પગના ઘુંટણની નીચેના જાગમાં સ-
ફેદ રંગનું મુશલને આકારે ચિહ્ન હોય, તેને કુટુંબ તથા ધનનો પણ ક્ષય કરનારો જાણવો. જે ઘોઠાના જમણા પગની खरी પર ઘણા ધાતુ હોય, તે ઘોઠો રાજ્ય આદિકનો નાશ કરે છે. જે ઘોડાના આગલા જમણા પગની खरीમાં ઘણી ફાટો હોય, તે રાજ્ય તથા કુટુંબનો પણ નાશ કરે છે. જે ઘોડાના આગલા જમણા પગની खरी આકાશી રંગની હોય, તેવો ઘોઠો ધન વિગેરેની વૃદ્ધિ કરે. જે ઘોઠાની આગલા જમણા પગની खरी પીલા રંગની હોય, તે રોગ આદિકનો ઉપદ્રવ કરે છે. જે ઘોડાના આગલા જમણા પગની खरी કાલા રંગની હોય, તેને મધ્યમ જાતિનો અશ્વ જાણવો. જે ઘોઠાના આગલા જમણા પગની खरीનો નીચેનો જાગ જાંગેલો તથા જમીન પર વરોવર નહીં રહી શકે તેવો હોય, તેવો ઘોઠો કુટુંબનો નાશ કરે છે. જે ઘોડાના આગલા ઠાવા પગના

ઘુંટણ પર જમરાનું ચિહ્ન હોય, તે શત્રુનો જય ઉપ-
 જાવે છે. જે ઘોડાના આગલા ઢાવા પગના સાથલમાં
 ઘણા મસો હોય, તે તેના સ્વામીને રોગી બનાવે છે.
 જે ઘોડાના આગલા ઢાવા પગના સાથલમાં સફેદ
 ચક્રનું ચિહ્ન હોય, તે તેના સ્વામીને ઘણો વૃદ્ધ જ હોય
 છે, તથા તેથી કીર્તિ આદિકની વૃદ્ધિ થાય છે. જે
 ઘોડાના આગલા ઢાવા પગના ઘુંટણ નીચે
 કાલા રંગનું ત્રિશૂલને આકારે ચિહ્ન હોય, તે તેના
 સ્વામીને વિદ્યા આદિકનો લાજ અપાવે છે. જે ઘો-
 ડાના આગલા ઢાવા પગની નીચે મુશલનું કાલા
 રંગનું ચિહ્ન હોય, તે લમ્હા આદિકમાં ઉપયોગી
 નથી, કેમકે તેવો ઘોડો તેના સ્વામીને કહ્યામાં નહીં
 રહેતાં શત્રુનો જય કરાવી, પોતાના સ્વામીનો નાશ
 કરે છે. જે ઘોડાના આગલા ઢાવા પગની ધરી લાલ
 રંગની હોય છે, તે ઘોડો તેના સ્વામીને સ્ત્રી આદિ-
 કનું સુખ મેલવી આપે છે. જે ઘોડાના આગલા
 ઢાવા પગની ધરી સોનેરી રંગની તથા ચલકાટ
 મારતી હોય, તેવો ઘોડો નિર્ધન સ્વામીને પણ રા-
 જ્ય અપાવે છે.

तेवा घोडानी कथा कहे ठे.

पूर्वे श्रीसंजवनाथजीना शासनमां जितशत्रु नामे राजा कांपीलपुर नामनी नगरीमां राज्य करतो हतो; तेने कमला नामे राणी हती. राज्य करतां थका घणां वर्षों वीती गयां, पण राणीने कंइ संतान थयुं नही. राजाए ते माटे घणा देवदेवीजनी मानताउं करी, पण तेथी कंइ पण आशा फट्तीचूत थइ नही; ते राजा मिथ्यात्वी होवार्थी मिथ्यात्वीजना कहेवा प्रमाणे तेणे यज्ञ यागादि कार्यो कस्यां, तथा घणा ब्राह्मणोने जोजन जमाड्यां; तथा तेजनी अनुमति प्रमाणे तेणे घणुं ड्रव्य खरच्युं, पण तेथी पोतानी इष्ठानुं कंइ पण सार्थक थयुं नही. ते राजानो शुचमति नामे प्रधान हतो, अने ते जैनधर्मी हतो; तेणे राजाने समजाव्यो केहे स्वामिन् ! पूर्वे करेलां कर्मों प्राणीजने जोगव्या विना बुटको नथी. पूर्व जवे जे प्राणीज कोइना बालकोनो तेमनां माता पिता विगेरे बंधुजथी वियोग करावे ठे, तेवा प्राणीजने आ जवमां संताननुं सुख मलतुं नथी; माटे हे स्वामिन् ! आप आ जवमां निराधार गरीब माणसोने आश्रय आपी पुण्य उपार्जन करो, के जेथी आ जवमां नही तो

परजवमां पण आपने शुज संतति थशे. ते सांजली राजानुं मन पण तेम करवाने तत्पर थयुं, अने तेथी तेणे शह्नेरमां उद्घोषणा (ढंढेरो) करावी के जे कोइ माणस पोतानुं पोषण करवाने अशक्त होय, तेणे आजथी राजा पासेथी अन्न, वस्त्र विगेरे ग्रहण करवुं. एवी रीतनी उद्घोषणा करावीने तेणे एक दानशाला मंभावी, अने तेमां गरीब अशक्त प्राणीउं माटे अन्न वस्त्रनी सघली सामग्री करावी. पढी ते दानशालामां हजारो गरीब माणसो पोतानुं पोषण करी राजाने आशिष देवा लाग्यां. वली ते राजाए अवाचक प्राणीउंने चरवा माटे केटलीक जमीन बद्दीश आपी; तथा तेउंने पाणी पीवा माटे केटलाक कुंमो पोताना राज्यमां बंधाव्या. एवी रीते तेणे अनेक पुण्यनां कार्यों करीने शुज कर्म उपार्जन कर्युं. वली ते प्रधानना उपदेशथी सम्यक्त्व पामीने हमेशां जिनमंदिरमां जइ बीतराग प्रभुजी नक्ति करवा लाग्यो, तथा उत्तम जैनमुनिउं पासेथी धर्मोपदेश सांजलवा लाग्यो. एवी रीते तेनी श्रद्धा जैनधर्म पर अत्यंत दीन थइ. राणी पण नद्रिक परिणामवाली होवाथी राजाए अंगीकार करेला मा-

રાજા હતો, તેને સત્યશ્રી નામની રાણી હતી. તે રાજા-
 નાં માતપિતા તેને બાલપણામાં મેલીને મૃત્યુ પામ્યાં
 હતાં, અને તેનો પુત્ર રાજ્યને લાયક થયો, ત્યાં સુધી
 મંત્રીજીં ચલાવતા હતા. એટલામાં નરવાહન કુંવર
 પણ યુવાવસ્થાને પામ્યો, ત્યારે મંત્રીજીં તેને સત્યશ્રી
 નામની રાજકન્યા સાથે પરણાવ્યો. હવે તે મંત્રીજીં-
 માંનો એક વિજયસિંહ નામનો મંત્રી દયા વિનાનો અને
 ક્રૂર સ્વભાવનો હતો. તેની સાથે નરવાહન રાજકુ-
 મારની મિત્રાઈ થઈ. પછી તે કુમાર ઝમર લાયક
 તથા રાજ્યને યોગ્ય થતાં મંત્રીજીં તેને રાજ્યગાદી
 પર બેસાડ્યો. વિજયસિંહની મિત્રાઈથી કુંવરને શિ-
 કાર કરવાનો ઘણો શોખ થયો, તેથી તે તેની સાથે
 કેટલાક સ્વારોને લઈને હમેશાં વનમાં શિકાર ક-
 રવા જતો, તથા ઘણાં પશુજીંની હિંસા કરતો. એક
 વખતે વનમાં તે શિકાર કરવા ગયો, ત્યારે તેણે
 નદીના કિનારા પરની એક ગુફામાં એક સિંહણને
 જોઈ, તે વખતે સિંહણ પ્રસૂતિ કરવાની તૈયારીમાં
 હોવાથી કષ્ટને લીધે જયંકર ગર્જના કરતી હતી.
 તે વખતે નરવાહન રાજા પણ જય અને આશ્ચર્યથી
 તે જોવા માટે વૃદ્ધની ઝંથે પોતાના ઘોડા સહિત

ઝાંતો રહ્યો, તથા તેની સાથેના વિજયસિંહ આદિક
 માણસો પણ નદીની કઢણમાં ટુપાડને રહ્યા. પઠી
 તે વખતે સિંહણે વે વઘાંડને જન્મ આપ્યો, ઇટ-
 લામાં તે સિંહણનો સ્વામી સિંહ પણ પોતાના તથા
 સિંહણના જઘ્ન માટે એક હરિણનો શિકાર કરીને
 લાવ્યો, પણ ઇટલામાં વિજયસિંહના ઘોઘાએ હેપા-
 રવ કર્યાથી સિંહ ક્રોધાતુર થઈ જે દિશાથી શબ્દ
 સંજલાયો હતો, તે તરફ પુંઠમું ઝંચું કરીને તથા
 ગર્જના કરીને ફાલ મારીને ચાલ્યો. ત્યાં તેણે એક-
 દમ વિજયસિંહના ઘોઘા પર તુટી પડીને તેને નીચે
 પાડ્યો અને વિજયસિંહને પણ મારી નાખ્યો. તે
 જોઈ એક શૂરવીરે ત્યાં આવીને તલવારથી સિંહનો
 પણ નાશ કર્યો. સિંહે વેદનાની ગર્જના મૃત્યુ વખતે
 કરવાથી સિંહણ તે તરફ દોમી આવી, ત્યારે
 નરવાહન રાજાએ પાઠલથી આવીને તે સિંહણને
 પણ તલવારથી મારી નાખી. પઠી રાજાએ સિંહ-
 ણનાં તે વઘ્ને વઘાંડને લઈ લેવાનો પોતાના માણ-
 સોને હુકમ કર્યો. પઠી તેડું સઘલા તે વઘાંડને
 લઈને પોતાના શહેર તરફ આવ્યા. ત્યાં રાજાએ તે-
 મના પર દયા લાવીને તેમને સારી રીતે પાલીને

ઝઠેરવાનો ।વચાર કસ્યો, પણ તુરતનાં જન્મેલાં,
 તેથી માતાનાં સ્તન્ય વિના (ધાવણ વિના) તે વચ્ચાંડ
 થોડા દિવસમાં મૃત્યુ પામ્યાં. વઢી એક દહામો તે
 રાજા વનમાં શિકારે ગયો હતો, ત્યાં એક વાઘના
 પંજાના મારથી તેનું મૃત્યુ થયું. ત્યાંથી કાલ કરીને
 તે ચોથે નરકે ગયો. તેની પાઠલ તેને કંઈ પણ સં-
 તાન નહોતું; તેથી તેનું રાજ્ય પ્રધાનોએ વેંચી લીધું.
 ત્યાંથી નરકથી અકામ નિર્જરાએ કરીને ચલીને હે
 રાજા ! આ તું જિતશત્રુ નામે રાજા થયો હું. તેં પૂર્વ
 જન્મમાં ઘણા જીવોની હિંસા કરી છે, તથા તેં ઘણાં
 પશુ વિગેરેનાં વચ્ચાંડને તેમનાં માતપિતાથી વિ-
 યોગ કરાવ્યો છે, તે કર્મના ઉપાર્જનથી તને સંતા-
 નની પ્રાપ્તિ થતી નથી, અને આ જન્મમાં તો તે
 તને થનાર નથી, પણ હવે આ જન્મમાં જે તું નિ-
 રાશ્રિતોને આશ્રય આપીને પુણ્ય ઉપાર્જન કરે છે,
 તેથી તને આવતા જન્મમાં સંતાનની પ્રાપ્તિ થશે,
 તથા પઠી સુખી થઈને સ્વર્ગે જઈશ, તથા ત્યાંથી ચ-
 લી મહાવિદેહમાં उत्पन्न થઈ મોક્ષે જઈશ. આ તારો
 શુભમતિ પ્રધાન તો એકાવતારી છે, તે અહીંથીજ
 અમારી પાસે દીક્ષા લઈ, કેવલ પામી મોક્ષે જશે.

पठी राजा तथा राणीए जड़ परिणामथी श्राव-
कनां व्रतो प्रभु पासे अंगीकार कख्यां. शुभमतिए
पण दीक्षा लीधी, तथा प्रभु साथे रह्यो. पठी राजा
पोताने स्थानके आव्यो, तथा प्रभु पण विहार करी
अन्य स्थानके गया.

हवे अहीं राजा तो हमेशां अनेक पुण्यनां कार्यो
करवा लाग्यो. एम करता पोतानी वृद्ध अवस्था
थइ, तेथी पोतानुं राज्य कोइने सोंपवाने तेणे वि-
चार कख्यो. सघला सामंतोने एकठा करी पंच दि-
व्यो शणगारी फरवा मोकल्यां.

हवे तेज नगरथी थोडेक दूर एक नानुं गामडुं
हतुं, त्यां एक गरीब कुंजार वनमांथी माटी लावीने
तेनां वासणो घमी घणी महेनते पोतानुं गुजरान
चलावतो हतो. तेनी स्त्री गंजीर अने सुशील हती,
तथा तेने वे ठोकरा अने एक ठोकरी हती. तेउ
सघलां कुंजारने तेना काममां मदद करतां हतां. ते
कुंजारने घेर एक घोमी हती, ते घोडीए जाणे कुंजा-
रना पुण्यनी प्रवलताथीज होय नहीं जेम, तेम एक
उत्तम किशोरने (वठेराने) जन्म आप्यो. ते वठेरा-
मां सघलां उत्तम लक्षणो हतां, तथा विशेषमां ते-

(५९)

ना आगला सावा पगनी खरी सोनेरी रंगनी हती.
 अनुक्रमे ते वठेरो चार वर्षेनी उमरनो थयो. एटलामां
 ते कुंजारनी दीकरी युवावस्थाने पामेली हती, तेथी
 तेना लग्न माटे कुंजारने चिंता थइ; पोतानी पासे
 विलकुल धन हतुं नहीं, तेथी ते मोटी फिकरमां
 पड्यो के हुं आ ठोकरीना लग्न शी रीते करीश?
 पठी एक दहामो ते कुंजारनी स्त्रीने रात्रिए स्वप्न
 आव्युं के पोतानो स्वामी राज्यगादी पर वेठो ठे,
 तथा पोते तेनी राणी थएली ठे; ते स्वप्न तेणे प्रजाते
 एक गायना कर्णमां संजलावीने पोताना स्वामीने
 कळुं के हे स्वामिन् ! तमो चिंता करो नहीं, तमो
 आपणा आ वठेराने कांपीलपुरमां लइ जाउं अने
 तेने वेचीने पैसा लावो, केमके आ वठेरो सारो ठे-
 तेथी तमोने तेनुं घणुं अव्य मलशे. पठी कुंजार
 पण स्त्रीनुं वचन मानीने ते वठेरो लइने कांपील,
 पुर प्रत्ये चाड्यो. त्यां तेणे जइ विचार्यु के आ
 वठेरो जो हुं राजाने आपुं तो ते मने घणुं अव्य
 आपशे, एम विचारी ते राजदरवार पासे जइने
 उजो. एटलामां राजाए शणगारेलां पांचे दिव्यो
 त्यांथी नीकल्यां; तथा ते कुंजारना पुण्यथी तथा

ફથી માન અપાવે છે. જે ઘોમ્ના નીચેના જાગમાં
 પેટ પર શંખના આકારનું ચિહ્ન હોય છે, તેને કલ્યા-
 ãકારી તથા ધનની વૃદ્ધિ કરનારો જાણવો. જે
 ઘોમ્ના પેટ પર સર્પને આકારે ચિહ્ન હોય તે તેના
 સ્વામીનું ઠ માસની અંદર મૃત્યુ કરે છે, તે વાત સં-
 દેહ વિનાની છે. જે ઘોડાના પેટ પર ઘણા મસો ઝ-
 ગેલા હોય, તેને રાક્ષસ સમાન જાણીને ધૂર તજવો.
 જે ઘોમ્ના પેટ પર વિલકુલ કેશ ન હોય, તેવો
 ઘોડો સ્ત્રી તથા સંતાનોની હાનિ કરે છે. જે ઘોમ્ના
 પેટ પર પદ્મના આકારનું લંઠન હોય, તે ઘોમ્નો ધ-
 ન ધાન્યની વૃદ્ધિ કરે છે. જે ઘોમ્ના પેટ પર વીંઠીના
 આકારનું ચિહ્ન હોય, તે તેના સ્વામીના પરિવારનો
 નાશ કરે છે. જે ઘોમ્ના પેટ પર ચીરા પડેલા હોય
 છે, તેવો ઘોમ્નો તેના સ્વામીને વ્યાધિ આદિકનો ઝ-
 પડવ કરે છે, માટે તેવો ઘોડો તજવો કહ્યો છે. જે
 ઘોમ્ના પેટ પર અંકુશનું ચિહ્ન હોય છે, તેને ઉત્તમ
 જાતિનો જાણવો, તેવો ઘોમ્નો કીર્તિ તથા પરિવારની
 વૃદ્ધિ કરે છે. જે ઘોડાના પેટ પર કાગળના આકાર-
 નું લંઠન હોય છે, તેવો ઘોમ્નો ઝોજન આદિકનો
 ત્યાગ કરાવે છે, અર્થાત્ રોગનો ઝપડવ કરે છે. જે

આદિકમાં જોમે છે, તથા તેમાં તેનો નાશ કરાવે છે. જે ઘોસ્નાના જમણા પગની खरीનો રંગ કાલો હોય, તેવો ઘોસ્તો મધ્યમ જાતિનો જાણવો; તેવો ઘોસ્તો લાત્ર અથવા નુકશાન કંઈ પણ કરતો નથી. જે ઘોસ્નાના પાઠલના જમણા પગની खरी પર શંખને આકારે ચિહ્ન હોય, તેવો ઘોસ્તો તેના સ્વામીની લક્ષ્મીની વૃદ્ધિ કરે છે, તથા પૃથ્વીમાં તેની કીર્તિ ફેલાવે છે. જે ઘોસ્નાના પાઠલના જમણા પગની खरी પર સફેદ રંગનું કમલને આકારે ચિહ્ન હોય, તેવો ઘોડો ગ્રહણ કરવાથી ધન ધાન્યની વૃદ્ધિ થાય છે. જે ઘોસ્નાના જમણા પગની खरीમાં ઘણી ફાટો હોય, તેવો ઘોડો તેના સ્વામીની સંતતિનો નાશ કરે છે. જે ઘોસ્નાના પાઠલના જમણા પગની खरीમાં મસો ઊગેલા હોય, તેવો ઘોસ્તો તેના સ્વામીની લક્ષ્મીનો તથા તેના પરિવારનો નાશ કરે છે. જે ઘોસ્નાના પાઠલના જમણા પગની खरी પર વાલ ઊગેલા હોય, તે રાક્ષસની પરે ધન તથા કુટુંબનું નષ્ટ કરી જાય છે. જે ઘોસ્નાના પાઠલના માવા પગના સાથલમાં ધનુષ્યને આકારે ચિહ્ન હોય, તેવો ઘોસ્તો તેના સ્વામીને લડાઈ આદિકમાં વિજય મેલવી આપે છે. જે ઘોસ્નાના પાઠ-

तेणे प्रभुनां वचननुं प्रत्यक्ष प्रमाण जोयुं, अने तेनी मनोवृत्ति जैनधर्म पर अतिशय अजिलाषा धारण करवा लागी. पढी तेणे प्रभुने नमस्कार करीने विनंति करी के हे स्वामिन् ! हुं अहीं अनार्य देशमां मारां पूर्वकृत कर्मोने अनुसारे जन्मेलो हुं; पण हवे तो मने अहीं रहेवुं कंटक तुल्य लागे ठे. माटे हवे मारे शुं करवुं ? ते आप कृपा करीने कहेशो. त्यारे प्रभुए पण ज्ञानथी तेनुं आयुष्य मात्र त्रण दिवसनं जाण्युं, तेथी तेने कळुं के हे वज्रजंघ ! तारुं आयुष्य मात्र हवे त्रण दिवसनं ठे, माटे तारे कोइ तीर्थस्थानके जवुं, तथा सघलुं धन परोपकारमां खरचीने तारे फक्त धर्मध्यानमां रहेवुं. ते सांजली वज्रजंघे फरीने प्रभुने विनंति करी के हे स्वामिन् ! आ अनार्य देशमां तो तीर्थस्थानक कोइ पण ठे नहीं अने आर्य देश तो अहींथी बहु दूर ठे, तो त्यां त्रण दिवसमां मारार्थी शी रीते पहुँचाय ? ते सांजली प्रभुए पण तेने जव्यजीव जाणीने कळुं के हे वज्रजंघ ! तुं विषाद (खेद) कर नहीं, तारी पासे एक हजार उत्तम घोडार्ड ठे; तेमां जे घोमानी पाठला मावा पगनी जंघासां शुकना (पोपटना) आकारनुं चिह्न ठे,

ते घोमो आकाशमां पण पवननी पेठे गमन करी
 शके तेवो ठे, अने ते घोमो तने द्वाणवारमां तारी
 इच्छित जगोए लइ जशे. ते सांनली वज्रजंघे फरीने
 पण प्रचुने विनंति करी के हे स्वामिन् ! कया तीर्थ-
 मां जवाथी मारो उद्धार थशे ? त्यारे प्रचुए तेने
 कह्युं के हे वज्रजंघ ! सर्व तीर्थमां शिरोमणि सर-
 खा एवा शत्रुंजय नामना तीर्थ प्रत्ये जजे, अने ते
 तीर्थ अत्यंत पवित्र ठे, त्यां जइ आ घोमाने तुं को-
 इने नहीं आपतां वनमां नुटो मूकजे तथा तुं ते
 पर्वत पर चर्मीने अनशन करजे. ते सांनली वज्रजंघ
 तो प्रचुने वांदीने पोताने स्थानके आव्यो, अने
 प्रचु पण विहार करना अन्य स्थानके गया.

हवे अही वज्रजंघे पोतानी घोमा बांधवानी
 अश्वशालामां जइ तपास करी, तेवा घोमाने पो-
 ताने घेर आय्यो. पोतानी पामेना सघला घोमाउना
 रक्षण माटे तेणे पोताना पुत्रने समजाव्यो; तथा
 पोतानी पामेनुं केटबुंक डव्य पुत्रने सांपीने वा-
 कीनुं दीन माणमाने तेणे वहेंची आय्युं.

पठी प्रजाते कोइ जाणे नहीं तेम ते घोमा पर
 स्वार थइने द्वाणवारमां आकाशमार्गे शत्रुंजय तीर्थ

પર આવ્યો. ત્યાં ધોમ્મને વનમાં મૂકીને પોતે અત્યંત જાવ સહિત પર્વત પર ચઢ્યો. ત્યાં શ્રી યુગાદીશ પ્રજ્ઞને નમસ્કાર કરીને તે એક ઝંચા શિખર પર ચઢ્યો; તથા ત્યાં અનશન કરી મૃત્યુ પામી સ્વર્ગે ગયો. એવી રીતે તેવા ચિહ્નવાલા અશ્વને શ્રીવીર પ્રજ્ઞે આકાશમાં ગમન કરનારો કહ્યો છે.

જે ધોમ્મના પાઠલના માવા પગના ઘુંટણ પર સફેદ રંગનું ઝ્રમરને આકારે ચિહ્ન હોય, તેવા ધોમ્મને તેના સ્વામીનું મૃત્યુ સૂચવનારો જાણવો. જે ધોમ્મના પાઠલના માવા પગની खरी કાલા રંગમી હોય, તેને મધ્યમ જાતિનો અશ્વ જાણવો. જે ધોમ્મના પાઠલના ડાવા પગની खरी સફેદ રંગની હોય, તેને ઉત્તમ જાતિનો અશ્વ જાણવો, તેવો ઘોડો તેના સ્વામીને પુત્ર પરિવારનું અત્યંત સુખ આપે છે. જે ધોમ્મના માવા પગની खरी પર મસ ઝગેલા હોય, તેવો ઘોડો તેના સ્વામીની લક્ષ્મીનો નાશ કરે છે. જે ધોમ્મની પાઠલના માવા પગની खरी પર સફેદ રંગનું પુષ્પના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો ધોમ્મો તેના સ્વામીની લક્ષ્મીનો ક્ષય કરે છે; તથા તેને શત્રુ આદિકનો ત્રાસ ઉપજાવે છે. જે ધોમ્મના પાઠલના માવા પગની

પ્રિય થઈ પડે છે. જે ઘોમ્નાના પૃષ્ઠ પર ત્રિશૂલને આ-
 કારે ચિહ્ન હોય છે, તેવો ઘોડો તેના સ્વામીનો તથા
 તેના પરિવારનો પણ નાશ કરે છે. જે ઘોમ્નાના પૃષ્ઠ પર
 સફેદ રંગનું પદ્મના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો ઘોમ્નો
 તેના સ્વામીની સંપત્તિ વધારે છે. જે ઘોમ્નાના પૃષ્ઠ
 પર વિલકુલ રોમ ઝગેલાં ન હોય, તેવો ઘોડો તેના
 સ્વામીનું એક માસમાં મૃત્યુ નિપજાવે છે. જે
 ઘોમ્નાના પૃષ્ઠ પરથી સ્વારી કરવાથી વારંવાર રુધિર
 નીકળતું હોય, તેવા ઘોમ્ના પર સ્વારી કરવાથી
 સ્વારી કરનારને જગંદર આદિક રોગની ઉત્પત્તિ
 થાય છે. જે ઘોમ્નાના પૃષ્ઠ પર કલશના આકારનું ચિહ્ન
 હોય, તેવા ઘોમ્નાને સદ્દામંગલિક જાણવો, અને
 તેથી તેના સ્વામીને લક્ષ્મી આદિકનો ઘણો લાજ
 થાય છે. જે ઘોમ્નાના પૃષ્ઠ પર ચામરના આકારનું
 ચિહ્ન હોય, તેવો ઘોમ્નો ચક્રવર્તીને ત્યાંજ ઉત્પન્ન થાય
 છે; પણ સાધારણ જગોણ તેની ઉત્પત્તિ થતી નથી. જે
 ઘોમ્નાના પૃષ્ઠ પર દીપકની શિખાના આકારનું સ-
 ફેદ ચિહ્ન હોય, તેવો ઘોમ્નો અગ્નિનો જય ઉપજાવે
 છે, માટે તેવા ઘોમ્નાને ગ્રહણ કરવો નહીં. જે ઘોમ્ના-
 ના પૃષ્ઠનાગ પર અંદરનું હારુકું ઉપસીને વહાર દે-

કરે છે. જે ઘોઘાનું પુંઠડું અટપ કેશોવાલું હોય છે, તેવો ઘોડો તેના સ્વામીની લક્ષ્મીનો નાશ કરે છે. જે ઘોઘાનું પુંઠડું વાંકું રહેતું હોય, તેવો ઘોઘો તેના સ્વામીના યુદ્ધવનો નાશ કરે છે. જે ઘોઘાનું પુંઠડું અત્યંત સ્થૂલ જાડું હોય, તેવો ઘોડો તેના સ્વામીને પરદેશ ગમન કરાવી કષ્ટ આપે છે. જે ઘોઘાનું પુંઠડું સ્તિગ્ધ હોય છે, તેવો ઘોઘો તેના સ્વામીને રાજ્ય આદિકનો લાભ મેલવી આપે છે. જે ઘોઘાનું પુંઠડું કેસરના રંગનું તથા કોમલ અને મનોહર હોય છે, તેવો ઘોડો તેના સ્વામીની લક્ષ્મી તથા કીર્તિની વૃદ્ધિ કરે છે.

૧૧વી રીતે અશ્વના પુંઠમાનું સ્વરૂપ જાણવું.

હવે તેની ગતિનું સ્વરૂપ કહે છે.

જે ઘોઘો સ્વારી કર્યાથી સ્થિર નહીં રહેતાં ચપલજ રહે, તેને ઉત્તમ જાતિનો તેજી ઘોઘો જાણવો. જે ઘોઘો તીર્થી ગતિથી ચાલતો હોય, તેવો ઘોઘો પણ ઉત્તમ જાતિનો કહેવાય છે; તથા તે પોતાના સ્વામીની સંપત્તિની વૃદ્ધિ કરે છે. જે ઘોઘાની ગતિ ધીમી તથા સ્વારને કંટાળો ઉપજાવનારી હોય છે, તેને કનિષ્ઠ (હલકી) જાતિનો અશ્વ જાણવો. જે ઘોઘાની ગતિ સુખ ઉપજાવનારી હોય છે, તેને ઉ-

पत्नी रीति प्रशस्तीका नमान पद.

ः के घोड़ीनी परीक्षा पण प्रशस्त प्रमाणे जाणची.
पण घोड़ी पर यत्तयाण इगनार मनुष्ये ग्यारी करवी
नरी. ते सके घोड़ी पर ग्यारी कर्याची नामान्य रीति
हवी तथा राज्य आधिकारी हानि पाय ते: तेने
गांठे कथा कहे ते.

पूर्वे श्रीवर्धमान नामे नगरमां सत्यभुंदर नामे
राजा राज्य करतो हतो. तेने सोमप्रजा नामे राणी
हवी. तथा सुकांत नामे पुत्र हतो. वृद्ध अवस्थामां
राजा तथा राणीण दीक्षा तीथी हती. तेथी राज्य
कारनार तेनो पुत्र सुकांत चलावतो हतो.

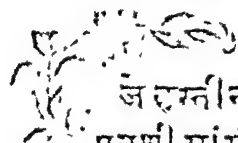
एक दिवसे त्यां रथनुपुर नामना नगरनो साग-
रदत्त नामनो सार्थवाह केटलाक घोडा तथा घोडी-
उं खड्गे ते नगरमां आव्यो. तेनी पासे एक उत्तम
जातिनी घोडी हती, ते तेणे राजाने जेट तरीके
आपी; तेथी राजाण खुशी यड्ने तेनुं अर्ध शुटक
(जगात) साफ कर्यु. पठी ते व्यापारी पोताना
अश्वो त्यां वेचीने तथा घणुं डव्य मेलवीने पोताने
नगरें गयो.

सुकांत राजा हमेशां ते घोडी पर खार यड्ने

या नगरीमां कष्ट गयो. तथा न्यां तेने मृत्यु प-
दमां गयो.

श्री शनि जो के सुकांत पोताना कर्मसंयोगे केदमां
नापण तेमां ते घोटी निमिनरूपे पड. माटे पो-
चारी करवाना श्रीनरवेल प्रवृत्त निषेध कर्णोले.

हृदय हस्तीनां लक्षणोऽनुं स्वरूप कहे ठे.

जे हस्तीनी पंदर वर्षीनी उमरे उंचाई आगळा
पगथी सांकीने तेना एकंध पर्यंत वसो ने चालीश
अंगुलथी सांकीने वसो ने पचास अंगुलनी होय, तेने
उत्तम जातिना हस्ती जाणवो. जे हस्तीनी उंचाई
वसो ने त्रीश अंगुलथी सांकीने वसो ने चालीश
अंगुल सुधीनी होय, तेने मध्यम जातिनो हस्ती जा-
णवो. जे हस्तीनी उंचाई तेशी उंठी होय, तेने क-
निष्ठ जातिनो हस्ती जाणवो, तथा जे हस्तीनी उं-
चाई वसो ने पचास अंगुलथी पण वधारे होय, तेने
पण हलकी जातिनो हस्ती जाणवो. जे हस्तीनी
लंबाई तेना गंमस्थलथी सांकीने पुछ सुद्धां वसो ने
सीत्तर अंगुलथी सांकीने वसो ने पंशी अंगुल सुधी-
नी होय, तेने उत्तम जातिनो हस्ती जाणवो

(एण)

माहात्म्य पूढ्युं. त्यारे ते निमित्तिण शास्त्रोना आधारै
कळुं के हे राजन् ! तेवो हाथी कोइ पुण्यशालीनेज
मळे ठे, अने तेवो हाथी राज्यमां आववाथी लक्ष्मी
आदिकनी अत्यंत वृद्धि धाय ठे. पठी राजाए ते
निमित्तिआने द्रव्यथी संतुष्ट करीने विसर्जन कर्यो;
तथा केटलाक चतुर हस्तिपालोने ते हाथीने प-
करी लाववानो हुकम कर्यो.

त्यार पठी ते हस्तिपालको ते वनमां गया; अने
केटलीक युक्तिर्जथी तेने पकरी लाव्या; तथा तेने
राजाने सोंप्यो. राजाए फरीने ते निमित्तिआने वो-
लावीने ते हस्ती देखाड्यो, तथा तेनां लक्षणो जोवा
फरमाव्युं. निमित्तिण पण तेने शुभ लक्षणोवालो
जोइने कळुं के हे राजन् ! आ हस्ती एवां उत्तम
लक्षणोवालो ठे के जेथी तमारी राज्यलक्ष्मी आ-
जथी वृद्धि पामवा लागशे. पठी राजाए पण ते
निमित्तिआने अमूल्य शिरपाव आपीने विसर्जन
कर्यो. पठी तेणे ते हस्तीनुं घणीज चीवटथी रक्षण
करवानुं हस्तिपालकोने कळुं. हस्तिपालको पण
तेने घणीज संजालथी राखवा लाग्या; तथा ते दिव-
सथी राजानी लक्ष्मी पण अत्यंत वृद्धि पामवा लागी.

तेनी रक्षा करनार हस्तिपालने तेणे गुप्त रीते समजाव्युं के जो तुं ते हस्ती मने सोंपे, तो तने हुं दश हजार सोनामोहोरो आपीश. हस्तिपाल-के पण द्रव्यनी लालचथी तेम करवाने कबुल कर्युं, केमके द्रव्यथी योगीज्जुं मन पण चलायमान थाय ठे. पठी ते हस्तिपालके तीव्रदंरुने कहुं के हुं पण तारी साथेज ब्रह्मछीप आवीश, केमके जो पठी हुं अहीं रहुं तो राजा मारुं मृत्यु कर्या विना रहे नहीं. तीव्रदंडे पण तेम करवाने कबुल कर्युं.

पठी एक दहाडे ते हस्तिपालक ते हाथीने व-हार फेरववाना मिषथी समुद्रकिनारे लाव्यो. त्यां तीव्रदंडे तैयार राखेला वहाणमां तेणे हस्तीने च-राव्यो, अने पोते (हस्तिपालक) पण ते वहाण-मां चली वेगो. पठी तेज्जुं गुप्त रीते ते वहाणने हंकारी दीधुं, तथा पवन अनुकूल होवाथी तेज्जुं तु-रत ब्रह्मछीपे पहाँच्या. त्यां जइ तीव्रदंमे राजाने व-धामणी आपी, राजा पण हर्षित अइने परिवार स-हित सामे आव्यो. त्यां राजाए ते हस्तीनुं शास्त्रो-क्त विधिपूर्वक पूजन कर्युं, तथा मोटा महोत्सवथी तेने नगरमां प्रवेश कराव्यो.

व्यो. त्वारे मुनिए पण ते वृत्तांत यथास्थित क-
ही संजलाव्यो.

वली पण मुनिए राजाने कळुं के हे राजन् ! ज्यां
सुधी तारां पुण्यो सबल हतां, त्यां सुधी ते हस्ती
तारी पासे रह्यो. हवे ते हस्ती ब्रह्मस्त्रीपना राजानां
पुण्यथीज जाणे खेंचायो होय नहीं, तेम तेनी पासे
गयो ठे, तुं हवे गमे तेटला उपाय करीश, पण ते
हस्ती तने मलवानो नथी. वली जे संपदा तेना प्र-
जावथी तने मली हती, तेमां ते हस्ती तो निमित्त
मात्रज हतो, केमके प्राणीने संपदा अने विपदा
तो तेनां पुण्योने अनुसारेज मले ठे. माटे हवे तारे
ते विषे कशो पण शोक करवो नहीं, वली आ ज-
वमां पण जो तुं उत्तम धर्मकार्यो करीश, तो तेथी
तने जवांतरमां ते करतां पण अधिक संपदा प्राप्त थशे.

ते सांजली राजाने वैराग्य थवाथी तेणे पोता-
ना पुत्रने राज्य सोंपीने दीक्षा लीधी, तथा शुद्ध
मनथी तपस्यापूर्वक चारित्र पालवा लाग्यो, तथा
सुजडसूरिनी साथेज विहार करवा लाग्यो. अंते
शुद्ध ध्यानथी काल करीने आठमे देवलोके गयो.
तथा त्यांघी चवी अनुक्रमे केटलाक मनुष्यजवो

લાવે છે. જે હાથીની સુંઢ પર ત્રિશૂલનું ચિહ્ન હોય છે, તેવો હાથી રાજ્યલક્ષ્મીનો નાશ કરે છે. જે હાથીના લલાટમાં સંપૂર્ણ ચંદ્ર સરખું શ્વેત રંગનું ચિહ્ન હોય છે, તેવો હસ્તી તેના સ્વામીનું મહત્ત્વ વધારે છે. જે હસ્તીના વહારના વન્ને દાંતો અત્યંત સફેદ રંગના તથા અર્ધચંદ્ર આણીઝવાલા હોય છે, તેવો હસ્તી તેના સ્વામીની લક્ષ્મી તથા પરિવારની વૃદ્ધિ કરે છે. જે હસ્તીના આગલના વન્ને દાંતો પર ફાટો પડેલી હોય છે, તેવો હસ્તી તેના સ્વામીની લક્ષ્મીનો તથા કુટુંબનો નાશ કરે છે. જે હસ્તીના વહારના જમણા દાંત પર ચક્રનું ચિહ્ન હોય, તેવો હસ્તી તેના સ્વામીને રાજ્યસંપદા મેલવી આપે છે. જે હાથીના આગલના વન્ને પગોમાંથી કાવો પગ જરા નાનો હોય, તેવો હાથી તેના સ્વામીનાં સંતાનનો નાશ કરે છે. જે હાથીનો આગલનો જમણો પગ કાવા પગ કરતાં જરા ટુંકો હોય, તેવો હાથી તેના સ્વામીનું મૃત્યુ નિપજાવે છે. જે હાથીના આગલના જમણા પગના ઘુંટણ પર વાલો ઝગેલા હોય છે, તેવો હાથી તેના સ્વામીની સંપદાનો નાશ કરે છે. જે હાથીના આગલના ટાવા પગના તલીયામાં કામો હોય છે, તેવો હાથી

तेवा हस्तीनी कथां कहे ठे.

पूर्वे सुवर्णपुर नामना नगरमां धनपाल नामे एक कोटीध्वज वणिक रहेतो हतो. तेने घेर नव क्रोम सोनामोहोरो हती, तथा तेने नगरना लोको कोटीध्वज कहीने बोलावता हता. वली तेनी पासे केटलाक हाथीजं, घोमा, रथ विगेरे राज्यने लायक घणी वस्तुजं हती. ते पोते मिथ्यात्वी हतो, पण पूर्वनां पुण्यना प्रबलथी तेने आटली रुद्धि मली हती. वली तेनी पासे एकसो मोटां मोटां वहाणो हतां, तेनी मारफते ते अनेक देशावरो साथे व्यापार चलावतो. एक दहाडे ते वहाणमां वेसीने व्यापार माटे रलछीपे गयो. त्यां तेणे पोतानी साथेनो माल वेच्यो, अने तेने घणो लाज थयो. वली त्यांथी पण तेणे अनेक जातिनां करीयाणांजं पोतानां वहाणमां जरवानो विचार कर्यो.

एटलामां ते छीपमां कोश्क शिलांकनामनो हस्तिपालक केटलाक हाथीजने लश्ने वेचवा आव्यो. ते हस्तिपालके धनपालने पोताना हस्तीजं वतावीने खरीद करवानुं कछुं. ते हस्तीजमांना एक मोटा ने ते हस्तिपालके केटलीक कलाजं शिखवी

तेथी शेठ तथा सघला नाविको विचारमां पकी गया, पण तेवुं तोफान थोडो वखतज रहीने समुद्र शांत थयो. पठी अनुक्रमे तेज सुवर्णपुर पहुँच्या. त्यां रत्नछीपथी लावेलो माल वेचतां धनपाल शेठने घणीक खोट गइ.

एक दहासे ते हाथीनो वृत्तांत त्यांना राजाए सांजव्यो; तेथी तेवी कलावालो ते हाथी देवाने राजानुं मन अत्यंत ललचायुं, तेथी तेणे धनपालने पोतानी सज्जामां बोलाव्यो तथा तेनो तेणे आदर-सत्कार कर्यो. पठी राजाए तेनी पासेथी ते हस्तीनी मागणी करी; पण धनपालने ते अत्यंत प्रिय हतो, तेथी राजानी ते मागणी स्वीकारवाने तेणे ना पाकी, केमके जे जाविजाव थवानो ठे, ते प्रमाणेज प्राणीनी मति पण थाय ठे.

एवी रीते पोतानो अनादर थयेलो जोइ राजाने अत्यंत गुस्सो चड्यो, तेथी तेणे धनपालने कारागृहमां (केदखानामां) नखाव्यो. तथा तेनी सर्व मिलकत तेणे लइ लीधी, तथा ते हस्ती पण तेणे पोताना स्वाधीनमां लीधो. आवी रीतनी पोतानी हालत जोइने धनपालने अत्यंत दिलगीरी पेदा

यानी राजाने खबर पसी, पण राजाए तेनी शोध करवानी कशी दरकार करी नहीं.

अहीं आनंदपुरमां धनपाल तथा रक्षक वन्ने सुखेथी रहेता हता, पण धनपालना मनमांथी पोताना शत्रुनुं वैर लेवानी इच्छा गइ नहीं. तेनी पासे आंग-दीमां एक अमूल्य वींटी हती, ते तेणे एक शाहुकारने देखामी, ते शाहुकारे तेनी एक लाख सोनामो-होरो आपवानुं कछुं. धनपाले पण एक लाख सोनामो-होरो लइने ते वींटी ते शाहुकारने आपी दीधी.

ते नगरमां मदनपताका नामनी एक वेश्या रहेती हती, ते नृत्यकलामां अत्यंत हुशियार हती, तेथी त्यांना राजानी तेना पर बहुज कृपा हती. ते हमेशां राजसज्जामां जइने पोतानी नृत्यकलाथी राजाने आनंद पमाडती हती.

धनपाल पण एक दमाओ ते वेश्याने घेर गयो, तेना देखावथी तेने पैसादार जाणीने मदनपताकाए पण तेने घणोज आदरसत्कार दीधो, के-मके वेश्याउं पोताना स्वार्थ माटे धनवानोने बहुज आदरमान आपे ठे.

धनपाले पण तेणीने एकसो सोनामोहोरो आ-

નાશ પુણ્યના ફાયથીજ થાય છે તોપણ
સ્ત્રી આદિકો તેના નિમિત્તરૂપે રહે છે.

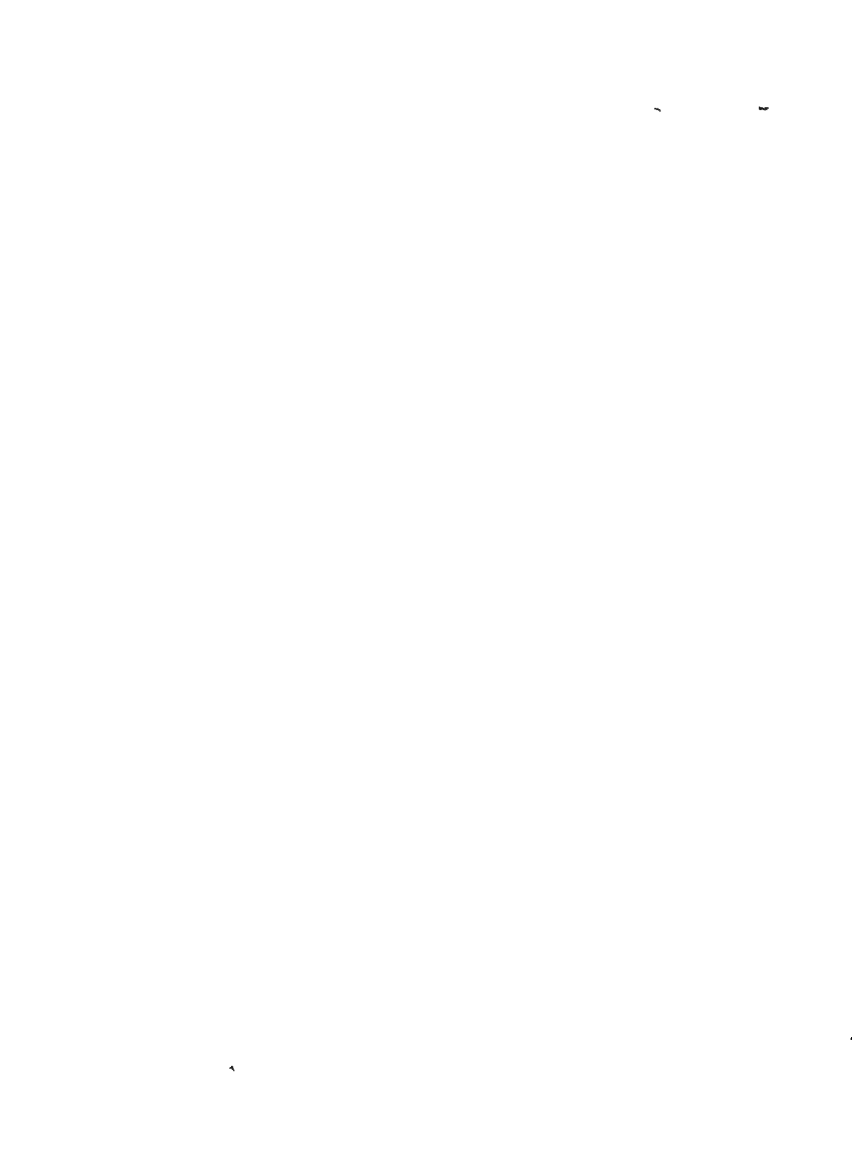
હું કહીને આ ચારણમુનિ પણ સ્વસ્થાનકે ગયા.
| આનંદપુરના રાજાએ સુવર્ણપુરની ગાદી પર
રાજાના પુત્રને વેસાડ્યો, તથા તે હસ્તીના
નો પણ નાશ કરાવ્યો, અને પઠી પોતાને
| ગયો.

પણ તે સઘલો વૃત્તાંત જાણીને પોતાની
ઉપકારી વેશ્યાને તથા રક્ષકને પોતાની પાસેનું ધન
આપી દીધું, તથા પોતે તાપસીદીક્ષા લઈ અજ્ઞાન
તપ તપીને પહેલે દેવલોકે ગયો.

એવી રીતે તેવા લક્ષણવાળા હસ્તીની પ્રસંગો-
પાત કથા કહી.

જે હાથીના પેટ પર નીચેના જાગમાં સફેદ રંગનું
જહાજના (વહાણના) આકારનું ચિહ્ન હોય તેવો
હાથી તેના સ્વામીને જલપર્યટન કરાવે છે, તથા તેથી
તેના ધનની વૃદ્ધિ કરે છે; જે હાથીના પેટ પર નીચેના
જાગમાં ધનુષ્યના આકારનું સફેદ રંગનું ચિહ્ન હોય,
તેવો હાથી તેના સ્વામીને રણસંગ્રામમાં જય મેળવી
આપે છે. જે હાથીના પેટ પર નીચેના જાગમાં સફે

तेनी चंमा नामनी स्त्री हती. ते ब्राह्मणने पांच दी-
करीज तथा त्रण पुत्रो हतां, केमके दरिद्रीने घरे
संतान पण घणां होय ठे. ते ब्राह्मण हमेशां गाममां
जिद्धा मागीने अनाज आदिक लावे, अने तेथी
केटलीक मुसीबते ते पोतानुं गुजरान चलावे. ते
ब्राह्मणनी स्त्री अत्यंत क्रूर स्वभावनी हती, अने तेथी
ते पोताना स्वामीने हमेशां क्रोध लावीने कहेती
के तारा घरमां आवीने मने कोइ पण जातनुं सुख
मढ्युं नथी. ते सांजली कपिल अत्यंत दिलगीर
अतोहतो. ते ब्राह्मणना त्रण पुत्रोमां एक शंकर ना-
मनो मोटो पुत्र हतो, तेनी उमर पंदर वर्षनी पइ
हती. शंकरनो स्वभाव उत्तम हतो, तथा पोते के-
टलीक विद्याजं चण्यो हतो. एक दिवस तेनी
मा तेना पिताने ठपको देती हती, ते सांजली शं-
करने अत्यंत शोक थयो. पढी कपिल ज्यारे जि-
द्धा माटे बहार गयो, त्यारे शंकरे पोतानी माताने
नमस्कार करीने कणुं के हे माताजी! आपणे अ-
त्यंत दारद्री ठीए. अने मारा पिता पोताथी बनती
महेनत लेइने जिद्धा मागी लावे ठे, अने तुं तेने
हमेशां जे ठपको आप्या करे ठे, ते उचित नथी.

થયો, તેથી એક નદીના કિનારા પર તેણે પોતાનો મુકામ કર્યો, આસપાસ પડેલી વૃક્ષની સુકેલી માં-
 ઁખલીડ તેણે વીણી લીધી, તથા નદીમાંથી નિર્મલ
 જલ પળ પોતાની પાસેના એક વાસણમાં તેણે ઝરી
 લીધું. પછી આસપાસ પડેલા કેટલાક પાષાણોને એ-
 કઠા કરીને તેણે ચૂલી કરી, તથા પછી એક જાતિના
 (ચકમક) પથ્થરના ઘસારાથી તેણે અગ્નિ સલગાવ્યો.
 પછી તે ચૂલીમાં સુકેલી માંઁખલીડ નાખીને તેણે અ-
 ગ્નિ પ્રદીપ્ત કર્યો. પછી તે પર તેણે જલથી ઝરેલું વા-
 સણ મૂક્યું, જલ ઊણ થયા વાદ તેણે પોતાની પો-
 ટલીમાંથી થોડા તંદુલ કાઢીને તેમાં નાખ્યા. પછી
 તે તંદુલ થોડીજ વારમાં પાકીને તૈયાર થયા. પછી
 તેણે નદીમાં સ્નાન કર્યું, તથા પછી તે ઝોજન કર-
 વાની તૈયારી કરવા લાગ્યો.

એટલામાં એક માસના ઉપવાસી કોઈ તપસ્વી મુ-
 નિ ત્યાં આવી ચડ્યા. શંકરે તેમને જોઈને નમસ્કાર
 કર્યો, ત્યારે મુનિએ પળ તેને ધર્મલાજની આશીષ
 આપી. પછી શંકરે પોતે પકાવેલા તંદુલમાંથી લે-
 વા માટે મુનિને હાથ ઝોડીને જાવ સહિત આગ્રહ
 કર્યો, ત્યારે મુનિએ પળ તેમાંથી થોડાક જાત લી-

1

2

3

गया. शंकर पण चोथा दिवसनी राह जोतो थको हर्षित थइने आगल चालवा लाग्यो, चोथे दिवसे एक जयंकर वृद्धोवाली अटवीमां ते जइ पहोंच्यो. पोतानी पासेना तंमुल पकावी तथा तेनुं जोजन करीने पासेना एक चंपाना वृद्ध नीचे थाकथी नि-
झावश थयो, केमके थांकेला माणसने निझा मि-
त्रनी पेठे तुरतज आलिंगन करे ठे.

एटलासां तेनां पुण्योथीज जाणे होय नहीं. तेम एक मोटो वनहस्ती त्यां आवी पहोंच्यो. तेणे त्यां आवी तुरतज शंकरने पोतानी सुंढ वती उपादीने पोतानी पीठ पर चमाव्यो, हाथीनी सुंढनो स्पर्श थतांज शंकर जागी जय्यो, तथा मुनिनुं सत्य थएनुं वचन याद लावीने अत्यंत हर्षणी जैनधर्मनी अनुमोदना करवा लाग्यो. पठी हस्ती पण धीमे धीमे शंकर सहित आगल चालवा लाग्यो. तथा अनुक्रमे ते वनस्थती प्रत्ये आव्यो. नदणी छित थयेल ठे गंमस्थलो जेनां एवा ते वनहस्तीने शंकर सहित नगरमां प्रवेश करतो जोइने लोको जय पामया लाग्या. पण तेने शान्तरणे चाहतो जोइने लोको आधर्य पाम्यां.

हस्तीना पाठवना जमणा पगना साथलमां उँका-
रनुं सफेद रंगनुं चिह्न ठे, तेथी ते अत्यंत मंगल-
कारी ठे, ते हस्ती ग्रहण करवाथी तमारी लक्ष्मी,
परिवार तथा कीर्त्तिनी अत्यंत वृद्धि थशे. एवी रीते
मारा शास्त्रज्ञानथी मने जणाय ठे. राजाए ते स-
घलुं सत्य मानीने ते हस्ती शंकर पासेथी ग्रहण
करी, तथा तेना बदलामां शंकरने दश लाख सोना-
मोहोरो राजाए आपी. पठी ते दिवसथी राजानी
लक्ष्मी आदिकनी अत्यंत वृद्धि थवा मांमी. शंकर
पण ते ड्रव्य लश्ने पोताने घेर छारिका नगरीमां
गयो, त्यां जइ सघलुं ड्रव्य तेणे पोतानां मातपि-
ताने स्वाधीन कर्युं, तथा पोतानो सघलो वृत्तांत
पण तेणे कही वताव्यो. तेमांथी अर्धु ड्रव्य तेणे
पोताना नियम प्रमाणे जैनधर्मनी उन्नति करवामां
वापरवानुं पोताना पिताने कलुं, त्यारे कपित्रे पण
अनुमोदनापूर्वक तेम करवा तेने आज्ञा आपी, पण
चंमा तो आटलुं वधुं ड्रव्य जोश्ने ग्रहिल (गांमी)
वनी गइ, अने तेणे शंकरने कलुं के तेमांथी कंइ
पण ड्रव्य जैनधर्म माटे खरचवा दइश नहि. तारी
मरजी होय तो ड्रव्य खरचीने तुं यज्ञादिक आ.

પાઠલના માવા પગના સાથલમાં સફેદ રંગનું ધ્વજના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો હસ્તી તેના સ્વામીને રણસંગ્રામમાં જય કરાવે છે. જે હસ્તીના પાઠલના માવા પગના સાથલમાં દીપકની શિખાના આકારનું સફેદ રંગનું ચિહ્ન હોય છે, તેવો હસ્તી અગ્નિ આદિકનો જય ઉપજાવે છે. જે હસ્તીના પાઠલના માવા પગમાં સફેદ રંગનું પાઠલના પુષ્પના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો હસ્તી તેના સ્વામીની અત્યંત લક્ષ્મી વધારે છે. જે હસ્તીના પાઠલના માવા પગના ઘુંટણ પર ઘણા મસો જગેલા હોય, તેવો હસ્તી તેના સ્વામીના પરિવારનો નાશ કરે છે. જે હસ્તીના પાઠલના માવા પગના ઘુંટણની પાઠલ સફેદ રંગનું ત્રિશૂલને આકારે ચિહ્ન હોય છે, તેવો હસ્તી તેના સ્વામીને રોગની ઉત્પત્તિ કરે છે, માટે તેના હસ્તીને દૂરથી જ તજવો. જે હસ્તીના પાઠલના માવા પગના ઘુંટણની નીચે સફેદ રંગનું તીરના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો હસ્તી તેના સ્વામીને રણસંગ્રામમાં જય મેલવી આપે છે, તથા તેની કીર્તિ પણ અત્યંત વધારી આપે છે. જે હસ્તીના પાઠલના માવા પગની તલ્લી પર ઝમરના આકારનું ચિહ્ન હોય છે, તેવો હસ્તી તેના સ્વામીનું

કરે છે. જે હસ્તીની પીઠના પાઠલના વન્ને જાગો પર સત્સ્યના આકારનાં ચિહ્નો હોય, તેવો હસ્તી તેના સ્વામીના સુખને વધારે છે, તથા તેની કીર્તિ જગતમાં ફેલાવે છે. જે હસ્તીની પીઠના પાઠલના વન્ને જાગો પર ગદાના આકારનાં ચિહ્નો હોય. તેવો હસ્તી તેના સ્વામીને રણસંગ્રામમાં શત્રુ તરફનો જય ઉપજાવે છે. જે હસ્તીની પીઠના પાઠલના વન્ને જાગો પર ઠગના આકારનાં ચિહ્નો હોય. તેવો હસ્તી તેના સ્વામીને પ્રતિવાસુદેવની પદવી મેલવી આપે છે. જે હસ્તીની પીઠના પાઠલના વન્ને જાગો પર સફેદ રંગનાં દેવવિમાનના આકારનાં ચિહ્નો હોય. તેવો હસ્તી તેના સ્વામીને ધર્મકાર્યમાં જોડે છે. તથા તેની લક્ષ્મીની વૃદ્ધિ કરે છે. જે હસ્તીની પીઠ પર ચંકુના આકારનું ચિહ્ન હોય. તેવો હસ્તી તેના સ્વામીને રણસંગ્રામમાં જય મેલવી આપે છે. જે હસ્તીની પીઠ પર સફેદ રંગનું કમલ સરખું ચિહ્ન હોય છે. તેવો હસ્તી તેના સ્વામીને સ્તીર્ઝનું તથા પરિવારનું સુખ મેલવી આપે છે.

જે હસ્તીના કુંજસ્થલમાંથી સદા વદેનો હોય. તેને ઉત્તમ જાતિનો હસ્તી જાણ્યો: તેવો

લલદનાં શીંગમાંડનો રંગ હાથીના અગ્ર દાંતો સરખો સફેદ હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીની કીર્તિ તથા પરિવારની વૃદ્ધિ કરે છે. જે વલદના ડાઘી વાજુના શીંગમાં પર મસો ડગેલા હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીને રાજા આદિકથી જય ઉપજાવે છે. જે વલદના માઘી તરફના શીંગમાં પર સફેદ રંગનું ચક્રના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીને રાજ્ય આદિકથી લાઝ મેલવી આપે છે, તથા તેની કીર્તિની પણ વૃદ્ધિ કરે છે. જે વલદનાં વન્ને શીંગમાંડના મૂલમાં મસો ડગેલા હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીના પરિવારનો નાશ કરે છે: જે વલદનાં વન્ને શીંગમાંડ વાંકાં ડુંકાં હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીના ધનની હાનિ કરે છે, તથા અગ્નિ આદિકનો પણ જય ઉપજાવે છે. જે વલદનાં વન્ને શીંગમાંડ ઘણાંજ ટુંકાં, ઇટલે સોલ સોલ આંગુલથી પણ ડુંકાં લાંવાં હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીને રોગ આદિકનો જય ઉપજાવે છે. જે વલદનાં વન્ને શીંગમાંડ વાંકાં વઢીને પરસ્પર સ્પર્શ કરતાં હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીની અત્યંત લક્ષ્મી વધારે છે તથા રાજ્ય આદિકમાં તેની કીર્તિ ફેલાવે છે. જે વલદનાં વન્ને

तेउने नमस्कार करवा साटे सुवंधु राजा परिवार
 सहित महोत्सवपूर्वक त्यां गयो. नगरना चविक
 आवको तथा आविकाउं पण त्यां आव्यां. तेउमां सु-
 न्द्र तथा सुकांता पण चाव सहित त्यां आव्यां हतां.
 तेउ निर्धन होवाथी सजामां सर्वनी पठामी वेठां
 हतां; केसके आदरमान धनने अधीन होय ठे, पण
 झानी एवा श्री समंतन्द्र आचार्ये तेमने नमस्कार
 करतां जोइ. चविक जीव जाणीने मोटा शब्दप्री
 धर्मज्ञानी आशीप दीधी. पठी आचार्य महारा-
 राज देशना देवा लाग्या के हे चव्यप्राणीउं !
 मनुष्यजवने तुज जाणीने तेने धर्मकार्यां दिना
 निरर्थक गुनैरां नही. केसके जे धर्मसाधन मनुष्य-
 जयमां आत ठे, तेवुं धर्मसाधन पीजी योनिउंमां
 उत्पन्न भवाथी प्राणीउंथी वनी शकतुं नथी. एही
 रीते अनेक प्रकारनो धर्मोपदेश आचार्य महाराजे
 कथो. एही रीतनो धर्मोपदेश तांजलीने राजा तथा
 राणी सिवाय सर्व लोको पोतपोताने श्रानके गया.
 आचार्य महाराजे सुन्दर तथा सुकांताने जे मोटा
 शब्दप्री धर्मज्ञान दीधो हतो, तेथी राजाना ननगां
 आधर्य अरुं हतुं; अने ते दिसे आचार्य महाराजने

एवी उद्धोषणा करावी के जेउने रत्नछीपे जवुं होय, तेउने अमारां वहाणमां वगर जाडे लइ जइ-
 शुं, तथा रस्तामां तेउने जोजन आदिक पण आपी-
 शुं. ते उद्धोषणा सांजलीने वल्लजे विचार्यु के दे-
 शांतर कमावा जवा माटे आ अवसर ठीक ठे; एस
 विचारी तेणे पोताना मित्र समुद्रदत्तने कलुं के हे
 मित्र ! हुं आ व्यापारीना वहाणमां वेसीने रत्नछीपे
 धन कमावा माटे जइश; अने आ वखते मारी
 पासे वसो सोनामोहोरो ठे, तेमांथी दश सोना-
 मोहोरो हुं साथे लइ जइश; अने वाकीनी एक
 सो ने नेवुं सोनामोहोरो हुं तमारी पासे राखी जइ-
 श; अने ज्यारे हुं पाठो आवीश त्वारे लइश. समुद्र-
 दत्ते पण तेम करवाने कबूल कर्यु. पठी वल्लज तो
 ते व्यापारीना वहाण पर चमीने रत्नछीपे गयो.

अहीं समुद्रदत्तने पोताना व्यापारमां घणुं नुक-
 शान थयुं. अने तेथी पोते धनहीन थइ गयो:
 त्वारे तेणे पोतानी स्त्रीने कलुं के आपणी पासे
 वल्लजनी जे सोनामोहोरो ठे, तेमांथी ते आवतां
 सुधीमां व्यापार करीए; अने ते आवशे त्वारे तेने
 सोंपीशुं. ते सांजली कय्याणवतीए कलुं के आपणे

4

,

एवी उद्धोषणा करावी के जेउने रत्नछीपे जवुं होय, तेउने अमारां बहाणमां वगर चाडे लइ जइ-
 शुं, तथा रस्तामां तेउने जोजन आदिक पण आपी-
 शुं. ते उद्धोषणा सांजलीने बह्वजे विचार्यु के दे-
 शांतर कमावा जवा माटे आ अवसर ठीक ठे: एम
 विचारी तेणे पोताना मित्र समुद्रदत्तने कलुं के हे
 मित्र ! हुं आ व्यापारीना बहाणमां बेसीने रत्नछीपे
 धन कमावा माटे जइश: अने आ पखते मारी
 पासे बसो सोनामोहोरो ठे, तेमांथी दश सोना-
 मोहोरो हुं साथे लइ जइश: अने चाकीनी एक
 सो ने नेबुं सोनामोहोरो हुं तमारी पासे राखी जइ-
 श: अने ज्यारे हुं पाठो आवीश त्वारे लइश. समुद्र-
 दत्ते पण तेम करवाने कबूल कर्यु. पठी बह्वज तो
 ते व्यापारीना बहाण पर चमीने रत्नछीपे गयो.

अहीं समुद्रदत्तने पोताना व्यापारमां पणुं हुक-
 शान थयुं. अने तेथी पोते धनहीन पइ गयो:
 त्वारे तेणे पोतानी रीने कलुं के आपणी पासे
 बह्वजनी जे सोनामोहोरो ठे. तेमांथी ते जादनां
 सुधीमां व्यापार करीए: अने ते जादने त्वारे तेने
 सांपीशुं. ते सांजली कछाणजतीए कलुं के आपरे

उपजी; तेथी तेणे पोतानी वीश सोनामोहोरो समुद्र-
दत्तने आपीने कल्युं के हे मित्र ! तमारी पासे वली
ज्यारे धन आवे, त्वारे मने आपजो; एम कही वा-
कीनी सोनामोहोरो लक्ष्ने ते पोताने स्थानके गयो.

अनुक्रमे ते वीश सोनामोहोरोमांथी व्यापार
करतां थका पुण्ययोगे समुद्रदत्तनी पासे एक लाख
सोनामोहोरो थड गड; पठी तेणे पोताना उपकारी
मित्र वल्लभने बोलावीने तेमांथी पचास हजार सोना-
मोहोरो पोता पर करेला उपकारना वदलासां आपी.
ते लड वल्लभ पण आनंद पामतो थको पोताने
स्थानके गयो; पठी समुद्रदत्त तथा कल्याणदत्ती पण
केटलांक उत्तम धर्मकार्यो करवा लाग्यां. तथा ठेवटे
पोतानुं धन सात देशांमां ग्वरचीने मृत्यु पामी लगे
गयां; तथा त्यांथी चवीने आज नगरमां तेड सु-
जड तथा सुकांताना नामथी उत्पन्न थयां; तेडप
परजवमां वल्लभनी आपण राखेली मित्रकनमांथी
तेना कला बिना पोताने माटे जे व्यापार क्यो हतो.
तेथी तेडने आ जवमां प्रोवा काळ सुधी निर्दयता
प्राप्त थड ठे. पण हवे तेडनां जोगावडि जळोने
अंतराय झुटवानो समय आवी लाग्यो ठे. तेडने पर

उपजी; तेथी तेणे पोतानी वीश सोनामोहोरो समुद्र-
दत्तने आपीने कळुं के हे मित्र ! तमारी पासे वली
ज्यारे धन आवे, त्यारे मने आपजो; एम कही वा-
कीनी सोनामोहोरो लक्ष्ने ते पोताने स्थानके गयो.

अनुक्रमे ते वीश सोनामोहोरोमांथी व्यापार
करतां थका पुण्ययोगे समुद्रदत्तनी पासे एक लाख
सोनामोहोरो थड् गड्; पठी तेणे पोताना उपकारी
मित्र वल्लभने बोलावीने तेमांथी पचास हजार सोना-
मोहोरो पोता पर करेला उपकारना वदलासां आपी.
ते लड् वल्लभ पण आनंद पामतो थको पोताने
स्थानके गयो; पठी समुद्रदत्त तथा कट्याणवती पण
केटलांक उत्तम धर्मकार्यो करवा लाग्यां, तथा ठेवटे
पोतानुं धन सात क्षेत्रोमां खरचीने मृत्यु पामी स्वर्गे
गयां; तथा त्यांथी चवीने आज नगरमां तेउं सु-
जड तथा सुकांताना नामथी उत्पन्न थयां; तेउंए
परजवमां वल्लभनी थापण राखेली मिलकतमांथी
तेना कल्या विना पोताने माटे जे व्यापार कर्यो हुतो,
तेथी तेउंने आ जवमां पोता काल सुधी निर्धनता
प्राप्त थड् ठे. पण हवे तेउंनां जोगावलि कसोन्नो
अंतराय जुटवानो समय आवी लाग्यो ठे. तेउंने घेर

हुं तने आपीशज. पठी सुजडे तो पोताने घेर जइ पोतानी स्त्री सुकांताने सघलो वृत्तांत कही संज-
लाव्यो; सुकांता बहुज विचक्षण हती, तेथी तेणी-
ए अनुमान कर्यु के आ वावतमां कंश्क पण जेद
ठे; पठी तेणीए अनुमान कर्यु के आचार्य महाराजे
आपणने आजेजे मोटा शब्दथी धर्मलाज दीधो ठे,
ते खरेखर कंश्क पण शुजने सूचवनारो ठे, वली
आपण सघलां त्यांथी ज्यारे उठ्यां, त्यारे राजा तथा
राणी गुरु महाराज पासे वेठां हतां, माटे आपणा विषे
गुरु महाराजे कंश्क पण तेउने कहेलुं होवुं जोइए तथा
आ गायना वत्सनुं पण उत्तम माहात्म्य होवुं जोइए;
केसके ते सिवाय राजा तेनी मागणी करे नहीं;

पठी थोडाज दिवसो गया बाद ते गाये शुज
लक्षणवाला तथा विशेषमां चलकता लीला रंगना
भृंगयुगलवाला एक वत्सने जन्म आप्यो; सुजडे
पण ते वृत्तांत राजाने जइ निवेदन कर्यो. राजा पण
परिवार सहित सुजडने घेर आव्यो, तथा आचार्य
महाराजे कहेलां लक्षणोवालो तेने जोइने अत्यंत
आनंद पामवा लाग्यो, तथा जैनधर्मनी अत्यंत प्र-
शंसा पण करवा लाग्यो. पठी तेणे सुजडने पांच

ત્યાં તેને અત્યંત સંકટમાં પાડે છે. જે વલદના કપાલમાં સફેદ રંગનું પદ્મના આકારનું ચિહ્ન હોય છે, તેને ઉત્તમ જાતિનો વલદ જાણવો, તેવો વલદ તેના સ્વામીને ધનની તથા કીર્તિની પ્રાપ્તિ કરાવે છે. જે વલદના કપાલમાં પીલા સોનેરી રંગનું ત્રમરને આકારે ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીની લક્ષ્મીનો નાશ કરે છે, તથા તેને અત્યંત સંકટમાં નાખે છે. જે વલદના કપાલમાં લાલ અથવા સફેદ રંગનું શંખના આકારનું ચિહ્ન હોય છે, તેવો વલદ તેના સ્વામીને જલમાર્ગે પર્યટન કરાવે છે, તથા તેને વ્યાપારમાં અત્યંત ધન મેલવી અપાવે છે. જે વલદના કપાલમાં કલશના આકારનું સફેદ રંગનું ચિહ્ન હોય, તેને સહામંગલકારી જાણવો, તેવો વલદ તેના સ્વામીની લક્ષ્મી તથા કીર્તિની વૃદ્ધિ કરે છે. જે વલદના કપાલમાં શ્યામ રંગનું મુશલના આકારનું ચિહ્ન હોય છે, તેવો વલદ તેના સ્વામીના પરિવારનો તથા લક્ષ્મીનો પણ નાશ કરે છે. જે વલદના કપાલમાં સફેદ રંગનું મુશલના આકારનું ચિહ્ન હોય છે, તેવો વલદ અગ્નિ આદિકનો જય ઉપજાવે છે, સાટે તેવા વલદને તજવો. જે વલદના કપાલમાં

નાશ કરે છે, તથા ગણ્ય આદિકનો તેને જય ઉપ-
 જાવે છે. જે વલ્લભના માધી તરફના કાનમાં પાટો
 પહેલી હોય છે. તેવો વલ્લભ તેના શ્વાસીની નંપનિનો
 નાશ કરે છે. જે વલ્લભના જમણા કાનની ઝંદગના
 જાગ પર સ્પેશ રંગનો લીનોટો હોય. તેવો વલ્લભ
 તેના શ્વાસીને જલનો જય ઉપજાવે છે. જે વલ્લભના યો-
 કાનો પર ઉપરના જાગમાં લાલ રંગના લીનોટા હોય
 તેવો વલ્લભ તેના શ્વાસીને જટુ નરપનો જય ઉપ-
 જાવે છે. તથા તેને મહા મંકડમાં નામે છે. જે
 વલ્લભની નામિકા પર વિલકુલ લાલ હોય. તે
 વો વલ્લભ અપેક્ષા જલમ જાતિનો જાળનો ને
 વલ્લભ તેના શ્વાસીને સ્ત્રી નરપનું સુખ દારી નામે છે
 તથા તેની લક્ષ્મીની પણ દુલિ કરે છે. જે
 વલ્લભની નીચે સ્પેશ સ્પેશ લાલ રંગનો જાળનો
 વાગનું વિલ હોય. તેવો વલ્લભ તેના શ્વાસીને
 લક્ષ્મીની દુલિ કરે છે. જે વલ્લભને જાગ જાળે
 પણ શાળા પણ સ્ત્રી જાળ નામે હોય. તેવો વલ્લભ તેના
 શ્વાસીને જાગેર સોલની પ્રાપ્તિ કરે છે. જે
 જેવે જાળા માણે. તેવો વલ્લભ જાગ જાળે
 જે વલ્લભનો શ્વાસીને જાગ જાળે જાગ જાળે જાળે

तेवो बलद तेना स्वामीनुं ठ मासनी अंदर मृत्यु नि-
 पजावे ठे. जे बलदना आगला जमणा पगनी जां-
 गमां सफेद रंगनुं योनिना आकारनुं चिह्न होय,
 तेवो बलद तेना स्वामीना परिवारनो तुरत नाश
 करे ठे. जे बलदना आगला जमणा पगनी जांगमां
 लाल रंगनुं ध्वजने आकारे चिह्न होय, तेवो बलद
 तना स्वामीनी कीर्तिने चारे दिशाउमां फेलावे ठे.
 जे बलदना आगलना जमणा पगनी जांगमां गुलाबना
 रंग जेवा तथा कामना पाव जाय ठे, तेवो बलद
 वासुदेवने ज प्राप्त पाय ठे. जे बलदना आगला जमणा
 पगनी जांगमां सफेद रंगनुं त्रिशूलना आकारनुं चिह्न
 होय ठे, तेवो बलद तेना स्वामीने शत्रु नरकना नय
 उपजावे ठे. जे बलदना आगला जमणा पगना बुं-
 टण पर सफेद रंगनुं शयना आकारनुं चिह्न होय
 ठे, तेवो बलद तेना स्वामीनी कीर्तिना फेलावो करे
 ठे. जे बलदना आगलना जमणा पगना बुटणनी
 नीचे सफेद रंगनुं बलयने आकारे चिह्न होय, तेवो
 बलद तेना स्वामीने चक्रवर्तीपणानु राज्य अर्पावे ठे.

तेवा बलदनी प्रसंगोपात कथा कहे ठे
 पूर्वे आज जंवूहीपना नग्न नामे केत्रमां कांशल

नामना देशमां शंखपुरी नामे नगर हतुं: त्यां पद्म-
 शेखर नामे राजा राज्य करतो हतो, ते राजानी
 पद्मावती नामे राणी होती. तेज नगरमां ते राजानो
 कुटुंबी रणवीर नामे एक दात्री रहेतो हतो. तेने
 यशोमती नामे स्त्री होती. पद्मशेखर राजाए कंठ आ-
 रणसर ते रणवीरनो गराय खुचवी लीयो हतो. अने
 तेंप्री ते गरीबी लावनमां आरी पट्यो हतो. पद्म-
 क्रमे यशोमतीने गर्भ रायो. एक दिवसे दोघ राजि-
 ए चक्रवर्तीने सूचवनाशं चौद गवसो यशोमतीए
 दीठां. पण पोते गरीबी लावनमां होशप्री लगेता
 चिन्तामांज मग्न रहेती होती. तेंप्री तेंणीए ते न-
 मनो पुतांत पोक्षे पण कातो नही. पही पद्मशेखर
 समग्र संपूर्ण धने तेंणीए एक सत्ता तेजवी एते
 जन्म आप्यो. तेनुं नाम सातापिताए तेजा सत्ता ते-
 जवीपणाने अनुसारे संजोखर राहूं. तेज तेज
 शंखशेखर मोटो अतो गयो. तेस तेज राहवीमती. सं-
 पत्ति पण वृद्धि पावना लागी. शंखशेखर अहंमि
 आदिक शम्भुदासं सत्ता प्रदीए गयो.

एक दताओ ते शंखपुरी अने एकादिक नाने ते-
 पही सरागज पदार्थ. अने नगरांत, जगन्नाथ

आपीने तुरतज कर्मयोगे मृत्यु पामशे, अने तेथी दयाजाव लावीने चंद्रशेखर ते वत्सने उचकीने पोताने घेर लावशे; ते वत्सना आगला जमणा पगना घुंटाणी नीचे सफेद रंगनुं बलयनुं चिह्न होशे, अने ते चिह्न चंद्रशेखरने चक्रवर्तीपणुं सूचवनासुं ठे. पठी राजा तथा रणवीर पण केवली प्रभुने नमस्कार करीने पोतपोताने स्थानके गया. केवली महाराज पण विहार करीने अन्य स्थानके गया.

हवे चंद्रशेखरनुं वृत्तांत सांजलीने पद्मशेखर राजाने अत्यंत आश्चर्य थयुं; तेम तेने मनमां जय पण थयो के में रणवीरनो जे गरास खुंचवी दीधो ठे, तेनुं आ चंद्रशेखर खरेखर वैर लेशे, अने तेथी मासुं मृत्यु थशे, पण तेने तेवो वत्स मले ठे के नहीं, ते माळुम पड्या वाद आपणे तेनो गरास तेने पाठो आपीशुं, एम विचारी ते ठछा दिवसनी राह जोवा लाग्यो. हवे एम करतां करतां पांच दिवसो तो नीकली गया, ठछे दिवसे प्रजात कालमां चंद्रशेखर ते आम्रवनमां हमेशनी पेठे फरवा गयो; त्यां एक वृद्धनी नीचे तेणे एक गायने एक वत्सनो जन्म आपती जोइ, ते जोइने तेने केवली महाराजनुं

वचन याद आव्युं; ते गाय वत्सने जन्म आपीने
 तुरतज मृत्यु पामी. पठी चंद्रशेखरे मनमां दया
 लावीने ते वत्सने उचकी लीधो, तथा तेने ते पो-
 ताने घेर लाव्यो. पठी रणवीरे तेना आगला जमणा
 पगमां घुंटा नीचे सफेद रंगनुं बलय जोड्ने केव-
 लीनां वचननो वधारे आदरसत्कार करवा लाग्यो.
 राजाने पण आ वृत्तांतनी खबर पमवाथी तेणे रण-
 वीरने बोलावीने आदरमानपूर्वक तेनो गरास तेने
 सोंपी आप्यो. अनुक्रमे ते वत्स वृद्धि पामवा लाग्यो,
 तेनी साथे चंद्रशेखरना घरमां लक्ष्मीनी पण वृद्धि
 थवा लागी, अने ते धनथी तेणे पोतानुं केटलुंक ल-
 शकर वधार्युं. एक दहाडो तेनी आयुधशालामां च-
 क्ररत्न उत्पन्न थयुं; तथा एवी रीते सघलां रत्नो उ-
 त्पन्न थयां. पठी तेणे षट्खंभ पृथ्वी साधी; अने
 एवी रीते तेवा बलदना लाजथी तेने अकस्मात् च-
 क्रीपणुं मढ्युं. अनुक्रमे रणवीर, यशोमती तथा
 चंद्रशेखर पण धर्मध्यानपूर्वक काल करीने चोथे
 देवलोके गयां, तथा त्यांथी चवी आज जरत दे-
 त्रमां मनुष्यपणे उत्पन्न थइ दीक्षा लइ केवल
 पामी मोक्षे गयां.

एवी रीते प्रसंगोपात् तेवा वलदनी प्राप्तिश्ची
यता फलनी कथा कही.

जे वलदना आगलना जमणा पगनी खरीना मू-
लમાં સફેદ રંગનું અર્ધ ચંદ્રના આકારનું ચિહ્ન હોય,
તેવો વલદ તેના સ્વામીની સંપત્તિની વૃદ્ધિ કરે છે,
પણ તે અર્ધ ચંદ્ર સરખા આકારમાં વચ્ચે ફાટ પ-
ડેલી હોય, તો તે લક્ષ્મીનો નાશ કરે છે. જે વલ-
દના આગલના કાવા પગની જાંગમાં લાલ રંગનું
કૂર્મના (કાચવાના) આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો
વલદ તેના સ્વામીની લક્ષ્મીને સ્થિર કરે છે. જે વલ-
દના આગલના કાવા પગની જાંગમાં સફેદ રંગનું
વાળના આકારનું ચિહ્ન હોય છે, તેવો વલદ તેના
સ્વામીને રણસંગ્રામમાં શત્રુ તરફથી પરાજય અપાવે
છે. જે વલદના આગલા કાવા પગની જાંગમાં લાલ
રંગનું દીપકની શિખાના આકારનું ચિહ્ન હોય છે, તેવો
વલદ તેના સ્વામીને અગ્નિનો ત્રાસ ઉપજાવે છે. જે વ-
લદના આગલા કાવા પગની જાંગમાં સફેદ રંગનું
ગદાના આકારનું ચિહ્ન હોય છે, તેવો વલદ તેના
સ્વામીનું એક વર્ષની અંદર મૃત્યુ નિપજાવે છે. તે
વાત સંદેહ વિનાની છે. જે વલદના આગલના કાવા

જે વલદના આગલના માવા પગની खरी પર સફેદ રંગનું યોનિના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીના પરિવારની વૃદ્ધિ કરે છે, જે વલદના આગલના માવા પગની खरीના મૂલમાં ઘણા મસો ઊગેલા હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીની લક્ષ્મીનો તુરતનાશ કરે છે. જે વલદના આગલના ડાવા પગની खरीના મૂલમાં ઘણા ચીરા પડેલા હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીને રાજ્ય આદિકનો જય ઉપજાવે છે. જે વલદના આગલના વન્ને પગની खरीનો રંગ હાથીદાંત સરખો સફેદ હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીને વ્યાપાર આદિકમાં ઘણો જ લાભ મેલવાવી આપે છે. જે વલદના આગલના વન્ને પગોની વચ્ચે સફેદ રંગનું ગદાના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીના પરિવારની વૃદ્ધિ કરે છે, તથા તેની કીર્તિ ચોતરફ ફેલાવે છે. જે વલદના આગલના વન્ને પગોની વચ્ચેના જાગમાં લાલ રંગનું અંકુશના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીને રોગ આદિકનો અત્યંત જય ઉપજાવે છે: માટે તેવો વલદ પોતાનું શ્રેય ઇષ્ઠનારગ્હસ્થોષણ રાખવો નહીં. જે વલદના ઉદરના જાગ પર સફેદ રંગનું પતાકાના આ-

पुत्र हतो. कुमुद महा स्वरूपवान् देवकुमार सरिखो हतो. तेम ते पुरुषनी बहोंतेरे कलाउमां प्रवीण हतो. राजकुमारी कनकसुंदरी तथा कुमुद वन्ने वालपण्णी एकज पाठशालामां अज्यास करतां. वन्नेनी वय पण सरखीज हती. तेउने त्यां परस्पर अत्यंत प्रेम बंधायो हतो. कुमुद कनकसुंदरी पर अत्यंत प्रीति राखतो हतो, अने कनकसुंदरी पण तेना पर अतिशय प्रीति राखती हती, तथा तेउ वन्नेनां मनमां परस्पर लग्न करवानाज विचारो घोलाया करता हता.

हवे स्वयंवरमंरुपमां सघला लोकोनी साथे कुमुद पण पोतानी गरीवी हावतने अनुसारे सादो पोशाक पह्नेरीने गयो, तथा एक खुणामां जइने छरना एक मंचा पर जइ वेठो. सघला राजकुमारो तथा शेठ शाहुकारोना पुत्रो पण अमूल्य वस्त्र तथा आचूषणो पह्नेरीने पोतपोताने उचित स्थानके वेठा हता. तेज वखते राजकुमारी पण जाणे देवकुमारीज होय नहीं, तेम मनोहर वस्त्र तथा आचूषणो पह्नेरीने पोतानी साहेलीनी साथे स्वयंवरमंरुपमां आवी पहुँची. तेणीना हाथमां मनोहर रत्नजन्ति

रणार्थीज होय नहीं, तेम तेणीए पोताना हाथमां रहेली वरमाळा कुमुदना नाजुक कंठनी अंदर आ-रोपण करी.

आ वनाव जोइ सघला राजकुमारो तथा शैठ शाहुकारना पुत्रो अत्यंत क्रोधातुर थया, तथा हा-हाकार शब्द करवा लाग्या. राजा पण क्रोधातुर थइ कनकसुंदरीने कहेवा लाग्यो के हे पुत्रि ! तें आवा निर्धन पतिने वरीने सारी कीर्तिनो नाश कर्यो. ते सांजली कनकसुंदरीए कह्युं के हे पिताजी ! मारो प्रेम जेना पर लाग्यो हतो, ते पति में पसंद कर्यो ठे. कदाच ते धनरहित हशे. तोपण हवे ते मारे मन तो देव तुल्य ठे. राजाए पुत्रीनो आग्रह जोइने कंइ पण महोत्सव कर्या विना कुमुदनी साथे तेणीने परणावी. वली तेणे पुत्रीने दायजामां पण कंइ आप्युं नहीं. आर्थी कनकसुंदरीनी माताने घणो खेद थयो. तेंणीए राजाने कह्युं के हे स्वामिन् ! तमो कनकसुंदरीने तेणीनी आजीविका चाहे तेदखुं धन तो जरूर आपो, पण क्रोधना आवेशथी राजाए राणीनुं वचन पण मान्युं नहीं, तेथी राणी पण हमेशां दिलगीरी सहित रहेवा लागी.

केवली महाराजने नमस्कार करीने तेउं त्यां धर्म श्रवण करवाने वेठां. केवली महाराजे पण तेउंने जावि जव्य जाणीने मधुरध्वनिची धर्मदेशना दीधी.

धर्मदेशना सांजल्या बाद कनकसुंदरीए हाथ जोडीने केवली महाराजने विनंति करी के हे प्र-
ज्ञो ! आ जवमां अमारां पूर्वोपार्जित लाजांतराय क-
र्मनां बंधनो झुटशे के नहीं ? ते आप कृपा करीने
कहेशो. ते सांजली केवली प्रजुए तेमने जैनधर्मनो
उद्योत करनारां जाणीने कळुं के हे कनकसुंदरि,
तारा स्वामीने घेर जे एक उत्तम लक्षणवाला व-
त्सनो जन्म यशे, ते वत्सना उदर जाग पर ध्वज-
दंरु सहित सफेद रंगनुं पताकानुं चिह्न होशे, ते
वत्सना जन्मदिवसची तमारां वस्त्रेनां लाजांतराय
कर्मनो नाश यशे.

एवी रीतनां केवली प्रजुनां वचनो सांजलीने
वस्त्रे अत्यंत हर्षित थयां थकां पोताने घेर आख्यां.
केवली महाराज पण अन्य जगोए विहार करी गया.

अनुक्रमे त्रण महीनाउं गया बाद केवली प्रजुए
कहेलां लक्षणवाला एक वत्सनो तेउंने घेर रहेली
गाये जन्म आप्यो. ते जोइ तेउं अत्यंत हर्षित थयां.

પઠી તે ગાયના અગ્રુચિ પદાર્થોને ઢાટવા માટે કુમુદ નજદીકની ઝૂમિ खोदવા लाग્યો; તે જમીનમાં થોડું खोद्या વાદ સોનામોહોરોથી ઝરેલી એક કમ્મા તેણે જોઈ. તુરતજ તેણે કનકસુંદરીને તે વૃત્તાંત જાહેર કર્યો. તે જોઈ કનકસુંદરી કહેવા લાગી કે હે સ્વામિન્ ! કેવલી પ્રજુની વાણી અન્યથા થાયજ નહીં. પઠી તેજે તે કમ્મા કાઢીને તપાસી, તો તેની અંદરથી એક લઢ્ઢ સોનામોહોરો નીકલી. પઠી તે સોનામોહોરોમાંથી વ્યાપાર કરતાં કુમુદની પાસે કરોડો સોનામોહોરો થઈ. રાજા તથા રાણીને પણ તે વૃત્તાંતની ખબર પડવાથી તેજે અત્યંત હર્ષિત થઈ જૈનધર્મની અનુમોદના કરવા લાગ્યાં; તથા કનકસુંદરી અને કુમુદને પોતાની પાસે વોલાવીને રાજાએ પોતાના અપરાધની ક્ષમા માગી.

હવે કુમુદ તથા કનકસુંદરી પોતાનું દ્રવ્ય શુદ્ધ માર્ગે વાપરવા લાગ્યાં. તેજે શત્રુંજય આદિક તીર્થો પર મનોહર જૈનપ્રાસાદો બંધાવ્યાં, તથા જૈનધર્મનો અત્યંત મહિમા વધાર્યો. ઠેવટે રાજા રાણી, કુમુદનાં માતપિતા, કુમુદ તથા કનકસુંદરી પણ દીક્ષા લીધી. ઘણા કાલ સુધી આકરાં તપો તપીને તેજે

(૧૬૩)

સ્વામીને જલમાર્ગના વ્યાપારમાં ઘણોજ ફાયદો કરાવી આપે છે. જે વલદના ઉદરજાગમાં જમણી તરફના પરુલામાં પુષ્પની માલાના આકારનું સફેદ રંગનું ચિહ્ન હોય છે, તેવો વલદ તેના સ્વામીની સંપત્તિ વધારી આપે છે. જે વલદના ઉદરજાગ પર જમણી તરફના પાસામાં સ્વસ્તિકના આકારનું ચિહ્ન હોય છે, તેવો વલદ તેના સ્વામીને પુત્રપ્રાપ્તિ કરાવી આપે છે.

તેવા વલદની પ્રસંગોપાત કથા કહે છે.

પૂર્વે શ્રી કાંપિલપુર નામના નગરમાં મૈથવાહન નામે રાજા રાજ્ય કરતો હતો; તેને મૃગાવતી નામની રાણી હતી. તેઝં વચ્ચે જૈનધર્મ પર અત્યંત શ્રદ્ધા રાખતાં હતાં. તેઝંની વંનેની વય યુવાવસ્થાને ઝલંગી જવા આવી, તોપણ તેઝંને સંતાનની પ્રાપ્તિ ષડ્ નહીં; તેથી મૃગાવતી રાણી અત્યંત શોકાતુર ષડ્ પકી વિચારવા લાગી કે અહો ! મેં પૂર્વ જન્મમાં કોઈ મનુષ્ય, તિર્યંચ અથવા પક્ષીઝંનાં વચ્ચાંઝંનો તેમનાં માવાપોથી વિરહ કરાવ્યો છે. કે જેથી મને આ જન્મમાં સંતાનની પ્રાપ્તિ થતી નથી. રાણીની પેઠે રાજા પણ અત્યંત દિલગીર થવા લાગ્યો. દિવસે

आदिक देवानो प्रारंज कयों. वली पशु पक्षीउं माटे पण घास चारा जल विगेरेनी सामग्री तैयार करावी.

वली पण राजाए मतिसागरनी सलाह मुजब जिनमंदिरमां अष्टाहिक (अष्टाह्) महोत्सव कराव्यो, तथा जावपूर्वक श्री वीतराग प्रभुनी पूजा करी. एवी रीते शुभ मार्गे द्रव्य खरचतां थकां वे वर्षों वीती गयां.

एटलामां तेज नगरमां जिनसेन नामे ज्ञानी आचार्य विहारक्रमशी पृथ्वीने पावन करतां थका पधर्या. आचार्य महाराजे नगरनी वहार कदलीवन-मां मुकाम कयों. तेमने वांदवा माटे नगरनां लोको त्यां गयां, मेघवाहन राजा तथा मृगावती राणी पण रथमां वेसीने परिवार सहित त्यां गयां, तथा सर्व लोको पोतपोताने उचित स्थानके वेसी गयां. पठी जिनसेन महाराजे पण गंज्जीर ध्वनिशी देशना दीधी के हे जव्यप्राणीउं ! आ मनुष्यजव पामीने जे प्राणी विषयोनी लोलताशी स्वार्थमांज रक्त रहीने परोपकार करता नथी, ते प्राणीउं जवांतरमां सुख भेलवी शकता नथी. एवी रीतनी आचार्य महाराजनी देशना सांजलीने सर्व लोको पोतपोताने

कर्या, तथा तेमने खावा माटे तमोए केटलाक पदार्थो ते पिंजरामां मूक्या; पण तेजने ते खावानी देव नहीं होवाथी तेज कंइ पण खाइ शक्यां नहीं, पण पोताना सूक्ष्म स्वरथी चींचीं करवा लाग्यां.

एटलामां तेमनां मातपिता माळा पासे आव्यां, पण तेमां पोतानां वच्चांजने नहीं जोइने आमतेम त्रमण करवा लाग्यां, तथा तीक्ष्ण स्वरथी पोकार करवा लाग्यां. केटलीक वारे पोतानां वच्चांजने सूक्ष्म स्वर सांजलीने तेज ते पिंजरा पासे आव्यां, पण त्यां पोतानां वच्चांजने पूरायेलां जोइने शोकातुर थइ आंखोमांथी आंसु पारुवा लाग्यां. वच्चांज पण चींचीं शब्द करीने जाणे पोताने ठोमाववानी आजीजी करतां होय नहीं, तेम पोकार करवा लाग्यां. ठेवटे ते पोपट तथा पोपटमी ते पिंजरा पर पोतानी चंचुवती प्रहार करवा लाग्यां. पण ते पिंजरुं मजवूत सुवर्णनासलीआवाळुं हतुं, तेथी तेजनुं कंइ पण फाव्युं नहीं. पठी तेज वच्चांने माटे लावेलो खोराक पोतानीचांचो सलीआज वच्चे राखीने तेजने खवराववा लाग्यां. तथा रात दहामो शोकातुर थइ पिंजरानी नजदीकमां एक उंचा स्थानक पर रहेवा लाग्यां.

एम करतां करतां दश दिवसो वीती गया, पण तमोने ते वृत्तांतनी माळुम पत्नी नहीं. एक दहानो तसो उद्यानमां फरीने आव्यां, त्यारे ते पोपट तथा पोपटनीने तमोए तेमनां वच्चांउने चंचुवती खोराक आपतां जोयां. ते जोइ तमारा मनमां अतिशय दया उपजी, अने तमो वन्ने पश्चात्ताप करवा लाग्यां के अहो ! आपणे कंइ पण स्वार्थ विना आ जीवोने बंदिखानामां नाखी तेउने तथा तेमनां मातपिताने अत्यंत विरहदुःख उत्पन्न कर्युं ठे, एम विचारी तमोए तेमने पिंजरामांथी मुक्त कर्यां. पठी तेउं उ-
नीने पोतानां मातपिता पासे गयां.

एटलामां त्यां एक जैनमुनि आव्या, तेमनी पासे तमो वन्नेए ते वावतनुं प्रायश्चित्त ग्रहण कर्युं. पठी तमोए वैराग्यज्ञावशी ते मुनिनी पासे दीक्षा लीधी, तथा शुद्ध ज्ञावशी आकरुं तप तपीने अंते अनशन करी मृत्यु पामी आ नगरमां राजा राणी तरिके उत्पन्न थयां. माटे पूर्व जवे तमोए ते पोपटनां वच्चांउने जे विरहदुःख उत्पन्न कर्युं हतुं, ते कर्मना योगे तमोने आजदिन सुधी संतानप्राप्ति थइनशी, पण पाठलशी तमोए प्रायश्चित्त लइ जें धर्मध्यान

आचार्य ठे, तेना प्रजावधी तमोने पुत्रप्राप्ति थशे; पण तेमां निमित्तरूपे एक बलदनी प्राप्ति थया बाद तमोने पुत्रप्राप्ति थशे.

आजधी एक मास पढी आ नगरमां सौराष्ट्र देशनो एक सार्थवाह केटलाक बलदो वेचवा माटे आवशे, तेमां जे बलदना उदरजागमां जमणी बाजुए स्वस्तिकना आकारनुं चिह्न होय, तेवो बलद तुं खरीद करजे, ते बलद तारेघेर आव्या बाद तारी राणी उत्तम गर्जने धारण करशे, तथासंपूर्ण समये उत्तम लक्षणवाला पुत्रने तारी राणी जन्म आपशे.

एवी रीतनो वृत्तांत सांजली राजा तथा राणी अत्यंत प्रमुदित थयां थकां आचार्य महाराजने वांदीने पोताने स्थानके गयां. आचार्य महाराज पण विहारक्रमधी पृथ्वीने पावन करतां थका अन्य स्थानके गया.

हवे वीश दिवसो गया बाद ते नगरमां सौराष्ट्र देशनो एक सार्थवाह केटलाक बलदोने लइने वेचवा माटे आव्यो. तेनी मतिसागरमंत्रीने खबर पइतां तेणे राजाने जइ ते वृत्तांत निवेदन कयों. राजाए ते सार्थवाहने बोलावी आदरमान दइ कहुं के तमारा

उदरमां पेसतो जोयो, प्रजाते तेणीए पोताना स्वा-
मीने ते स्वप्न निवेदन कर्तुं. त्यारे राजाए पण के-
टलाक स्वप्नवेत्ताउने आदरमानपूर्वक बोलावीने ते
स्वप्ननुं फल कहेवाने विनंति करी.

स्वप्नपाठकोए पण एक मत करीने कछुं के हे
राजन् ! आजथी तारी राणीने उत्तम गर्ज रद्यो
ठे; अने संपूर्ण समये तेणी शुच लक्षणवाला महा
प्रतापी तथा पुण्यशाली पुत्रने जन्म आपशे.

ते सांजली राजाए हर्षित थइने तेउने अत्यंत
सुवर्णनुं दान आप्युं. पठी ते स्वप्नवेत्ताउ पण हर्षित
थया थका पोताने स्थानके गया.

पठी संपूर्ण समये मृगावती राणीए शुच लक्ष-
णवाला पुत्रने जन्म आप्यो. राजाए पण वधामणी
आपनारने लाखो सोनामोहोरोनुं दान आप्युं. पठी
राजाए तेनुं स्वप्नने अनुसारे शशिप्रज नाम पाड्युं.
पठी ज्यारे ते कुमार युवावस्थाने पामी राज्यने
लायक थयो. त्यारे सबलो राज्यकारजार तेने
सोंपीने मेघवाहन राजाए, मृगावती राणीए, तथा
मत्तिसागर मंत्रीए जैनी दीक्षा लीधी: तथा तीत्र
तप तपीने अनशनपूर्वक तेउं सघलां देवलोकें गयां.

માવી વાજુએ આમ્રફલના આકારનું લાલ રંગનું
 ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીને જોજન આ-
 દિકનું અત્યંત સુખ મેલવી આપે છે. જે વલદના
 પાઠલના જમણા પગના સાથલમાં હરિણના શૃંગના
 (શિંગરૂના) આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવા વલદની
 ગતિ અત્યંત ચપલ હોય છે, તેવો વલદ તેના સ્વા-
 મીને વ્યાપારમાં ઘણો લાભ મેલવી આપે છે. જે
 વલદના પાઠલના જમણા પગના સાથલમાં સફેદ
 રંગનું મુશલના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ
 તેના સ્વામીના પરિવારનો નાશ કરે છે, માટે તેવો
 વલદ પોતાના પરિવારનું શ્રેય ઇચ્છનાર ગૃહસ્યોએ
 ગ્રહણ કરવો નહીં. જે વલદના પાઠલના જમણા
 પગના સાથલમાં કૂર્મના (કાચવાના) આકારનું
 ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીનું જલ આદિ-
 કથી રક્ષણ કરે છે. જે વલદના પાઠલના જમણા
 પગના સાથલમાં લાલ રંગનું ગદાના આકારનું ચિહ્ન
 હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીનું તુરત મૃત્યુ નિષ-
 જાવે છે, તેમાં બિલકુલ સંશય નથી. જે વલદના
 જમણા પગના સાથલમાં દંડ સહિત ઠવના આ-
 કારનું ચિહ્ન હોય છે, તેવો વલદ તેના સ્વામીને

मांरुलिक राजा बनावे ठे. जे बलदना पाठलना ज-
मणा पगना साथलमां श्याम रंगनुं बांदराना आ-
कारनुं चिह्न होय ठे, तेवो बलद तेना स्वामीनी सं-
पत्तिनो नाश करे ठे.

तेवा बलदनी प्रसंगोपात कथा कहे ठे.

पूर्वे श्री नेपाल नामना देशमां गजपुरी नामनी
नगरीमां वृषजसेन नामे राजा राज्य करतो हतो,
तेने रूपसुंदरी नामे राणी हती. तेज नगरमां सु-
दत्त नामे एक कोटीध्वज वणिक बसतो हतो. तेनी
पासे क्रोडो गमे सोनामोहोरो हती, तेथी लोको
तेने कोटीध्वज कही बोलावता हता. ते शाहुकार
अनेक देशावरो साथे पोताना व्यापार चलावतो
हतो. ते बहुज गुणवंत तथा परोपकारी हतो.

एक दहामो तेणे एक अतिशय पुष्ट एवी एक
गाय वेचाती लीधी. ते गाय उत्तम प्रकारनुं अति-
शय छूध आपती हती, तेथी सुदत्तनो तेना पर
घणो प्रेम हतो. एक दहामो ते गायने गर्ज रह्यो. ते
जोशेठने अत्यंत हर्ष थयो, पण ते गर्ज रह्या बाद थो-
डेज दिवसे शेठने खबर मली के तेनुं करीयाणांची

जरेलुं एक वहाण समुद्रमां रुवी गथुं, पण पोतानी
पासे घणुं द्रव्य होवाथी शेठे तेनी कशी पण दर-
कार करी नहीं.

अनुक्रमे संपूर्ण समये ते गाये एक वाठरमाने
जन्म आप्यो. ते पण शरीरमां घणोज पुष्ट तथा
मनोहर स्वरूपवालो हतो, तेथी शेठनो अतिशय
प्यार ते वाठरमा पर थयो; पण ते वाठरमाना पाठ-
लना जमणा पगना साथलमां वांदराना आंकारनुं
श्याम रंगनुं चिह्न हतुं, तेथी ते अशुचने सूचव-
नारो हतो, पण शेठने ते वातनी कशी मालुम पमी
नहीं, केसके जावि जाव कोइथी पण टाली शकाता
नथी. ज्यारथी ते वाठरडानो जन्म थयो, त्यारथी शे-
ठनी संपत्ति धीमे धीमे उंठी थवा लागी, पण शेठनो
प्यार तो ते गाय तथा वाठरमा पर अतिशय वधवा
लाग्यो. त्रण वर्षो वीत्या वाद शेठनी सघली दोल-
तनो नाश थयो, तथा पोते घणीज गरीवी हाल-
तमां आवी पड्यो; पण तेना मनमांथी जैनधर्मनी
श्रद्धा गइ नहीं, अने तेथी ते विचारवा लाग्यो के
जीवे पूर्वे जेवां कर्मो करेलां ठे, तेवांज जवांतरमां

जोगववां पडे ठे, तेमां कशो पण संदेह नथी. एस मानी मनमां खेद लाव्या विना ते पोताना दिवसो गरीवी हालतथी काढवा लाग्यो.

एटलासां तेज नगरमां गुप्ताचार्य नामे ज्ञानी महाराज पधार्या; नगरना जविक लोको तेमने वां-दवा माटे गया; तेजनी साथे सुदत्त शेठ पण गयो. आचार्य महाराजे केटलोक धर्मोपदेश कह्यो; ते सांजदया बाद सर्वनी समक्ष सुदत्त शेठे हाथ जो-कीने आचार्य महाराजने विनंति करी के हे प्रजो! में पूर्वे एवुं कयुं अंतरायकर्म उपार्जन कर्युं ठे ? के जेथी मारी संपत्तिनो विनाश थयो ठे. ते सांजदी आचार्य महाराजे कह्युं के हे सुदत्त ! पूर्व जवे कब नामना देशमां जझावती नामनी नगरीमां तुं सत्यवाहन नामना राजानो पुन्नाल नामे मंत्री हतो; तुं मिथ्यात्वीजुनो धर्म पालतो हतो, अने सत्यवाहन राजा परम जैनी हतो; तारो स्वजाव परोपकारी हतो; तेथी परने उपकार करवामां तारुं मन अति-शय खेंचातुं हतुं; तें तारुं पोतानुं अव्य खरचीने केटलीक दानशालाउं करावी हती, केटलांक पाणीनां नवाणो कराव्यां हतां; पण तुं सघला मिथ्यात्वी-

अंदर पेसवा देवा नहीं. एवी रीते तेने हुकम करीने तुं तारे स्थानके गयो; वीजे दिवसे पेला गंधर्वो दान मलवानी आशाथी पाठा राजा पास आवा लाग्या, पण तारा हुकमथी दरवाजा परना नोकरे तेमने अंदर जवा आप्या नहीं; तेथी निराश थड्ने तेज पोताने स्थानके गया. राजा पण वीजा राज्य-कार्यमां पनी जवाथी गंधर्वोनी बात विसरी गयो. एम करतां करतां केटलाक दिवसो बीती गया. पेला गंधर्वोए विचार्यु के आपणने दान आपवामां अंतरायरूप आ पुन्नाल मंत्री थयो ठे; माटे तेनो नाश करवानो आपणे कंझक पण उपाय शोधवो. एम विचारी क्रोधना आवेशथी तेजए तापसनुं स्वरूप कर्यु; केमके तेजए विचार्यु के पुन्नाल मंत्री मिथ्यात्वीजनो जक्त ठे, तेथी आपणा तापसवेशथी ते ठगाशे; अने तेने ठगवामां वीजो कोइ पण उपाय नथी.

एवी रीते तापसोनो वेश लड्ने एक दहानो तेज वने तेने घेर जिद्धा माटे गया; तेमने योगी जाणीने तें आदर सत्कार आपीने जिद्धा आपी. तारे तेजए कलुं के असो परदेशी मुत्ताफरो ठीए,

अने तेथी आ नगरमां अमोने कोइ पण पीठानतुं नथी; तमारी कीर्ति सांजली अमो अहीं आव्या ठीए; अमारे आवती काले प्रजातमां द्वारिका तरफ जवुं ठे, माटे आजनी रात्रि निर्गमन करवा माटे कोइ स्थान आपवा महेरवानी करशो.

तेजनां एवी रीतनां मिष्ट वचनो सांजलीने तथा तापस जाणीने तें तेमने कहुं के हे योगींद्रो! आप खुशीथी आ मारी जंरमीमां रात्रिए रहो; अने प्रजाते आपनी इष्ठानुसारे ज्यां जवुं होय त्यां जजो. एम कही तेणे पोतानी एक सुंदर जंरमी उघाकी आपी. कपटधारी योगीठ पण पोतानुं पोटलुं तेमां मूकी आसन विठावी जपमाला लइ कपटपूर्वक जप करवा लाग्या.

संध्याकाले तें तेमनी पासे आवी कहुं के हे महात्माठ! तमारे जोजन माटे जे कंइ जोइए, ते हुं मोकली आपुं, तथा कंइ वस्त्र पात्रनो पण खप होय ते कहो; ते सांजली कपटी योगीठए कहुं के हे परम जक्त! अमो एकज वस्त्रत जोजन करीए ठीए; तेम अमोने वस्त्र पात्रनो पण कशो खप नथी.

पढी तुं तो पोताने स्थानके जइ निद्रावश थयो.

मध्य रात्रिए के ज्यारे सघला लोको निद्रावश थया, त्यारे तेउं बन्ने गुप्त रीते हाथमां ठरीउं लइने तारा आवास पर चरवा लाग्या, पण तेमने एक पोलीआए जोया; तेथी तेणे बूमो पामीने बीजा पोलीआउंने जगामीने तेउंने पकमीने बांधी लीधा. एटलामां तुं पण जागी उठ्यो अने खात्री करीने जोयुं तो पेला कपटी योगीउं तो ते गंधर्वो हता, एम तने माबुम पड्युं; पढी तो क्रोधना आवे-शथी तें तेमने कैदखानामां नाख्या.

अनुक्रमे आयुष्य क्षय थवाथी तेउं तारा वैरना दुर्ध्यानथी मृत्यु पामी केटलाक सूक्ष्म जवो करीने आ तारे घेर गाय तथा वत्स तरीके उत्पन्न थया. तुं पण त्यांधी मृत्यु पामी पूर्व जवमां परोपकारमां धन खरचवाथी आ जवमां कोटीध्वज श्रेष्ठी थयो; पण तें पेला गंधर्वोने दान मलवामां जे अंतराय कयो हतो, ते अंतरायकर्मना उदयथी तेउंए वैर-जावथी तारेज घेर उत्पन्न थइने तारा डव्यनो नाश कयो ठे; जो के तारां कर्मना संयोगथीज तारा डव्यनो नाश थयो ठे, तोपण तेमां निमित्तरूपे

मीना परिवार तथा धननो नाश करे ठे. जे वल-
 दना पाठलना जमणा पगना घुंटाणी पाठलना चां-
 शमां चमरना आकारनुं चिह्न होय, तेवो वलद
 तेना स्वामीनी स्त्रीजुनो नाश करे ठे. जे वलदना
 पाठलना जमणा पगना घुंटाण पर एकथी वधारे व-
 द्दीज पसुती होय, तेवो वलद तेना स्वामीने जलनो
 नय उपजावे ठे. जे वलदना पाठलना जमणा पगना
 घुंटाण पर लांबा वालो जगेला होय, तेवो वलद तेना
 स्वामीनी संपत्तिनो तुरत नाश करे ठे, ते वात सं-
 देह रहित ठे, माटे तेवो वलद कोष्ट पण पोताना
 श्रेयनी इष्टाशी ग्रहण करवो नहीं. जे वलदना पाठ-
 लना जमणा पगना घुंटाणी नीचे लाल रंगनुं लांबुं
 नकुलना आकारनुं चिह्न होय, तेवो वलद तेना स्वा-
 मीनी स्त्री तथा परिवारनो नाश करे ठे. जे वल-
 दना पाठलना जमणा पगना घुंटाणी नीचे सफेद
 रंगनुं दाडिमना पुष्पना आकारनुं चिह्न होय, तेवो
 वलद तेना स्वामीने खेती आदिकथी अत्यंत अव्य
 उपार्जन करावी आपे ठे. जे वलदना पाठलना ज-
 मणा पगना घुंटाणी नीचे पीला रंगनुं शंखना आ-
 कारनुं चिह्न होय, तेवो वलद तेना स्वामीने जल-

માર્ગે પર્યટન કરાવે છે, તથા વ્યાપારમાં તેને અચુટ દ્રવ્ય મેલવાવી આપે છે. જે વલદના પાઠલના જમણા પગના ઘુંટણની નીચેના જાગમાં ઘણા મસો ઝગેલા હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીના પરિવારનું તુરત મૃત્યુ કરે છે. જે વલદના પાઠલના જમણા પગના ઘુંટણની નીચે એકથી વધારે કરચલીની વલીઝ પડતી હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીને અસાધ્ય રોગની उत्पत्ति કરનારો થાય છે, માટે તેવો વલદ ઘરમાં રાખવો નહીં. જે વલદના પાઠલના જમણા પગના ઘુંટણની નીચેના જાગમાં બિલકુલ રૂવાં ઝગેલાં ન હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીનું ૮ માસની અંદર નિશ્ચે મૃત્યુ નિપજાવે છે. જે વલદના પાઠલના જમણા પગના ઘુંટણની નીચે શ્યામ રંગનું કપોત પક્ષીના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીને અત્યંત સુવર્ણનો લાજ મેલવી આપે છે. જે વલદના પાઠલના જમણા પગની ધરી પર લાલ રંગનું ગોલ આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીની લક્ષ્મીની વૃદ્ધિ કરે છે, તથા તેની કીર્તિ ફેલાવે છે. જે વલદના પાઠલના જમણા પગની ધરી પર શ્યામ રંગનું કાગડાની ચંચૂના આકારનું ચિહ્ન

હોય, તેવો બલદ તેના સ્વામીના પરિવારમાં જયંકર
 રોગની ઉત્પત્તિ કરે છે, તથા તેથી ઘણા માણસોનાં
 મૃત્યું નિપજે છે. જે બલદના પાઠલના જમણા પગની
 खरीना मूलમાં एटला लांबा बाल उगेला होय
 કે જેથી खरीज ठंकाइ जती होय, તેવો બલદ તેના
 સ્વામીના પરિવારનો અગ્નિથી નાશ કરે છે. જે બલ-
 दना पाठलना मावा पगना साथलमां सुवर्णना रंग
 જેવું मयूरना पगना पंजाना आकारनुं चिह्न होय,
 તેવો બલદ તેના સ્વામીની સંપત્તિ વધારી આપે છે.
 જે बलदना पाठलना मावा पगना साथलमां सफेद
 रंगनुं मनुष्यनी नासिकाना आकारनुं चिह्न होय,
 તેવો बलद तेना स्वामीनुं ठ मासनी अंदर मृत्यु
 નિપજાવે છે. જે बलदना पाठलना मावा पगना सा-
 थलमां कलशना आकारनुं लाल रंगनुं चिह्न होय,
 તેવો बलद तेना स्वामीनी लक्ष्मीनी वृद्धि કરે છે. જે
 बलदना पाठलना मावा पगना साथलमां इंद्रव-
 ज्रना आकारनुं श्याम रंगनुं चिह्न होय, તેવો बलद
 तेना स्वामीना परिवारनी तथा लक्ष्मीनी पण हानि
 કરે છે. જે बलदना पाठलना मावा पगना साथ-
 लमां लाल रंगनुं अर्ध चंद्रना आकारनुं चिह्न

होय, तेवो वलद तेना स्वामीनी संपत्तिनी वृद्धि
 करे ठे. जे वलदना पाठलना कावा पगना साथल-
 मां सफेद रंगनुं मनुष्यना पंजाना आकारनुं चिह्न
 होय, तेवो वलद तेना स्वामीने चोर आदिकनो
 जय उपजावे ठे. जे वलदना पाठलना कावा पगना
 साथलमां श्याम रंगनुं मत्स्यना आकारनुं चिह्न
 होय, तेवो वलद तेना स्वामीनुं जल आदिकना
 जयश्री रक्षण करे ठे. जे वलदना पाठलना डावा
 पगना साथलमां त्रणश्री वधारे श्याम रंगना मसो
 जगेला होय, तेवो वलद तेना स्वामीना परिवारनो
 अग्निश्री तुरत नाश करावे ठे; माटे परिवारनुं क-
 द्याण इठनार गृहस्थोए तेवा वलदने ग्रहण करवो
 नहीं. जे वलदना पाठलना कावा पगना साथलमां
 कूर्मना (काचवाना) मुखना आकारनुं अथवा स-
 र्पना मुखना आकारनुं चिह्न होय, तेवो वलद तेना
 स्वामीनी स्त्रीनो नाश करे ठे. जे वलदना पाठलना
 कावा पगना साथलमां श्याम रंगनुं जवनी श्रेणिना
 आकारनुं चिह्न होय, तेवो वलद तेना स्वामीना
 खेती आदिकना व्यापारमां वृद्धि करे ठे. जे वल-
 दना पाठलना कावा पगना घुंटाण पर त्रिकोणना

આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીની સં-
 પત્તિનો તુરત નાશ કરે છે. જે વલદના પાઠલના ઢાવા
 પગના ઘુંટણ પર લાલ રંગનું વીંઠીની પુંઠમીના આ-
 કારનું ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીના પરિ-
 વારનું નિકંદન કાઢે છે. જે વલદના પાઠલના ઢાવા
 પગના ઘુંટણની પાઠલ લાલ રંગનાં મઢિકાઝના
 આકારનાં વેથી વધારે ચિહ્નો હોય, તેવો વલદ
 તેના સ્વામીની લક્ષ્મીની વૃદ્ધિ કરે છે. જે વલદના
 પાઠલના ઢાવા પગના ઘુંટણની નીચે લાલ રંગનું
 પાટલ નામના વૃદ્ધના પુષ્પના આકારનું ચિહ્ન હોય,
 તેવો વલદ તેના સ્વામીને અકસ્માત્ ઘણું દ્રવ્ય મે-
 લવી આપે છે. જે વલદના પાઠલના ઢાવા પગના
 ઘુંટણની નીચેના જાગમાં પોપટની ચંચૂના આકા-
 રનું ચિહ્ન હોય છે, તેવો વલદ તેના સ્વામીને રાજા
 આદિકની કૃપા મેલવાવી આપે છે, તથા તેથી તેની
 લક્ષ્મીની પણ વૃદ્ધિ કરાવી આપે છે. જે વલદના
 પાઠલના ઢાવા પગના ઘુંટણની નીચેના જાગમાં
 કાલા રંગનું મુઢિકાના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો
 વલદ તેના સ્વામી પર રાજાની ઇતરાજી કરાવે
 છે, તથા તેને વંધનયુક્ત કેદખાનામાં નખાવે છે. જે

चिह्न होय, तेवो बलद तेना निर्धन स्वामीने पण राजकन्या मेलवी आपे ठे, तथा घणी लक्ष्मीनो अकस्मात् रीते तेने स्वामी वनावे ठे.

तेवा बलदनी नीचे प्रमाणे प्रसंगोपात कथा कहे ठे.

पूर्वे श्रीरत्नवती नामनी नगरीमां सूरसेन नामे राजा राज्य करतो હતો, ते राजाने कीर्त्तिमती नामनी राणी હતી. ते राणी स्वरूपे देवांगना सरखી હતી, तेम तेणीमां अनेक गुणोए आवीने निवास कर्यो હતો. तेउने मदनरेखा नामनी महा स्वरूप-वती कन्या હતી. ते कन्या युवावस्थाने ज्यारे प्राप्त थइ, त्यारे राजा तथा राणीने मनसां चिंता थइ के मदनरेखा युवावस्थाने प्राप्त थइ, माटे तेणीना योग्य जरतारनो आपणे शोध करवो.

एक दहाडो ते रत्नवती नगरीमां अष्टांग निमित्तने जाणनारो कोइ महा विद्वान् निमित्तिठ आवी चलयो; ते निमित्तिठ नगरमां घणा लोकोने निमित्त जोइ देवा लाग्यो, तथा तेनां निमित्तो पण खरां प-
 रुवायी लोको तेने घणो आदरस्तत्कार तथा ड्रव्य देवा लाग्या. ते वावतनी सूरसेन राजाने खबर पनी, तेथी तेणे पोतानी राणीने करुं के हे प्रिये! आ-

पणा नगरमां एक अष्टांग निमित्त जाणनार महा विद्वान् निमित्तिज आवेल ठे, माटे जो तारी स-
लाह होय, तो तेने पूठीए के अमारी मदनरेखा
कुमारीनो जरतार कोण थशे ? ते सांजली राणीए
कह्युं के हे स्वामिन् ! आपे जे विचार कयों ठे, ते
बहुज उत्तम ठे.

पठी राजाए पोताना प्रधानने मोकलीने ते नि-
मित्तिआने सज्जामां बोलाव्यो; राजाए तेने अत्यंत
आदरमान दइ पूव्युं के हे पंक्ति ! आप आपना
ज्ञानबलथी कहेशो के अमारी पुत्री मदनरेखानो
जरतार कोण थशे ? तारे निमित्तिए पण पोताना
ज्ञानबलथी कह्युं के हे राजन् ! तमारी पुत्रीनो
जरतार एक कुंजारनो पुत्र थशे. ते सांजली रा-
जाने बहुज मातुं लाग्युं, तथा पोते बहुज शोका-
तुर थयो. राजाने शोकातुर थएलो जोइ निमित्तिए
कह्युं के हे राजन् ! तमारे ते माटे शोक करवो
लायक नथी; केमके मारा निमित्तमां जे आव्युं
ठे, ते में कह्युं ठे, अने तेमां बिलकुल फेरफार
थइ शके तेम नथी.

आवी रीतनुं वृत्तांत सांजलीने राजाने अत्यंत

क्रोध उत्पन्न थयो, अने पोताना सुजटोने तेणे हु-
कम कर्णों के आ जूठा निमित्तिआने केदखानामां
नाखो. सुजटोए पण राजानी आझा मुजब ते
विचारा निरपराधी निमित्तिआने पकरीने केदखा-
नामां नाख्यो. त्यारे निमित्तिए पण विचार्युं के
अत्यारे तो मारा पर आवी वनी ठे, पण कटपांत
काळे पण मारुं निमित्त जूठुं पडे तेम नथी.

हवे ते सूरसेन राजानो विपुलमति नामे एक
प्रधान हतो. ते प्रधानने एक पुत्र हतो: पण तेने
पूर्व कर्मना संयोगे जन्मथीज कुष्टनो रोग थयो
हतो; तेथी प्रधान तेने घरनी अंदर ठुपी रीते जों-
यरामां राखतो हतो, पण कोइ दहामो तेने राज्य-
सत्तामां लावतो हतो नही. राजा तेने बारंबार पू-
ठतो के हे प्रधान ! तमो तमारा पुत्रने अत्रे केम
लावता नथी ? त्यारे प्रधान कहेतो के हे स्वामिन् !
ते पोताना विद्याभ्यासमांज दिनरात गुजारे ठे.
तेथी ते अत्रे आवी शकतो नथी. एवी रीतना अ-
नेक प्रकारना उत्तरो दइने ते राजाने समजावतो.

हवे निमित्तिए कहेली वानथी राजानुं मन अ-
त्यंत आकुल थयुं: तेथी तेणे राणीनी सजाद् दीधी

के आपणे मदनरेखाने आपणा प्रधानना पुत्र सा-
थेज परणाववी; त्यारे राणीए पण तेम करवानी
संमति आपी.

पठी राजाए तुरत प्रधानने बोलावी कळुं के हे
विपुलमति ! में मारी पुत्री मदनरेखाने तारा पुत्र
प्रत्ये आपी; माटे हवे तमो विवाहनी तैयारी करवा
मांमो. ते सांचली विपुलमति मंत्री मनमां दिल-
गीर थयो के हवे आपणुं मृत्यु आवी लाग्युं; पण
वली हिम्मत लावीने तेणे राजाने कळुं के हे
स्वामिन् ! आपनी देवांगना सरिखी कन्या तो कोइ
योग्य राजकुमारने परणाववी जोइए; पण राजाए
पोतानो आग्रह कोइ पण रीते ढोड्यो नहीं. पठी
मंत्री तो घेर आवीने शोकातुर थइ विचारमां पडी
गयो; तेणे संध्यासमये वालुं पण न कर्युं.

पठी विचार करतां तेणे धार्युं के हवे तो हुं ते
निमित्तिआने आ बाबतनो खुदासो पूवुं एम वि-
चारी रात्रिए प्रबन्न रीते गुप्तवेशथी जे जगोए नि-
मित्तिआने केद करेलो हतो, त्यां गयो. त्यां पहोरो
जरता सिपाइने पण तेणे पचांस सोनामोहोरो आपी,
तेथी तेणे तो खुशी थइने तेने निमित्तिआ पासे

जवा दीधो. त्यां जइ तेणे निमित्तिआने सघलो वृत्तांत खरेखरो निवेदन कर्हो, त्यारे निमित्तिए कछुं के आवती काले प्रजातमां नगरमां पूर्व तरफना दरवाजासां दरवाजो उधरतांज एक बलद पर केटलांक साटीनां वासणो जरीने एक कुंजारनो ठोकरो दाखल थशे, तेने तारे पोताने घेर लाववो तथा पठी तेनी साथे राजानी पुत्रीनुं तारे लग्न करवुं.

ते सांजली प्रधान तो अत्यंत खुशी अइने तुरत पोताने स्थानके पाठो आव्यो. पठी तेणे तुरतज पूर्व तरफना दरवाजे पोताना एक खात्रीदार माणसने सघलो वृत्तांत समजावीने सोकल्यो, तथा पठी पोते निश्चित अइने निडावश थयो.

प्रजाते पेलो माणस ते कुंजारना ठोकराने वासणो वेचातां लेवाना मिषथी प्रधानने घेर तेगीं लाव्यो. प्रधाने पण पोताना एक माणसने ते दासणो संजाली लेवा कछुं, तथा तेनुं मूढ्य कहेवाने तेणे ते ठोकराने कछुं. त्यारे ते महा चतुर ठोकरे जाण्युं के आ कोइ मोटा पैसादार माणस ठे, माटे ते पोतानी मेलेज मने घणुं ड्रव्य आपशे. एम विचारी तेणे कछुं के आपनी खुशीमां आवे ते ड्रव्य

मने आपजो. पठी प्रधाने तो पोताना एक चाकरने हुकम कयों के आ ठोकराने एक हजार सोनामो-हरो तेनां वासणना मूढ्य पेटे आपजो, तथा तेने नोजन पण आपणे घेरज करावजो, अने हुं ज्यारे राजसज्जामांथी पाठो आबुं, त्वारे तेने मारी पासे तेडी लावजो. एम कहीं मंत्री तो राजसज्जामां गयो.

पाठलथी प्रधानना माणसे ते कुंजारना ठोकराने एक हजार सोनामोहोरो गणी आपी. ते लइ ते ठोकरो तो अत्यंत खुशी थयो, अने विचारवा लाग्यो के आज तो हुं कोइ उत्तम प्रकारनांज शुकन जोइने आव्यो के जेथी मने मारां वासणोनी एक हजार गणी किंमत मली. पठी तेणे पोताना बलदने उत्तम प्रकारनो खोराक तथा घासचारो नाख्यो. पठी प्रधानना माणसे तेने स्नान करावीने नोजन करवा माटे बेसाड्यो. कोइ दिवसे जन्म धरीने पण नहीं चाखेलां एवा उत्तम प्रकारनां नोजननो स्वाद चाखीने आश्चर्य पामी विचारवा लाग्यो के अहो! मने आवां उत्तम प्रकारनां नोजन हमेशां मले तो केबुं सारुं?

नोजन कर्मा बाद प्रधाननो चाकर तेने दिवान-

खानामां तेही गयो. एटलामां प्रधान पण राजस-
जामांथी आव्यो. राजाए पण लग्न माटे तेज दिवस
ठराव्यो हतो. तेथी प्रधाने तो आवीने सघली
तैयारी करवा मांमी. ते कुंजारना ठोकरानुं नाम
सारंग हतुं. प्रधाने एक हजामने बोलावीने सारं-
गनुं दौरकर्म (हजामत) कराव्युं, तथा तेने
मनोहर वस्त्र अने आजूपणो आप्यां. सारंग तो
कंइ पण बोल्या विना आश्चर्य सहित प्रधानना क-
हेवा प्रमाणे सघलुं कार्य करतो हतो. संध्याकाले
मोटा महोत्सवपूर्वक घोसा पर स्वार यश्ने ते पर-
णवा चाव्यो, ते वखते सारंगे प्रधानने कतुं के
मारा बलदनी तमो चीवटथी लाववण रखावजो,
केमके ते मने मारा जीवथी पण वधारे बहालो ठे.
प्रधाने पण तेना कहेवा मुजब तेना बलद माटे
खावापीवा विगेरेनो सर्व प्रकारनो बंदोबस्त कराव्यो.

पठी सारंगनो घोसो महोत्सवपूर्वक राजदरवार
पासे आव्यो. सारंगनुं मुख चंजना सरखुं महा ते-
जस्वी हतुं. राजा पण सारंगने जोइ अत्यंत हर्षित
यश्ने पेला निमित्तिआने धिक्कारवा लाग्यो. पठी
शुज लग्नसमये वर कन्यानो दस्तनेलावो कय्यो.

पठी मंगल फरती वखते राजाए घणुं ड्रव्य कन्या-
दानमां आप्युं. पठी प्रधान ते वर कन्याने वाजते
गाजते पोताने घेर तेनी लाव्यो, तथा तेउ वने
माटे एक जुदो आवास काढी आप्यो. त्यां सारंग
तथा राजकन्या मदनरेखा अत्यंत प्रेम सहित सु-
खविलास जोगववा लाग्यां. एम करतां केटलाक
दिवसो वीती गया. सारंग पोताना वलदनी हमेशां
संचाल लेतो. एक दहामो राजकुमारी तेने पीवां
माटे एक माटीना वासणमां निर्मल ठंमुं पाणी
जरीने लावी. ते वासण जरा पाकवामां काबुं रहे-
वाथी तेमांथी पाणीनां विंडुउं करतां हतां, ते जो-
इने सारंगे पोताना जातिखजावथी कबुं के आ
वासण वरोवर पक थएबुं नथी, असो तो अमारे
घेर ज्यारे वासणो वरोवर पाके, त्यारेज तेने आग्र-
मांथी काढीए ठीए.

आवी रीतनां सारंगनां वचनो सांजलीने राज-
कुमारी मदनरेखा तो अत्यंत आश्चर्यमां पमी अने
विचारवा लागी, के शुं आ जाते कुंजार ठे ? अने
तेम होय तो शुं निमित्तिआनुं कहेबुं वचन तो
सत्यज थयुं ?

एस विचारी तेणीए घणी जातना शपथ (सो-
 गंद) दइने सारंगने पूबुं के हे स्वामिन् ! जेनी
 साथे में पाणिग्रहण कर्युं ठे, एवा आप हवे तो
 मने देव तुव्यज ठो, पण आपनी जाति शुं ठे ? ते क-
 हेवानी कृपा करशो. ते सांजली सारंगे विचार्यु के
 अहो ! अजाणतां साराथी खानुजवनां वचनो वो-
 लाइ गयां, अने हवे जो हुं सारी जाति गुप्त रा-
 खीश, तो खरेखर सारुं मृत्यु थशे, अने जो सत्य
 बोलीश, तो कदाच हुं उगरीश पण खरो. एस वि-
 चारी तेणे पोतानो सघलो वृत्तांत यथास्थित निवे-
 दन कर्यो. ते सांजली महा चतुर राजकुमारीए वि-
 चार्यु के अहो ! आ जाते तो कुंजार ठे, पण ते
 महा गुणवान् ठे, माटे मृत्यु पर्यंत पण सारे हवे
 तेने तजवो नहीं अने जे कंइ जावि जाव बनवाना
 होय ठे, तेमां पिलकुल तपावत परतो नथी. एस
 विचारी तेणीए सारंगने करुं के हे स्वामिन् ! आपे
 हवे कशा प्रकारनी पण चिंता करवी नहीं. हुं स-
 घलो वृत्तांत सारा पिताने बह्नीरा, तथा तेने सारी
 रीते सत्य दातपी समजावीश.

प्रजाते राजकुमारी पोताना पिताने घेर गइ, तथा

सघलो वृत्तांत पोतानां मातपिताने कही संजलाव्यो. ते सांजली राजाने तो घणी दिलगीरी थइ, पण राणी तथा मदनरेखाए तेने समजाव्युं के जे जावि जाव वनवाना होय ठे, तेमां कशो पण फेरफार थतो नथी. पठी राजा पण शांत थयो. पठी तेणे पेला निमित्तिआने केदखानामांथी ठुटो करीने पोतानी पासे बोलाव्यो, तथा केटळुंक आदरमान दइने ते सघलो वृत्तांत निवेदन कयों; अने राजाए पोते करेला अपराधनी तेनी पासे माफी मागी; तथा तेने एक लाख सोनामोहोरो आपी, अने तेने रहेवा माटे पण एक सुंदर मकान तेणे आप्युं.

पठी विपुलमति प्रधानने तथा सारंगने पण बोलावीने राजाए तेमने खरेखरो वृत्तांत कहेवा कळुं; त्यारे तेडए पण पोतपोतानो सघलो यथास्थित वृत्तांत कही संजलाव्यो तथा प्रधाने पोताना अपराधनी माफी मागी. राजाए पण तेने कळुं के हे विपुलमति ! जे कंइ जावि जाव वनवाना होय ठे, तेमां कंइ पण फेरफार थइ शकतो नथी.

पठी राजाए निमित्तिआने पूब्युं के हे विचक्षण ! आ सारंगने आवी रीते अकस्मात् राजकन्या

તથા ક્લિ મલવાનો શું હેતુ છે ? ત્યારે નિમિત્તિ-
 ણ પણ પોતાના નિમિત્તજ્ઞાનથી જોઈને કહ્યું કે
 હૈ રાજન્ ! આ સારંગ પાસે જે વલદ છે, તે વ-
 લદના પાઠલના માવા પગની खरीना मूलमां दाव
 रंगनुं कंकणना आकारनुं चिह्न છે, તેવો વલદ પો-
 તાના સ્વામી એવા નિર્ધન પ્રાણીને પણ અકસ્માત્
 રાજકન્યા તથા લક્ષ્મી મેલવી અપાવવામાં નિમિ-
 ત્તરૂપે થાય છે. જો કે તે સઘડું તેના પુણ્યસંયોગે
 મળે છે, તોપણ તેવો વલદ તેમાં નિમિત્તરૂપે શ્રી
 વીતરાગ પ્રભુએ કહેલો છે.

પઠી રાજાએ તે વલદને ત્યાં સગાવીને નિમિત્તિ-
 આના કહેવા પ્રમાણે સ્વાત્રી કરીને જોયું તો તેવા
 ચિહ્નવાલોજ તે વલદ હતો. પઠી રાજાએ તે નિમિ-
 ત્તિએ કહેલા વિધિપૂર્વક તે વલદનું પૂજન કર્યું.

તે સૂરસેન રાજાને કંઈ પણ સંતાન નહોતું,
 તેથી તેણે પોતાના જમાઈ સારંગનેજ રાજ્યગાદી
 આપવાનો નિશ્ચય કર્યો. તેણે મોટા મહોત્સવથી એક
 સુવર્ણમય રંગમંરૂપ રચાવ્યો, તથા તેમાં સિંહાસન
 મંડાવ્યું. સઘલા સ્વજનવર્ગને બોલાવીને તેણે સારંગને
 રાજ્યાભિષેક કર્યો, તથા સઘલો રાજ્યકારનાર

तेणे सारंगने सोंपी दीधो. सारंग पण महा बुद्धि-
मान् तथा गुणवान् हतो. राज्य मळ्या बाद सारंगे
पोतानां मातपिता विगेरे कुटुंबीउने बोलावीने
सधलो वृत्तांत निवेदन कयों. ते सांजली तेउ अ-
त्यंत आश्चर्य पाम्यां, तथा त्यां सुखेची रहेवा लाग्यां.

एक दिवसे ते नगरमां चंद्रसूरि नामे जैनी
आचार्य पधार्या, तेमनी पासे राजा, राणी तथा
प्रधाने वैराग्यची दीक्षा लीधी, तथा गुरुनी साथे
विहार करी अन्य स्थानके गयां.

एवी रीते तेवा चिहूवाला बलदना प्रतापची
सारंग नामना कुंजारना निर्धन ठोकराने पण अ-
कस्मात् राजकन्या तथा राज्यलक्ष्मीनी प्राप्ति थवानी
प्रसंगोपात कथा कही.

जे बलदना पुंठकामां एटला वधा लांवा बाल
होय के जेथी ते पुंठडुं जमीनने अरुकतुं होय, तेवो
बलद तेना स्वामीना परिवार तथा धननो नाश करे
ठे. जे बलदना पुंठकामां बिलकुल बाल न होय,
तेवो बलद तेना स्वामीना परिवारनो नाश करे ठे,
तथा तेने राज्य आदिकनो जय उपजावे ठे. जे ब-
लदना पुंठकामां तेना मूलथीज बाल होय, तेवो बलद

તેના સ્વામીના સંતાનનો નાશ કરે છે. જે વલદના પુંઠમાં સફેદ તથા લાલ રંગના પટા હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીની લક્ષ્મીનો વધારો કરે છે. જે વલદના પુંઠમાં વાલો અતિશય કર્કશ હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીના પરિવારમાં જયંકર રોગની ઉત્પત્તિ કરે છે. જે વલદના પુંઠમાં મૂલમાં ઘણા મસો જગેલા હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીને અગ્નિ આદિકનો જય ઉપજાવે છે, તથા તેની લક્ષ્મીનો પણ નાશ કરે છે. જે વલદના પુંઠમાં ઠેમો તેના ઘુંટણથી પણ ઝંચો રહેતો હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીના પરિવારનો રોગ આદિકથી નાશ કરે છે, તથા તેની લક્ષ્મીનો પણ પ્રાયઃ નાશ કરે છે. જે વલદના પુંઠમાં વાલ ચલકતા શ્વેત રંગના હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીને લક્ષ્મી તથા પરિવાર વિગેરેની વૃદ્ધિ કરી આપે છે. જે વલદના પુંઠમાં વાલ કાલા રંગના હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીને પિશાચ આદિકનો ઉપદ્રવ કરાવે છે. જે વલદનું પુંઠનું મરડાણું હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીનું અકસ્માત-મૃત્યુ નિપજાવે છે. જે વલદનું પુંઠનું અતિ સ્થૂલ (જાડું) હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીને

જેવી આદિક વ્યાપારમાં ઘણું નુકશાન કરે છે. જે
 વલદનું પુંઠડું અતિશય કૃશ (પાતલું) હોય, તેવો
 વલદ તેના સ્વામીની લક્ષ્મી તથા પરિવારનો પણ
 નાશ કરે છે. જે વલદના પુંઠડામાં ઉપરના જાગમાં
 વાલ હોય અને ઠેકાના જાગમાં વાલ ન હોય,
 તેવો વલદ તેના સ્વામીની સંપત્તિનો તુરત વિનાશ
 કરે છે. જે વલદના પુંઠડાના મૂલ આગલ શ્વેત રંગનું
 વલયના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના
 સ્વામીને ચક્રવર્તીપણાનું રાજ્ય મેલવી આપે છે. જે
 વલદના પુંઠડાના ઠેકા પર મસો ઊગેલા હોય, તેવો
 વલદ તેના સ્વામીને જલનો જય ઉપજાવે છે. જે
 વલદની પૃષ્ઠના પાઠલના વન્ને જાગો પર મત્સ્ય-
 યુગલનાં લાલ અથવા સફેદ રંગનાં ચિહ્ન હોય,
 તેવો વલદ તેના સ્વામીને જલ પર્યટન કરાવે
 છે, તથા તેથી તેને ઘણા ડ્રવ્યની પ્રાપ્તિ કરાવી
 આપે છે. જે વલદના પૃષ્ઠની પાઠલના વન્ને જાગો
 પર શ્વેત અથવા લાલ રંગનાં એકેક મત્સ્યનાં ચિહ્નો
 હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીને જલ પર્યટન કરાવે
 છે, પણ તેમાં તેનું મૃત્યુ નિપજાવે છે. જે વલદના
 પૃષ્ઠની પાઠલના વન્ને જાગો પર દંડ સહિત

ઠત્રના આકારનાં શ્વેત રંગનાં ચિહ્નો હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીને અકસ્માત્ રાજ્યપ્રાપ્તિ કરાવી આપે છે. જે વલદના પૃષ્ઠની પાઠલના વન્ને જાગો પર શ્યામ રંગનું ગૃધ્ર (ગીધ) પક્ષીના મસ્તકના આ-
 આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીના પ-
 રિવારનું જરૂર કરે છે. જે વલદના પૃષ્ઠની પાઠલના વન્ને જાગો પર શ્વેત રંગનાં કૂર્મના આકારનાં સૂક્ષ્મ
 ચિહ્નો હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીના પરિવારનું
 રક્ષણ કરે છે, તથા તેની કીર્તિને સર્વ જગોણ વિ-
 સ્તારે છે. જે વલદના પૃષ્ઠની પાઠલના વન્ને જાગો પર
 લાલ રંગનાં દક્ષિણાવર્ત શંખના આકારનાં ચિહ્નો હો-
 ય, તેવો વલદ તેના સ્વામીના પરિવારની કીર્તિ વધારે
 છે, તથા તેની લક્ષ્મીની પણ વૃદ્ધિ કરે છે. જે વલદના
 પૃષ્ઠની પાઠલના વન્ને જાગો પર શ્યામ રંગના કાગડાની
 ચંચૂના આકારનાં ચિહ્નો હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામી-
 ની લક્ષ્મીનો તથા તેની કીર્તિનો પણ નાશ કરે છે. જે
 વલદના પૃષ્ઠની પાઠલના વન્ને જાગો પર સફેદ રંગનાં
 જિહ્વા સહિત સર્પના મુખના આકારનાં ચિહ્નો હોય,
 તેવો વલદ તેના સ્વામીની લક્ષ્મીનો નાશ કરે છે. તથા
 તેને અને તેના પરિવારને પણ આપઘાત કરાવે

ઠે. જે વલદના પૃથ્વી પાઠલના વન્ને જાગો ચપટા
 અને વેસી ગયેલા હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીની
 લક્ષ્મીનો નાશ કરે ઠે, તથા તેનો ડુનિયામાં અપ-
 જશ ફેલાવે ઠે. જે વલદના પૃથ્વી પાઠલના વન્ને
 જાગો પર શ્યામ રંગનાં કપોત પક્ષીનાં ચિહ્નો હોય,
 તેવો વલદ તેના સ્વામીને જયંકર રોગની उत्पत्ति
 કરે ઠે, તથા તેથી તુરત તેનું મૃત્યુ નિપજાવે ઠે. જે
 વલદના પૃથ્વી પાઠલના વન્ને જાગો પર સફેદ રંગનાં
 દીપકની શિખાના આકારનાં ચિહ્નો હોય, તેવો વ-
 લદ તેના સ્વામીને અગ્નિનો જય ઉપજાવે ઠે. જે વ-
 લદના પૃથ્વી પાઠલના વન્ને જાગો પર લાલ રંગનાં
 કોટિક નામના ફલના આકારનાં ચિહ્નો હોય,
 તેવો વલદ તેના સ્વામીને સ્વેતીવામીમાં ઘણો લાજ
 મેલવી આપે ઠે. જે વલદના પૃથ્વી પાઠલના વન્ને
 જાગો પર શ્યામ રંગનાં અર્ધ ચંદ્રના આકારનાં ચિ-
 હ્નો હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીના પરિવાર તથા
 ધનનો નાશ કરે ઠે. જે વલદના પૃથ્વી જાગ પર લાલ
 રંગનું સર્પના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ
 તેના સ્વામીનું ૮ માસની અંદર મૃત્યુ નિપજાવે ઠે.
 જે વલદના પૃથ્વી જાગ પર લાલ રંગનું પુષ્પની મા-

લાના આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીના પરિવારની વૃદ્ધિ કરે છે. જે વલદના પૃષ્ઠ જાગ પર સફેદ રંગનું નકુલના (નોલીયાના) આકારનું ચિહ્ન હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીનું તુરત મૃત્યુ નિપજાવે છે. જે વલદની કકુદ (આંધ) વેઠેલી તથા માલુમ ન પડે તેવી હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીના પરિવારનો તથા તેની કીર્તિનો પણ નાશ કરે છે. જે વલદની કકુદ ઝંચી, પુષ્ટ તથા ચાલતી વચ્ચે જરા નમેલી રહેતી હોય, તેને ઉત્તમ જાતિનો વલદ જાણવો. જે વલદની કકુદ પાતલી હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીની સઘલી સંપત્તિનો નાશ કરે છે. જે વલદની કકુદ (કોંઠ) વાર આંગુલથી પણ વધારે ઝંચી હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીને વૈરી તરફનો અતિશય જય ઉપજાવે છે. જે વલદની કકુદ પર બિલકુલ વાલ ઝગેલા ન હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીને રાજ્યનો જય ઉપજાવે છે. જે વલદની કકુદ પર ઘણાજ લાંબા વાલો ઝગેલા હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીની લક્ષ્મીનો નાશ કરે છે. જે વલદની કકુદના મધ્ય જાગમાં ચામો પડેલો હોય, તેવો વલદ તેના સ્વામીની સ્ત્રીનું નાશ કરે છે. જે

वलदनी ककुद गोल, मनोहर तथा पुष्ट होय, तेवो वलद तेना स्वामीनी संपत्तिनी वृद्धि करे ठे. जे वलदनी ककुद पर सफेद रंगनुं वन्ने वाजुए सिंहना नखना आकारनुं चिह्न होय, तेवो वलद तेना स्वामीना कुटुंबनो नाश करे ठे.

तेवा वलदनी प्रसंगोपात कथा कहे ठे.

पूर्वे श्रीवत्स नामना देशमां मंगलावती नामे नगरी हती; त्यां अनंगपाल नामे राजा राज्य करतो हतो. ते राजाने किरणावली नामे राणी हती.

एक दहाडो वंग देशनी चित्रावती नामनी नगरीनो धनद नामे सार्थवाह वेपार माटे केटलांक करीयाणांनां जरेलां वहाणो लक्ष्ने ते मंगलावती नगरीए आव्यो.

धनद सार्थवाह करोडपति हतो; तथा मंगलावती नगरीमां वारंवार व्यापार करीने त्यांना राजा अनंगपालने घणुं द्रव्य शुद्धक (जगात) तरीके आपतो, तेथी अनंगपाल राजा मोटा महोत्सवपूर्वक परिवार सहित तेनी सामे गयो. धनद सार्थवाह त्यां समुद्रकिनारे मोटा तंबुळ ताणीने रह्यो हतो. राजाने आवतो जोइ ते पण तेनी सामे गयो, तथा

मोटा आदरसत्कारथी राजाने पोताना तंबुमां परिवार सहित लाव्यो. वन्नेए पोतपोताना परिवारना आपआपसमां कुशल समाचार पूठ्या. पठी धनद सार्थवाहे हाथ जोडीने राजाने विनंति करी के हे स्वामिन् ! आजेतो आप अहींज परिवारसहित चोजन करजो. राजाए पण तेना घणा आग्रहथी तथा दाक्षिणताथी तेम करवाने कबुल कखुं. पठी सार्थवाहे पण उत्तम जातिनी जातजातनी रसोइजं तैयार करावी. रसोइ तैयार थया बाद सघलाजं चोजन करवाने वेठा. ते रसोइ एवा उत्तम प्रकारची बनावेदी हती के तेनो स्वाद लइ राजा आदिकु सर्व परिवार अत्यंत हर्षित थयो. चोजन कर्या बाद पान, सोपारी, एलची विगेरे मुखवास लइने राजाए पोडीवार आराम लीधो, पाठला पहोरे सार्थवाहे राजाने साथे लइने पोताना सघला तंबुजंमां तेने फेरव्यो, तथा पोतानी साथे रहेजो सर्व सरंजाम तेने देखाव्यो. राजा तो ते सघलुं जोइ आश्चर्य पाव्यो, अने विचारवा लाग्यो के अहो ! आवडी इजि तो मारा घरमां पण नथी. एवी रीते फरतां फरतां एकर मनोहर तंबुनी नजदीक तेज आव्या. तेमां जइने

जुए ठे तो राजाए एक अत्यंत मनोहर तथा पुष्ट एवी एक गायने दीठी. ते गायने एक चाकर-उष्ण पाणीथी स्नान करावतो हतो, तथा बीजो तेना शरीरने साफ करतो हतो. ते गायनो देखाव बहुज मनोहर हतो. ते जोइ राजानुं मन ललचायुं के आवी गाय मारे त्यां होय तो बहु सारुं. पठी राजा तथा धनद सघली जगोए फरीने पोताने मूल स्थानके आव्या. पठी धनदे हाथ जोडीने राजाने विनंति करी के हे स्वामिन्! आपे जे सघली चीजो जोइ, तेमांथी आपने जे कंइ पसंद पडे ते आप मारा पर कृपा करीने ग्रहण करो. ते सांजली राजाए कह्युं के हे मित्र! जो तारी इठा होय, तो मने ते गाय आपजे. सारुं मन ते तरफ अतिशय ललचायुं ठे, अने तेना बदलामां हुं तारुं आ बखतनुं सघलुं शुद्धक (दाण) माफ करीश. धनदे पण घणीज खुशीथी तेम करवाने कबुदयुं. पठी ते गायने लश्ने राजा पोताने घेर गयो. धनद पण त्यां सघलो माल बेचीने तथा बीजो नवो माल त्यांथी जरीने पोताना देश तरफ पाठो गयो.

अनंगपाल राजानो प्रेम ते गाय पर घणोज व-

धतो गयो. तेनी सेवा माटे तेणे पोतानां केटलांक
माणसो राख्यां. अनुक्रमे केटलेक काले ते गायने
गर्ज रह्यो, ते गर्ज त्रण मासनो थयो, तेटलामां
अनंगपाल राजानी राणी किरणावली मृत्यु पामी.
पठी संपूर्ण समये घणां कष्टथी ते गाये एक पुष्ट
वत्सने जन्म आप्यो, तेना जन्मने दिवसे राजानो
एक युवान पुत्र मृत्यु पाभ्यो, एवी रीते अनुक्रमे रा-
जाना कुटुंबमांथी घणां माणसोनां मृत्यु थयां. आवी
रीतनामाठा वनावथी राजा तथा सर्व प्रजा अत्यंत
शोकातुर थइ, पण ते मरणनुं प्रमाण कोइ पण
जाणी शक्युं नहीं.

एटलामां कोशांवी नगरीनो सुस्थित नामे कोइ
अष्टांगवेदी निमित्तिठ त्यां आवी चढ्यो. तेने अनं-
गपाल राजाए पोतानी सन्नामां बोलावी तेनो घ-
णोज आदरसत्कार कयों. पठी राजाए विनयपूर्वक
तेने पूब्युं के हे निमित्तइ ! आजे केटलाक दिवसो
थयां मारा कुटुंबमां घणां माणसोनां मृत्यु थयां करे
ठे, तेनुं कारण शुं ? ते आपना निमित्तज्ञानथी
जाणीने मने कदेशो.

ते सांजली निमित्तिए पोताना निमित्तज्ञानथी

કહ્યું કે હે રાજન્ ! તારા ઘરમાં કોઈ એવા ડુર્લક્ષ-
 વાલા પ્રાણીની ઉત્પત્તિ થઈ છે કે જેથી તારા કુટું-
 વનાં માણસો મૃત્યુ પામે છે. તે સાંજલી રાજાએ
 કહ્યું કે ત્યારે હું આપને મારા ઘરમાં રહેલાં સ-
 ઘલાં પ્રાણીઝં વતાવું, અને તેઝંને જોઈ તમો કહો
 કે કયા પ્રાણીની ઉત્પત્તિથી આવી રીતે મારા કુટું-
 વનો સંહાર થાય છે. તે સાંજલી સુસ્થિતે પણ તેમ
 કરવાને કહ્યું. પછી રાજાએ પોતાનાં ઘરનાં માણસો,
 ઘોડા, હાથી, વલદ, ગાય વિગેરે સર્વ પ્રાણીઝં તે
 નિમિત્તિઆને વતાવ્યાં. તેઝંમાં પેલા વત્સની કકુદ
 પર વન્ને વાજુએ સફેદ રંગનું સિંહના નખના આ-
 કારનું ચિહ્ન તે નિમિત્તિઆને માલુમ પડ્યું. તે નિ-
 મિત્તિઝં પશુપરીક્ષાની વિદ્યામાં પણ વહુજ કુશલ
 હતો; તેથી તે વત્સને રાજાના કુટુંવનો નાશ કર-
 નારો જાણીને તેણે રાજાને કહ્યું કે હે રાજન્ ! આ
 વત્સની કકુદ પર વન્ને વાજુએ જે સફેદ રંગનું સિં-
 હના નખના આકારનું ચિહ્ન છે, તે તમારા કુટુંવને
 નાશ કરનારું છે, માટે તે વલદ જ્યાંસુધી તમારા ઘ-
 રમાં રહેશે, ત્યાંસુધી તમારા કુટુંવનો નાશ થશે.
 તે સાંજલી રાજાએ તે વત્સને વંધનમુક્ત કરીને

पोताना देशनी बहार वनमां मेली दीधो; तथा ते दिवसथी राजाना कुटुंबमां माणसोनां मृत्यु यतां अटक्यां. पठी राजाए ते सुस्थित निमित्तिआने एक लक्ष सोनामोहोरोआपीने घणा आदरसत्कार-पूर्वक विसर्जन कर्यो.

एवी रीते प्रसंगोपात तेवा बलदनी कथा कही.

एवी रीते बलदनां लक्ष्णोनुं स्वरूप संपूर्ण थयुं. गायनां लक्ष्णो पण बलदनां लक्ष्णोनी पेठेज जाणवां, पण स्वारीने माटे गायनो उपयोग करवो नहीं. केवल गव्य पदार्थो मेलववाने माटेज तेनो उपयोग करवो.

एवी रीते मनुष्यजातिने विशेष उपयोगमां आवतां अश्वदिक पशुर्जनां पण लक्षण कल्यां. विद्या-प्रवादपूर्वमां सघली जातिनां पशु, पक्षी विगेरे प्राणीर्जनां लक्ष्णो घणा विस्तारथी कल्यां ठे. पण मनुष्यजातिने विशेष उपयोगमां आवतां प्राणीर्जनांज लक्ष्णो आ ग्रंथमां संकोचथी कल्यां ठे. केमके ते सघलां लक्ष्णो वर्णववाथी ग्रंथ घणो बधी जाय, माटे ते लख्यां नथी. पक्षीर्जनां लक्ष्णो अमोए करेला पक्षिपरीक्षा नामना ग्रंथमां कहेलां ठे: ते ते-मांथी जाणी लेवां.

आ ग्रंथ पाटलीपुत्रनां निवासी परमार्हती श्री सुहंसी नामनी श्राविकाना आग्रहथी अमोए विद्या-प्रवादपूर्वमांथी उऊरीने तेने माटे रच्यो ठे.

आ ग्रंथमां वर्णवेलां लक्षणो वांचीने कोइए पण अकार्य करवामां प्रवर्त्तवुं नहीं, एवी अमारी आज्ञा ठे. तेम आ ग्रंथ कोइ अर्ध विदग्धना हाथमां आ-चार्योए पण आपवो नहीं, एवी अमारी आज्ञा ठे.

आ ग्रंथनी प्रथम प्रति चौद पूर्वधारी श्रीजड-बाहुस्वामिनी आज्ञाथी महामुनि श्री स्थूलजडजीए नेपालदेशनी जडंकरा नामनी नगरीमां लखी.

ते उपरथी पाटलीपुत्रना निवासी श्रीमुख नामना श्रावके लखावी. ते उपरथी परमार्हत श्रीकुमारपाल राजानी आज्ञाथी कलिकालसर्वज्ञ श्रीहेमचंद्राचार्ये पोताना परम विश्वासु शिष्य पासे तारुपत्र पर ल-खावी, तथा ते आ प्रति श्रीकुमारपाल राजाए पो-ताना जंडारमां महोत्सवपूर्वक धारण करी.

(श्रीहेमचंद्र आचार्य आ प्रतना ठेह्वा पत्रमां पोतानाज हस्ताक्षरथी लखे ठे के)

इदं सामुद्रिकशास्त्रं यात्रार्थं गतेन मया मरुचूमौ श्रीजेसलमीरनाम्नो नगरस्य जैनपुस्तकालयमध्यगत-

लेप्यमयजीर्णस्तंजतस्तालपत्रेषु लिखितं लब्धं, तत्पुस्तकं मया तत्रस्थसंघाज्ञया प्रतिलिख्य । विलोकितं, तदा “इदं सामुद्रिकं शास्त्रं श्रीनेपालदेशस्य ललाम-
 नूतायां श्रीजङ्करानामनगर्यां चतुर्दशपूर्वभृङ्गी-
 जङ्गवाहुस्वामिनां परमाज्ञया महामुनिश्रीस्थूलज-
 ड्रेण स्वहस्तलिखितं जीर्णतालपत्रमयपुस्तकतो
 विक्रमसंवत् एकोनविंशत्यधिकत्रिशतवर्षे पाटलीपुं-
 त्रनिवासिश्रीमुखनामश्राद्धार्थं त्रिकुकरलशेखरेण
 लिखितं ” इति लेखो मया तदन्तिमतालपत्रे दृष्टः, त-
 छिलोक्य मे मनसि महदाश्चर्यं जातं, पश्चाद्बहुप्रयत्ने-
 न जेसलमीरस्थसंघाज्ञया तज्जीर्णपुस्तकं मयाऽणहि-
 लपुरपत्तने सहानीतं, च, परमार्हतश्रीकुमारपालनरें-
 द्राणां दर्शितं, तद्वृष्ट्वा जातहर्षेण नरेंद्रेण नवीनताल-
 पत्रोपरि तस्य प्रति मम विश्वस्तशिष्यपार्श्वे लिखाप्य
 महोत्सवपूर्वकं स्वजांडागारे स्थापितं, च जीर्णपुस्तकं
 जेसलमीरनगरे पुनः प्रेषितं. श्रीरस्तु.

एवी रीते चौदपूर्वधारी श्रीजङ्गवाहुस्वामिण
 जगत्जीवोना हित मादे रचेबुं सामुद्रिकशास्त्र
 संपूर्ण थयुं.

સ્વપ્નવિચાર.

મનુષ્યોને નવ પ્રકારે સ્વપ્ન આવે છે. તેમાં ૧ અનુજવેલી વાત સ્વપ્નમાં આવે છે. ૨ સાંજ-લેલી વાત સ્વપ્નમાં દેખે છે. ૩ જોયેલી વસ્તુ સ્વપ્નમાં દેખે છે. ૪ પ્રકૃતિના વિકારથી સ્વપ્ન આવે છે. ૫ સહજ સ્વપ્નાવથી સ્વપ્ન આવે છે. ૬ ચિંતાની પરંપરાથી સ્વપ્ન આવે છે. ૭ દેવતાદિકના ઉપદેશથી સ્વપ્ન આવે છે. ૮ ધર્મકાર્યના પ્રજ્ઞાવથી સ્વપ્ન જોવામાં આવે છે. ૯ પાપના ઉદયથી સ્વપ્ન આવે છે.

ઉપર કહેલાં નવ પ્રકારનાં સ્વપ્નમાંથી પહેલા ઠ પ્રકારમાંથી કોઈ પ્રકારનું સ્વપ્ન અશુદ્ધ અથવા શુદ્ધ જોવામાં આવે તો તે નિર્થક જાય છે, અને ઠેઠા ત્રણ પ્રકારનાં સ્વપ્નમાંથી કોઈ પણ પ્રકારનું સ્વપ્ન દેખે તો તેનું શુદ્ધાશુદ્ધ ફલ અવશ્ય મળે છે. રાત્રિના પ્રથમ પહોરમાં સ્વપ્ન દેખે તો તેનું ફલ એક વર્ષની અંદર મળે છે, રાત્રિના વીજા પહોરમાં સ્વપ્ન દેખે તો તેનું ફલ ઠ માસની અંદર મળે છે, રાત્રિના ત્રીજા પહોરમાં સ્વપ્ન દેખે તો તેનું ફલ ત્રણ માસની

અંદર મલે છે અને રાત્રિના ચોથા પહોરમાં સ્વપ્ન
 દેખે તો તેનું ફલ એક માસની અંદર મલે છે. રા-
 ત્રિની ઠેઠી વે ઘડીની અંદર દેખેલું સ્વપ્ન દશ દિ-
 સની અંદર ફલે છે. સૂર્યોદય વચ્ચે દીઠેલું સ્વપ્ન
 તુરત ફલે છે. દિવસે દેખેલ સ્વપ્નની શ્રેણી, આધિ,
 વ્યાધિથી ઉત્પન્ન થયેલ તથા મલમૂત્રાદિકની પી-
 નાથી ઉત્પન્ન થયેલ સ્વપ્ન નિર્રથક થાય છે. જે
 પુરુષ ધર્મને વિપે રક્ત. સમધાતુવાલો, સ્થિર ચિત્ત-
 વાલો, જિતેન્દ્રિય અને દયાલુ હોય તે પ્રાચે ક-
 રીને સ્વપ્નથી પ્રાર્થિત અર્થને સાધે છે. સ્વરાય સ્વપ્ન
 કોઈને સંજલાવવુંજ નહીં. સારું સ્વપ્ન ગુરુ આદિ-
 કને સંજલાવવું. અને સંજલાવવા યોગ્ય કોઈ ન
 મલે તો ગાયના કાનમાં પણ સંજલાવવું. શુજ સ્વ-
 પ્નને જોઈને સૂવું નહીં. કેમકે તેથી તેનું પાલ ન-
 લતું નથી; માટે બુદ્ધિમાન્ માણસે શુજ સ્વપ્ન જોઈને
 રાત્રિ પણ જિનેશ્વર પ્રજ્ઞના સ્તવનમાં ગુજારવી. શુજ
 સ્વપ્ન ઉત્તમ પુરુષ આગલજ કહેવું. તે ઉપર મૂલ-
 દેવનું દૃષ્ટાંત કહે છે.

કોઈ એક રાજાનો પુત્ર ગ્વણમાનીતો છે. તે-
 નું નામ મૂલદેવ છે. તેને ઘણુંજ ધાન આપવાનું

વ્યસન હોવાથી રાજાએ તેને કાઢી મૂક્યો. તે
 ફરતો ફરતો કોઈક ગામે આવ્યો. પોતે મહાધ-
 મવંત જૈનમતિ છે, પરંતુ ખાવાને કાંઈ પણ નહીં
 હોવાથી શહેરમાં યાચવાને ગયો. તિહાં ફર-
 તાં એક વણિકે જૈસને માટે અરુદ રાંધ્યા હતા
 તે તેણે મૂલદેવને આપ્યા. તે લઈ મૂલદેવ વામીમાં
 આવ્યો અને મનમાં ચિંતવવા લાગ્યો કે કોઈ અ-
 તિથિ આવે તો તેને જોજન આપીને પઠી હું જો-
 જન કરું. એટલામાં એક સાધુ પણ ત્યાં આવ્યા,
 તેને મૂલદેવે વાકલા વહોરાવી દીધા અને પોતે
 આનંદથી સૂઈ રહ્યો. ત્યાં નિરાવાધપણે સંપૂર્ણ
 ચંદ્રમા મેં ગળ્યો એવું સ્વપ્ન તેણે દીતું, અને દેખીને
 જાગી ગયો. વલી જે વામીમાં મૂલદેવ સૂતો હતો
 તેજ વાડીમાં એક વાવાનો મઠ હતો. તે મઠમાં
 તે વાવાના ચેલાએ પણ તેવુંજ સ્વપ્ન દીતું, દેખીને
 જાગ્યો અને પ્રજ્ઞાતમાં પોતાના ગુરુને કહ્યું. તે વારે
 ગુરુએ કહ્યું કે તું આજ ગામમાં જિદ્દા લેવા જશ
 તે વારે તને ચંદ્રમા જેટલો મોટો અને ઘૂટે ચો-
 પમેલો રોટલો ગોલ સહિત મલશે. તે સાંજલી
 ચેલો રાજી થઈને જિદ્દા લેવા ગયો તે વારે તેને ગુરુના

कह्या प्रमाणे रोटलो मढ्यो. हवे ते वात राजकु-
 मार मूलदेवे सांजलीने विचाखुं जे हुं एनी
 आगल मारा स्वप्ननी वात कहीश तो मने पण ए-
 टखुंज फल कहेशे, केमके जे स्वप्न एना चेलाए
 दीतुं ठे ते में पण दीतुं ठे; माटे एनी आगल तो
 वात कहीश नहीं. एम विचारी हाथमां श्रीफल
 लइने शहरमां गुरु आगल गयो. त्यां तेणे स्वप्ननी
 वात कही, ते वारे गुरुए कह्युं के तुं मारी दीकरी
 परणीश तो हुं तने स्वप्ननुं फल कहीश. त्यारे मूल-
 देवे कह्युं के मारी नात जात तो तमे जाणता नथी
 अने तमारी पुत्री केम परणावो ठो? ते वारे तेणे
 कह्युं के में सर्व वात जाणी ठे एम कही तेने पुत्री
 परणावीने पठी स्वप्ननुं फल कह्युं के आ गामनो
 अपुत्रीज राजा आजथी सातमे दिवसे मरण पा-
 मशे अने तुं आ गामनो राजा थइश. ते वात
 साची मानीने मूलदेव फरीने तेज वारीमां गयो.
 एम करतां सातमे दिवसे गामनो राजा पण म-
 रण पांम्यो. ते वारे राजा विना कोइने चाले नहीं
 तेथी पंचे एकठा थइने एवो ठराव कस्यो के पाटवी
 घोमो, पाटवी हाथी अने पाटवी प्रधान इत्यादि-

વ્યસન હોવાથી રાજાએ તેને કાઢી મૂક્યો. તે
 ફરતો ફરતો કોઈક ગામે આવ્યો. પોતે મહાધ-
 ર્મવંત જૈનમતિ છે, પરંતુ શાવાને કાંઈ પણ નહીં
 હોવાથી શહેરમાં યાચવાને ગયો. તિહાં ફર-
 તાં એક વણિકે જૈનને માટે અરુદ રાંધ્યા હતા
 તે તેણે મૂલદેવને આપ્યા. તે લઈ મૂલદેવ વામીમાં
 આવ્યો અને મનમાં ચિંતવવા લાગ્યો જે કોઈ અ-
 તિથિ આવે તો તેને જોજન આપીને પઠી હું જો-
 જન કરું. એટલામાં એક સાધુ પણ ત્યાં આવ્યા,
 તેને મૂલદેવે વાકલા વહોરાવી દીધા અને પોતે
 આનંદથી સૂઈ રહ્યો. ત્યાં નિરાવાધપણે સંપૂર્ણ
 ચંદ્રમા મેં ગળ્યો એવું સ્વપ્ન તેણે દીતું, અને દેખીને
 જાગી ગયો. વલી જે વામીમાં મૂલદેવ સૂતો હતો
 તેજ વાડીમાં એક વાવાનો મઠ હતો. તે મઠમાં
 તે વાવાના ચેલાએ પણ તેવુંજ સ્વપ્ન દીતું, દેખીને
 જાગ્યો અને પ્રજ્ઞાતમાં પોતાના ગુરુને કહ્યું. તે વારે
 ગુરુએ કહ્યું જે તું આજ ગામમાં જિદ્દા લેવા જઈશ
 તે વારે તને ચંદ્રમા જેટલો મોટો અને ઘૂટે ચો-
 પમેલો રોટલો ગોલ સહિત મલશે. તે સાંજલી
 ચેલો રાજી થઈને જિદ્દા લેવા ગયો તે વારે તેને ગુરુના

कह्या प्रमाणे रोटलो मढ्यो. हवे ते वात राजकु-
 मार मूलदेवे सांजलीने विचाखुं जे हुं एनी
 आगल मारा खप्तनी वात कहीश तो मने पण ए-
 टलुंज फल कहेशे, केमके जे खप्त एना चेलाए
 दीतुं ठे ते में पण दीतुं ठे; माटे एनी आगल तो
 वात कहीश नहीं. एम विचारी हाथमां श्रीफल
 लइने शहेरमां गुरु आगल गयो. त्यां तेणे खप्तनी
 वात कही, ते वारे गुरुए कछुं के तुं मारी दीकरी
 परणीश तो हुं तने खप्तनुं फल कहीश. त्यारे मूल-
 देवे कछुं के मारी नात जात तो तमे जाणता नथी
 अने तमारी पुत्री केम परणावो ठो? ते वारे तेणे
 कछुं के में सर्व वात जाणी ठे एम कही तेने पुत्री
 परणावीने पठी खप्तनुं फल कछुं के आ गामनो
 अपुत्रीज राजा आजर्धी सातमे दिवसे मरण पा-
 मशे अने तुं आ गामनो राजा थइश. ते वात
 साची मानीने मूलदेव फरीने तेज वामीमां गयो.
 एम करतां सातमे दिवसे गामनो राजा पण म-
 रण पांम्यो. ते वारे राजा विना कोइने चाळे नहीं
 तेथी पंचे एकठा थइने एवो ठराव कख्यो के पाटवी
 घोमो, पाटवी हाथी अने पाटवी प्रधान इत्यादि-

कने शणगारीने कहुं जे जेने ए राजा करी थापे तेने राजगादीए वेसारवो; केमके तेम कर्याथी पित्राइ गोत्राइ जे होय ते आगल उपर कांइ बांधो करी शके नहीं. हवे हाथी अने घोसो ए वे वहार नीक-दीने जे वामीमां मूलदेव सूतो ठे ते वामीमां आवी हाथीए गललाट करी मूलदेवना मस्तक उपर कलश ढोव्यो अने घोडे हणहणाट कर्यो. पठी हाथी तेने शुंढथी उपाडी पोतानी पीठ उपर वेसा-कीने शहरमां लइ आव्यो अने लोकोए तेने राज-पाटे थाप्यो; माटे सारुं स्वप्न दीतुं होय तो उत्तम माह्या पुरुष आगल कहेवुं, पण मूर्ख आगल नज कहेवुं; कारणके तेम करवाथी दुःख थाय ठे. ते उपर एक वणिकस्त्रीनुं दृष्टांत कहे ठे.

कोइ वणिकस्त्री 'में समुद्रपान कर्युं' एवुं स्वप्न जोइ जागी गइ. पठी प्रजाते ते स्वप्ननुं फल पूठवा माटे गहुली लइ गुरु पासे जवा लागी. रस्तामां एक सहीयर मली. तेणे पूछुं के "वहेन! गहुली लइ क्यां जाव ठे?" ते वारे ते स्त्रीए उत्तर आप्यो नहीं एटले सहीयरे ग्रहथी पूछुं, तेथी तेणीए कहुं के " में स्वप्नमां उद्रपान कर्युं ठे तेनुं फल पूठवा गुरु पासे जाउं

हुं. " ए सांजलीने सहीयर तुरत वोली उठी के
 " एवमो मोटो समुद्र पीतां तारुं पेट केस फाव्युं
 नहीं?" एम हांसीमां वोलीने चालती थइ. पठी व-
 णिकस्त्रीए गुरु पासे गहुली करी स्वप्ननो अर्थ पूठ्यो,
 एटले गुरुए तेनो इंगित आकार जोइने कलुं के
 " तमे ए स्वप्ननी वात प्रथम कोइने कही
 ठे? " वणिकस्त्रीए उत्तर आप्यो के " मा-
 री सहीयरने कही ठे. " पठी गुरुए कलुं के
 " जो तमे ते वात प्रथम कोइनी आगल न कही
 होत तो चाग्यवंत पुत्रनी प्राप्ति यात, पण हवे
 तो आजथी सातमे दिवसे तमने कष्ट पशे. माटे
 घेर जइ धर्मध्यान तथा दान पुन्य विगेरे आत्मसा-
 धन करो. " पठी ते स्त्री घेर आवी दान पुन्य विगेरे
 धर्मकार्य करी सातमे दिवसे मृत्यु पासी. माटे
 सारुं स्वप्न जेवा तेवा माणस आगल कहैवुं नहीं.
 कोइ योग्य न सले तो गायना कानसां कहैवुं. पण
 कला बिना फल न पमाय.

खराब स्वप्न जोदामां आवे तो फरीने नइ जहुं जने ते
 कोइनी आगल पण कहैवुं नहीं: काणए तेही ते पड-
 वंत प्रतुं नथी. प्रथम जे माणस खराब स्वप्न जोइने पाव-

લથી શુદ્ધ સ્વપ્ન જુએ તેને તે સ્વપ્ન (શુદ્ધ) ફલદાયક થાય છે, અને એમ પરાવર્તે જાણવું. સ્વપ્નમાં મનુષ્ય, સિંહ, ઘોડો, હાથી, વૃષદ્ધ અને સિંહણથી યુક્ત એવા રથમાં આરુઢ થયેલો જે માણસ જાય છે, તે રાજા થાય છે. સ્વપ્નમાં ઘોડા, હાથી, વાહન, આસન, ઘર, નિવસન આદિકનો અપહાર જુએ તો રાજઝય, શોક, વંધુર્ઝનો વિરોધ અને અર્થહાનિ થાય છે. સ્વપ્નમાં જે પુરુષ સૂર્ય ચંદ્રનાં સંપૂર્ણ વિંબને ગલી જાય તે ગરીબ હોય તોપણ સુવર્ણ અને સમુદ્ર સહિત પૃથ્વીને નિશ્ચે મેલવે છે. પ્રહરણ, આઝૂષણ, મણિ, મોતી, સોનું, રૂપું તથા ધાતુર્ઝનું હરણ થતું સ્વપ્નમાં જુએ તો તે સ્વપ્ન ધન અને માનને નાશ કરનારું તથા પ્રાયઃ જયંકર મરણ કરનારું થાય છે. સફેદ હાથી પરવેઠો થકો નદીને કાંઠે જાતનું ઝોજન કરું હું એવું સ્વપ્ન જે માણસ જુએ તે જાતિહીન હોય તોપણ ધર્મરૂપી ધનને ગ્રહણ કરતો થકો આશ્વી પૃથ્વીને ઝોગવે છે. પોતાની સ્ત્રીનું હરણ થાય છે એવું સ્વપ્ન કોઈ જુએ તો તેના ધનનો નાશ થાય છે, પોતાની સ્ત્રીને કોઈ પરાઝવ કરે છે એવું સ્વપ્ન જુએ તો ક્લેશ ડપજે છે અને ગોત્રની સ્ત્રીના હરણ તથા

પરાજીવનું સ્વપ્ન દેખે તો વંધુર્જનો વધવંધન થાય છે. સ્વપ્નમાં સફેદ સર્પથી જે માણસ પોતાની જમણી જુજામાં ઝંખાય, તેને પાંચ રાત્રિમાં સહસ્ર સોનામોહોરો મળે છે. જે માણસની શય્યા તથા પગરખાનું હરણ સ્વપ્નમાં થાય છે તેની સ્ત્રી મૃત્યુ પામે છે તથા તેના શરીરે અત્યંત પીના થાય છે. જે જાણસં મનુષ્યનાં મસ્તક, પગ તથા હાથનું સ્વપ્નમાં જઘ્ઘણ કરે છે, તેને અનુક્રમે રાજ્ય, હજાર સોનામોહોરો તથા તેથી અર્ધી સોનામોહોરો મળે છે. જે માણસ બારણાંની ઝોગલ, શય્યા, હિંચોલો, પાણુકા તથા ઘરનો ઝંગ સ્વપ્નમાં જુદા થાય છે, તેની સ્ત્રીનો નાશ થાય છે. જે માણસ સ્વપ્નમાં તલાવ, સમુદ્ર, જલથી જ-રેલી નદી તથા મિત્રનું મરણ જુદા થાય છે, તેને નિમિત્ત વિના પણ અત્યંત ધન મળે છે. જે માણસ સ્વપ્નમાં ઠાણવાલું ગમુલ તથા ઔષધ સહિત તપેલું પાણી પીએ છે, તે માણસ નિશ્ચે અતિસાર રોગથી મૃત્યુ પામે છે. જે માણસ સ્વપ્નમાં દેવની પ્રતિમાની યાત્રા, સ્નાન, ઝેટ તથા પૂજા આદિ કરે છે, તે માણસને સર્વ જગોણથી વૃદ્ધિ થાય છે. જે માણસ સ્વપ્નમાં પોતાના હૃદયરૂપી તલાવમાં ઉત્પન્ન થયેલાં, કમલોને

જુએ છે, તે માણસ કુટી થઈને તુરંત મૃત્યુ પામે છે. જે માણસ સ્વપ્નમાં મનોહર ઘી મેલવે છે, તેનો યશ વૃદ્ધિ પામે છે, વલી ક્ષીરાન્નની સાથે તેનું ખાવું જુએ એ પ્રશસ્ત છે. સ્વપ્નમાં હસે તો થોડા વ-
 યતમાં શોક થાય, નાચે તો વધવંધન થાય અને જાણે તો કલહ થાય એમ માહ્યા માણસે જાણવું. કાલી ગાય, ઘોડો, રાજા, હાથી અને દેવ એ સિવા-
 યની વીજી કોઈ કાલી ચીજ સ્વપ્નમાં કોઈ માણસ જુએ તો તેનું માતું ફલ મલે છે. કપાસ અને લવ-
 ણાદિ સિવાયની સફેદ ચીજ કોઈ માણસ સ્વપ્નમાં જુએ તો તેનું સારું ફલ મલે છે. જે સ્વપ્નમાં પોતા પ્રત્યે જોયેલ હોય તેનું શુભ અથવા અશુભ ફલ તે મા-
 ણસને થાય છે અને જે સ્વપ્નમાં વીજા પ્રત્યેનાં હોય તેમાં તેને પોતાને કાંઈ થતું નથી. ધરાવ સ્વપ્ન જોવામાં આવે તો દેવગુરુને પૂજવા તથા શક્તિ પ્ર-
 માણે તપ કરવો; કારણકે હમેશાં ધર્મમાં રક્ત થયેલા માણસોને ધરાવ સ્વપ્ન પણ ઉત્તમ સ્વપ્ન તુલ્ય થાય છે.

સ્વપ્નશાસ્ત્રમાં વેંતાલીશ સ્વપ્ન મધ્યમ અને ત્રીશ સ્વપ્ન ઉત્તમ કહ્યાં છે. સર્વે મલી વહોંતેર

સ્વપ્ન છે તેમાં પ્રથમ વેંતાલીશ સ્વપ્નનાં નામ આ પ્રમાણે છે. ૧ ગંધર્વ, ૨ રાક્ષસ, ૩ ચૂત, ૪ પિશાચ, ૫ યક્ષ, ૬ મહિષ, ૭ અહિ, ૮ વાનર, ૯ કંટક-વૃક્ષ, ૧૦ નદી, ૧૧ યજ્ઞ, ૧૨ સ્પર્શ, ૧૩ ઝંટ, ૧૪ યજ્ઞ, ૧૫ માર્ગ, ૧૬ શ્વાન, ૧૭ જસ, ૧૮ અસ્થિ, ૧૯ વસન, ૨૦ તમ, ૨૧ કુસ્ત્રી, ૨૨ ચર્મ, ૨૩ રક્ત, ૨૪ કલહ, ૨૫ ચૂકંપ, ૨૬ ગ્રહયુક્ત, ૨૭ તારાપતન, ૨૮ સૂર્યચંદ્ર સ્ફોટન, ૨૯ મહાવાયુ, ૩૦ મહાતપ, ૩૧ વિસ્ફોટક, ૩૨ છુર્વાક્ય, ૩૩ બુકસ, ૩૪ દોસ્ત, ૩૫ સંગીત, ૩૬ અસ્મ, ૩૭ ધીજ, ૩૮ વામન, ૩૯ વિવક્તવ્ય, ૪૦ જલશોષ, ૪૧ નિર્ધાતિચંગ અને ૪૨ ચૂમજ્ઞાન.

હવે ત્રીશ ઉત્તમ સ્વપ્નનાં નામ આ પ્રમાણે છે. ૧ અરિહંતની પ્રતિમા, ૨ હસ્તી, ૩ ગણેશ, ૪ વૃષભ, ૫ ગ્રહ, ૬ સિંહ, ૭ પર્વત, ૮ લક્ષ્મીદેવી, ૯ મત્સ્ય, ૧૦ ફુલમાલા, ૧૧ કલ્પવૃક્ષ, ૧૨ ચંદ્ર, ૧૩ સૂર્ય, ૧૪ નૃપતિ, ૧૫ ધ્વજા, ૧૬ પૂર્ણ કલશ, ૧૭ ગાય, ૧૮ પદ્મ સરોવર, ૧૯ જહાઝન, ૨૦ તનુક, ૨૧ માંસ, ૨૨ દેવવિમાન, ૨૩ રત્નરાશિ, ૨૪ અન્નિ-શિલા, ૨૫ દેવાંગના, ૨૬ દેવદર્શન, ૨૭ મેઘ, ૨૮ સુવર્ણ, ૨૯ બ્રહ્મા અને ૩૦ કૃષ્ણ.

(૨૨૪)

વહ્ની ત્રીશ સ્વપ્નની અંદર અતિશ્રેષ્ઠ એવાં ચૌદ સ્વપ્ન છે
અને તે તીર્થંકરની માતા દેખે છે. તે ચૌદ સ્વપ્નનાં નામ
આ પ્રમાણે છે. ૧ હાથી, ૨ વૃષજ, ૩ સિંહ, ૪ લક્ષ્મી,
૫ ફુલમાલા, ૬ ચંદ્ર, ૭ સૂર્ય, ૮ ધ્વજા ૯ કલશ, ૧૦
પદ્મ સરોવર, ૧૧ સમુદ્ર, ૧૨ દેવવિમાન, ૧૩ રત્ન-
રાશિ અને ૧૪ અગ્નિશિખા. આ ચૌદ સ્વપ્નમાંથી
વાસુદેવની માતા સાત સ્વપ્ન જુએ છે, વલદેવની માતા
ચાર સ્વપ્ન જુએ છે અને મંરુલિકની માતા માત્ર એકજ
સ્વપ્ન જુએ છે. ઇતિ.

